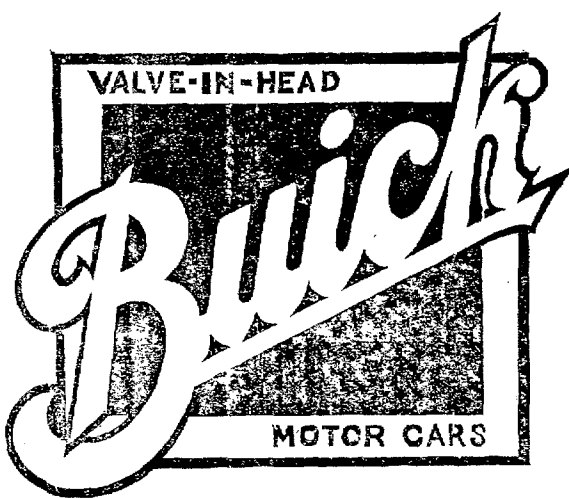

[illegible]

1928-వ సం॥ వత్సరమునకు

ను ప్రదర్శించుచున్నాము

నూతన మార్పులు గలిగి, అందముగను, చక్కగాను, గట్టిగాను, సౌఖ్యదాయకముగానుండి వేగముగలిగి ప్రయాణ మొనర్చుటకు తగిన సౌకర్యములకు తావొనంగును.

పోటీయందు ఆధిక్యము పొందగలిగినట్లుగా క్రొత్తమాదిరిలో తయారు కాబడినది.

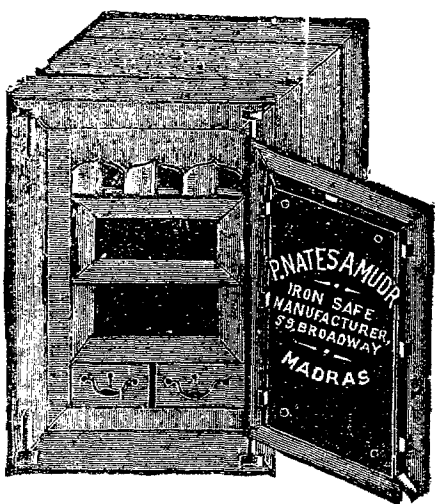
మీరు మా ప్రదర్శనశాలల కరుదెంచి పరీక్షింప మిమ్ములను హృదయపూర్వకముగా ఆహ్వానించుచున్నాము.

R. PATEL & Co., Madras.

న ర న ము

దృఢ మైనది

న మ్మ క మైనది

ఇప్పటికా ప్రభుత్వ ప్రకారము భాగము తయారుచేయబడిన ఇనుప పెట్టెలు ఈదినవ తలుపుబడినవారివద్ద అమ్మకమునకు సిద్ధముగా యున్నవి.
బాంకులు, కంపెనీలు, కార్యాలయములు, కోఆపరేటివ్ సంఘములు మొదలగువాటికి సరఫరా చేయబడినవి. (1429)

పి. న. టే. శ. మొదలియార్,

ఇనుపపెట్టెలు చేయువారు,
ప్రాప్రెటరు, 5, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.
నటరాజన్ ఎంజినీరింగు వర్కుస్.

ఐరన్ అండు బ్రాక్ ఫౌండర్లు

ఆయిల్ ఎంజనులు, మోటారులు, మెషినుభాగములు, మొదలగు నవి రిపేరుచేయుటయందు సమర్థులవారు. రైనుమిల్లుకు కావలసిన ప్రాచుర్యమును.

The Asiatic Government Security Life Assurance Company, Limited.

Head Office:—ASIATIC BUILDINGS, BANGALORE CITY.

NOTICE.

The Chairman of the Board of Directors of the Asiatic Government Security Life Assurance Company, Ltd., Bangalore, informs the public that Messrs. P. K. Rau & Sons, Chief Agents, Madras are asked to continue to work as Chief Agents for the Madras Presidency and the Notices issued to stop the work have become null and void by this order.

Dated 29—9—1927.
CAMP. BANGALORE CITY.

(Sd.) K. S. CHASKAR L.R.C.P., M.R.C.S.,
Chairman of the Board of Directors.

Wanted influential & energetic Agents everywhere, Apply in person for terms & conditions to.

Messrs P. K. RAU & Sons.

Chief Agents, for Madras Presy.
33, Mukar Nallamuthu St., G.T., Madras

V. Rangaswamy Esq., B.A., B.L.,

OR Secretary,
Asiatic Buildings, Bangalore City.

హిందు విశ్వవిద్యాలయ

ప్రొఫెసరు శేషాద్రిగారి ఉపన్యాస

హైదరాబాదు, అక్టోబరు 20
నిన్నటిదినము ఆరికసభ్యులగు నవాబు హైదరాబాదుగారి అధ్యక్షతన ప్రొఫెసర్ శేషాద్రిగారు :
విద్యాలయమునుండి ఉపన్యసించిరి. హిందూవిశ్వమున ప్రస్తుతము 2500 మంది విద్యార్థులున్నారనియు 1400 మందికి మాత్రమే భోజనవసతి సౌకర్యములు :
దేనియు మిగిలినవారికి వసతి సౌకర్యముల నేర్పరచుకొని గ్రంథాలయమును నెలకొల్పుటకు ధనముక ప్రొఫెసరుగారు సూచించిరి. హైదరాబాదులో ఒకవలక్షరూప్యముల విరాళమునగ నంగీకరించెనని ప్రొఫెసర్ తెలిపిరి.

అధ్యక్షుడు సభకు ముగించుచు ఈవిశ్వవిద్యాలయ :
అభివృద్ధికి తెచ్చిన అనిబిసెంటు, మార్గవ్యగార్లును ప్రశంసించి :
హిందువిశ్వవిద్యాలయము గొప్ప పనిచేయుచున్నదనియు విశ్వవిద్యాలయమునకు తోడ్పడుట ప్రతిభారతీయుని ధర్మ :
యైచెప్పిరి. ఆఖరు విశ్వవిద్యాలయమున హిందువిజ్ఞానాన్నిధికి సౌకర్యములు, హిందువిశ్వవిద్యాలయమున మహమ్మయవిజ్ఞానాన్నిధికి సౌకర్యములు ఎన్నడేర్పడునో అప్పుడే దేశము దేశీయులు కృతార్థుల గాంచెదరని అధ్యక్షులు చెప్పిరి.
(శ్రీ. పే.)

భీమాకంపెనీల మహాసభ

జనవరి నెలలో బొంబాయిలో జరుగును

బొంబాయి, అక్టోబరు 20:— భారతదేశమునందలి భీమాకంపెనీల ప్రతినిధుల మహాసభను రాబోవు సంవత్సరము జనవరి నెలలో బొంబాయిలో జరుప ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవి. యన్. గోరగారు, కె. యస్. రామచంద్రయ్యగారు ఈవిషయమై అన్ని ఏర్పాటులు గావించుచున్నారు. భారతదేశపు భీమాకంపెనీ లిస్టియంకలసి వృద్ధిచెందుటకు అనుకూలమునిధమున ప్రచారము సలుపుట మున్నగు విషయములనుగురించి ఆలోచనలు జరుగును. పలువురు ప్రముఖులు ఇన్నురెన్ను విషయమై ఉపన్యసించెదరు. పాశ్చాత్యదేశములందు ఇన్నురెన్నుపద్ధతి క్రమముగ వృద్ధిచెందుచున్నది. భారతదేశమునకూడ త్వరలో ఇన్నురెన్ను పద్ధతి వృద్ధిచెందునను నూచనలు కనుపడుచున్నవి. కావున కేంద్రసంస్థ యొందవలయు నను ఉద్దేశముతో ఈ సమావేశము జరుపబడుచున్నది. బొంబాయి నందలి భారత ఇన్నురెన్ను కంపెనీల డైరెక్టరులందరు ఈ సూచనను ఆమోదించియున్నారు. (శ్రీ. పే.)

కీ. శ్రీ. శేషులైన నాదెండ్ల అనంతరామయ్య
చాదరిగారు

శ్రీ నాదెండ్ల అనంతరామయ్య చాదరిగారి ఆశీర్వాదమున వారి వాగ్దేవి దుఃఖసముద్రమున మునిగితిమి. వీరు ము. రా. రా. శ్రీ నాదెండ్ల పురుషోత్తం చాదరిగారి కుమారులు. మదరాసు ప్రెసిడెన్సీ కలెక్షరలలో వేదాంతకాస్త్రమున బి. ఏ. ఆనర్సు డిగ్రీ గత వత్సరముననే పుష్కానిరి. వీరి వయస్సు 22 సంవత్సరములమాత్రమే. ఈసంవత్సరము యఫ్. యల్. క్లాసు చదువుచు 15 వ తేదీ ఉదయము అకస్మాత్తుగా యీ ప్రపంచము వదిలి. 14 వ తేదీని కాలేజీగూడ జ్వలిరి. చిన్నతనమునుండియు వైద్యశాస్త్రపీఠములై సత్కార్యాలింపులై బంధుమిత్రులు తెల్లరకు సంతోషము గూర్చుచుండెడివారు. వృద్ధులై వీరి మీద ఆకస్మాత్తుగా నియున్న తండ్రిగారిని, పిన్నవయస్కులగు భార్యను, బంధుమిత్రులను దుఃఖాంబుధి ముంచి విడిచిరి. శ్రీయత పురుషోత్తం చాదరిగారికి వీరొక్కతే పుత్రులు. వీరి దుఃఖమునకును, వారి సతీమణి దుఃఖమునకును అంతులేదు. దయాగుండల పరమేశ్వరుడు వారుభయలకు యీకష్టపయమున దైర్యమిచ్చుగాక యని ప్రార్థించెదను. శ్రీమన్నారాయణమూర్తి వీరియాత్మను కాంతిసంస్కారగా! వీరి యకాలమరణము కన్ను సఘమునకును ఆంధ్ర ముఖ్యముగా విద్యార్థిబృందమునకును తీరిని లోటని చెప్పవచ్చును. వీరి కుటుంబమునకు నానాభూతిని, కమ్మవిద్యార్థి బృందముయొక్క సానుభూతిని తెలుపుచున్నాను.

జం. సాంబయ్య

అర్జున పత్రికా సంపాదకునిపై కేసు

ఇంద్రాగారు స్టేట్మెంటు ఇచ్చినదనట
ఫిల్మ్, అక్టోబరు 20 :—దైనికపత్రిక అర్జున సంపాదకుడు శ్రీ కీ. శే. స్వామి శ్రీధానంద కుమారులను అయిన ప్రొఫెసరు ఇంద్రాగారిపై 158 సెక్షన్ల క్రింద తేబడిన కేసు విచారణ ప్రారంభమయ్యెను. కోర్టులోనికి 18 గురను రానిచ్చిరి. ముద్దాయికిగల పలుకుబడివలన చాలమంది వెలుపలనే యుండిరి. ముద్దాయి రానున్న ఆర్యవహాసభ కార్యదర్శి. హిందూమత ప్రచారకుడు. మీరతు, సిల్హా, జలంసరు, రోటకులనుండి వకేళ్లు వాదించుచున్నారు. సుకోటి నారాయణగారు ప్రభుత్వపక్షమున వాదించిరి. ఫిల్మ్ మతద్వేషములకు మూలస్థానమనియు ఎట్టి స్వల్పయుద్దేశమైనను కాంతిభంగ కారణమగుననియు అర్జునపత్రికలోని 9, 14 జూలై నెలల వ్యాసములను, అగస్టు 6 వ తేదీ వ్యాసములను అట్టివేసినందున తేలిపిరి.

భాన్మహాదరు ఇక్కలుహాకుగారు మూడు నాలుగేండ్ల నుండి ఫిల్మ్లో కొట్టాటలు ఎక్కువగ నున్నవనియు, అల్లరులు జరుగుచున్నవనియు తెలిపెను. నేడైనను యుద్దేశద్వేషములు ప్రబలియున్నవి. ఇంద్రాగారిని రెండుసార్లు హెచ్చరించితిమి, ఆవ్యాసములు ఫిల్మ్లో యుద్దేశమునకు గారణమయ్యెను. వీటి నిగూర్చి నాకు పలువురువాసిరి. అర్జున పత్రిక యందు హిందువులకు గౌరవము అధికము.

ప్రతివాదితరపున న్యాయవాది క్రాసుపరీక్ష యాపి యుండునోరిరి. అది నిరాకరింపగా క్రాసుపరీక్షయే మానుకొనిరి.

నజారుల్ హక్కుగారు అదేచెప్పిరి. అంత కేకవరాము గారు వ్యాసముల భావలోనికి మార్చిరి.

ముద్దాయి తాను ఆరోజులలో సంపాదకుడుగాదనెను. ప్రచురింపుడు బాధ్యత నంగీకరించెను. తరువాత వ్రాతమూలకమైన స్టేట్మెంటు ముద్దాయి ఇచ్చునని తెలిపెను.

ఆద్యశ్రాద్ధ ఆహ్వానము

ఈనెల 28 వ తేదీ ఆదివారము ఉదయం 8 గంటలకు చాటపట్టులో స్యగ్యహామన, అస్తమించిన, మా అన్నపూర్ణ యొక్క ఆద్యశ్రాద్ధ కర్మానుస్థానము జరుగును. దేవి ఆత్మకాంతికై జరుగు ప్రార్థనమున పాల్గొనుటకు మిమ్ము దయచేయవేడుచున్నాను.

చాటపట్టు, } దురదృష్టవంతుడగు బాపినిడు,
19-10-27

లాహోరు న్యాయాధికారి బాటాలానగరమందు 144 సెక్షన్లును, అమలునందుంచిరి.

సులభముగా

నిజముగా ఊరటను, శుశ్శ్శమును గలిగించును. గడచిన 50 సం॥రములకు పైగా మండియే శిశువులు, పెద్దవారు మొదలగువారు ప్రపంచమునందంతటను

చాంబర్లేన్సు 4

దగ్గునివారికినే పుచ్చుకొనుచున్నారు.

దీని రుచిమనోహరమైనది. మత్తుపదార్థములుగాని లేక ఇతరహానికరమైన పదార్థములందులో కలియబట్టెడు. దగ్గులను, జలుబులను, బిడ్డలకువచ్చు కింకవాయును ఇదిపారదోలును. ఇన్ఫ్లుఎన్జా, రొమ్మపడికము, ఊపిరితిత్తులకు హానికలిగించునట్టి న్యూమోనియా జ్వరము మొదలగునవి వృద్ధిగా కుండునట్లు అటంకపరచును. అనేకరకముల దగ్గులు త్వరలో కుదర్చబడక పోయినచో కఠినవ్యాధిని కలిగించుచున్నది. అందుచేతనే అనేకమంది ప్రజలు ప్రపంచమందంతటను ఎప్పుడును,

చాంబర్లేన్సు దగ్గునివారికి

CHAMBERLAIN MEDICINE Co., Des Moines, Iowa U. S. A.

పైన అధికరపడియున్నారు. 3919

Advertisement for Van's Life Cream. Includes text: 'శిరోజములకు సంబంధించిన వ్యాధులకు ఉత్కృష్టమైనది.' and an image of a bottle of Van's Life Cream.

Large advertisement for Kaaminiya Telanuna (Kaaminiya Telanuna). Includes text: 'నీ వెండుకలను పరిశుభ్రముగ నుంచుకొనుము.' and 'కామినీయా తలనూనె (రిజిస్టర్డ్)'. Also includes a list of prices for different quantities.

న్న 1334 ఫసలి సం॥ రం॥ 1925 జూన్ నెల 30 తేది

శ్రీ తిరుమల తిరుపతి వగైరా దేవస్థానముల చరస్థిర ఆస్తి ఆదాయవ్యయము తెలియగల గోష్ఠిరా

వరస నెంబరు	వ్యయ బాబులు	మొత్తము	వ.రా	వరస నెంబరు	ఆదాయం బాబులు	మొత్తము	వ.రా
1	2	3	4	5	6	7	8
1	దేవస్థానములలో ధర్మములు జరుపగలందులకు అవసరముల డిపాజిట్లు వుంచబడిన ఫండు	68566	8 0	1	దేవస్థానము రొక్క యిరువు దేవస్థానము ఖజానా తిరుపతి 8,58830-9-4 తిరుపతి తాలూకా ఖజానా 819-6-9 శ్రీ విచారణకర్తలవారి పర్మెనెంటు అడ్వాన్స్ 5000-0-0 డిపాజిట్లు 21028-4-0 అనామత్తులు 20756-5-4	906434	9 5
2	వాఙ్మయములనుండి డిపాజిట్లు మొత్తము ...	21028	4 0	2	గవర్నమెంటు పత్రములు-అండాజా అయస్ ఫండు పత్రములు 8480400-0-0	3316598	9 10
3	పయిసలాతి కాబడు అనామత్తు మొత్తము ...	20756	5 4		ధర్మఫండు పత్రములు 41787-8-0	41858	11 5
4	ధరావత్తు మొత్తము ...	2050	0 0		ధరావత్తులు ...	2050	0 0
5	దేవస్థానము, వేలూరు స్కూలు, బాలురకు ప్రైవేట్ డిప్రెండ్యుమెన్టుగాను అవసరముల చందాలుగా వసూలు కాబడిన డిపాజిట్లు గా వుంచబడిన మొత్తము ...	1800	0 0		ప్రొవోల్టు అనుమానపత్రములు డిక్రీలు ...	910421	10 5
6	దేవస్థానము ఆయుస్ నికరమయిన చరస్థిరాస్తుల మొత్తము ...	70908094	5 8	8	క్రిస్టియన్ గ్రామీణులు ...	667436	8 10
	వెరసి మొత్తము	71016795	7 0	4	ఇండ్లు నేలలు మొదలగు స్థిరాస్తులు ...	62765225	9 5
				5	అభరణములు, వస్త్రములు, వాహనములు మొదలగు చిరాస్తులు ...	2091168	15 8
				6	కొయ్య సామానులు, పుస్తకములు, మందులు, శిల్పములు, దీపములు ఇతర సామానులు సైన్సు సర్వకారములు వ్యాపార సైన్సు వగైరాలు ...	815605	12 5
					వెరసి మొత్తము	71016795	7 0

(Signed) శ్రీ. చంద్ర శేఖర రెడ్డి,

ఆ డి ట రు.

Published under rule 28 of the District Court rules

Sri Mahant PRAYAGADOSSJEE VARU

15-10-27

Vicharanakarthha

శ్రీ ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల,

మచిలీపట్టణము

శ్రీ ఆంధ్ర మహాజనులకు

ప్రథమ సంవత్సర దీపావళి పర్యవేక్షణమున బందరు
శ్రీ ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల పాలకసంఘమువారు చేయు
సందర్శనార్హ విజ్ఞప్తి.

ఈ దీపావళి యుత్సవ సందర్భమున పై జాతీయ విద్యా
లయము కొరకు ధన సహాయము గోరుచున్నాము. ఈ రాష్ట్ర
మునందు యియ్యది ప్రధాన జాతీయ విద్యాలయ మని యె
ల్ల చెరిగినది. ఇది 1907 వ సంవత్సరమున ప్రతిష్ఠితమై ఎన్ని
అవరోధములు వచ్చినను దేశీయులయొక్క ఆభిమానముచే నిది
విరాజిల్లుచున్నది. దీని సంస్థాపనాచార్యుడగు స్వర్ణేయ శ్రీకో
పల్లె హనుమంతరావుపంతులుగారు ఆకాలమరణము నొందుట
వలన దీనికి తీరనినష్టము వాటిల్లినది. అట్టి నష్టమునకు దేశ
మంతయు చింతిల్లుచున్నది వారియొక్క ఆత్మచేతనే యు
త్సాహనంతరై భూరి విరాళముల నొసంగుచు వారి యుద్దేశ్య
ములను నెరవేర్చుటకు దీక్షపూరితులగు సాహసించి చెప్ప
వచ్చును. వారి పేరున స్థాపించిన కార్యకర్తలకి దేశీయులు హృ
దయపూర్వక సహకారముల సేయుచున్నారు. అనిధికి రు.
67,000-0-0 లకు పైగా చందాలు పడినవి. రు. 89,656-15-9
వసూలైనవి. ఈ సంస్థయొక్క నిరంతర ధర్మబోధచేతనే
సర్కారు విద్యావిధానము క్రమముగ మారుచున్నదని చెప్పవ

చ్చును. ఇంకను తగినంతమంది విద్యార్థులు దీని లాభము ననుభ
వించు ధైర్యము నవలంబించ లేకపోవుట విచారకరము. కాని
దీనియొక్క లాభము సందర్భము గుర్తించియున్నా రనుటలో
సందేహములేదు. ఇట్టి స్వతంత్ర సంస్థ ప్రత్యక్షముగ కొలది
ఫలితములను జూపించకలిగినను పరోక్షముగ చి శేవ ఫలసిద్ధి
యొసంగ గలదని యెల్లరు తెలిసికొని యున్నారు. సంపత్తి
రపు ఖర్చయొక్క లోటును భరించేయటకు యొక్క-వయాదా
ర్యముతో విరాళములనొసంగుటకు దేశీయులను ప్రార్థించుచు
న్నాము.

కళాశాలకు సంబంధించిన కొన్ని ఆశయములు.

- (1) భూములఖరీదు 1,45,550-0-0
- (2) సాహిత్య విద్యాశాఖకు భవనములు, పనిముట్లు
యితర వుపకరణములు వగైరా ఆస్తుల ఖరీదు 88,400-0-0
- (3) మెకానికల్ యింజనీరింగు, తీవాణిలు, పేము
నేతవగైరా చేతివనరుల భవనములు, పనిముట్లు
యితర వుపకరణములువగైరా 66,388-2-8
- (4) నివాసగృహములు 15,500-0-0
- (5) బాయింట్లు ప్లాను బ్యాంకులు, కంపెనీలలోని
వాటాలు, ఫీక్స్ డిపాజిట్లు; సర్కారు బాండులు,
డివెండర్లు 17,275-0-0
- (6) భూములమీద అయివజా 9,000-0-0
- (7) వడ్డీలువగైరా ఆదాయము 8,000-0-0
- (8) కళాశాలలోని విద్యార్థులసంఖ్య 121
రాత్రిపాఠశాలలోని విద్యార్థులు 27
పంచమ విద్యార్థులు 29
ఇతర జిల్లాలనుండి వచ్చి చదువుకొను విద్యార్థులు 54

కృష్ణ 94, గంటూరు 16, పల్నెరు గోదావరి 8, తూ
ర్పుగోదావరి 8, కర్నూలు 12, బద్వతి 2, అనంతపురం 1, వి
శాఖపట్నం 1, చెన్నపట్నం 2, మలబారు 1, తిరునల్వేలి 1,
మైదరాబాదు 1, బర్హానేళము 1.

కళాశాలలో చెప్పు విద్యలు:—అయిదవతరగతి లగా
యితర మూడు సంవత్సరముల కళాశాల తరగతులు ఆఖరువరకును
పండితభాగమున సంస్కృతము, తెలుగు, హిందీ, యింగ్లీషు
భాషలు, చిత్రకళ, సంగీతము, రాజనీతిచరిత్రలును, తివాణిలు,
పేము, నేతలన్ను, వడ్డెంగు, కమ్మరము, పోతపోయటం,
యింజనులు నడుపుట, టర్నింగు, ఫిటింగు వగైరా మెకానిక
ల్ యింజనీరింగు చేతిపనులున్నా అయి యున్నవి.

కళాశాలకు కార్యకారములకు (యిండ్లకట్టవములకు
గాక) ప్రతి సంవత్సరము అను నికరఖర్చు ఘనము రు.
20,000 లు.

భూములు డిపాజిట్లు మొత్తములవలన వచ్చు ఆదాయము
ఘనము రు. 12,000 లు

ఆంధ్ర జన విశేషములు,
శ్రీ. హనుమంతరావు,
కార్యదర్శి-పాలకసంఘము అందుకొన్ని.
భో. పట్టాభిషేకారామయ్య,
కార్యదర్శి, హనుమంతరాయనిధి.
చి. శ్రీనివాసరావు,
ప్ర. అధ్యక్షుడు అందుకొన్ని.
ఆంధ్రజాతీయ విద్యాపరిషత్తు.

(1924—25.)

అడిటరు.

Vicharanakārtha.

ఆంధ్రజాతీయ } చిల్లరిగె- శ్రీనివాసరావు
కళాశాల బంధువు. } ప్రస్తుత కళాశాల అధ్యక్షుడు
18-10-27 } పరిషత్తు కార్యదర్శి

అయ్యోహవార్య ఉ||సూర్యచింతమణికాస్త్ర|| రాజమండ్రి.

కృష్ణాజిల్లా యెన్నికలకేసు

బందరులో విచారణజరుగుట

(స్వకీయవిలేఖరి)

బందరు, అక్టోబరు 20:-

76 వ సాక్షి ఇనపకటిక గంగరాజుగారు మాచవరం దివి తాలూకా, విచారణలో రామచాడ్యులుగారి ప్రక్కలకిట్లు జవాబు చెప్పిరి.

నాకు 80 యొకరములు ఉన్నవి. మండల రామస్వామి గారు మిర్జాపూరు రాజాగారు యిద్దరు ముగ్గురు మాగ్రామం వచ్చినారు. వాళ్ళు నేయిస్తాము, కోడ్లు వేయిస్తాము ఉప కారములు చేస్తాము సింగిల్ వోటియ్యవలసినదని అడిగినారు. మాచవరం కాలవగట్టునుండి చినచెరువువరకు చినమాచవరం నుండి మెయిన్ కోడ్లువరకు కోడ్లు వేయిస్తా నన్నారు. కృష్ణ కర్రవద్ద నూరులుత్రవ్విస్తా నన్నారు. కోడ్లువేసినారు. నూరులు విషయములో కృష్ణగట్టవద్ద యీసంవత్సరము వేసవికాలములో వావి త్రవ్వించినారు.

కాన్ పరీక్ష

ఎల్లన పదిహేనుకోజు బందనగా యిది జరిగినది. గ్రామంలో జనమంతా చేరినారు. ఇనకురుటి లక్ష్మీనారాయణరాజు, పుల్లంరాజు కాటంరాజు, పాలంకి నాగయ్య బాదర్ల యొకను కొంతమందివచ్చారు మండల రామస్వామివరకు అంతకు పూర్వము వచ్చి రాజాగారు తాను మట్లావస్తా మని వోటియ్య వలసినదని చెప్పినారు. రెండుమూడుకోజులకు వారువచ్చినారు. రాజాగారి ప్రేమాటలను చెప్పినారు. ఇరవై కోజులలో వోటకు సేయరుగారిని పంపించి కొలతల వేయిస్తామని రెండు మూడు మాసములలో పని పూర్తిచేయిస్తానని రాజాగారు నాతో చెప్పినారు. ఊళ్లో వున్న వోటర్లంతా వచ్చిరి. 60, 70 మంది వోటర్లు మా గ్రామంలో ఉన్నారు. సాయంకాలం 5 గంటలకు మీటింగ్ జరిగినది. ఒకగంట ముహూర్తగా వున్నారు. వంతెన దగ్గర రాజాగారు కారు దిగి యీ మాటలుచెప్పినారు. సింగిల్ వోట్లు వేస్తామని ఒప్పుకొన్నారు. నా పేర పట్టాలేనందున నేను వోట్లుకోలేదు. నాకు వోటులేదు. తరువాత చాలామంది అభ్యర్థులు వచ్చారు. కాని వారు వచ్చినపుడు నేను లేనందున నాకు తెలియదు. వచ్చారని విన్నాను. వచ్చారని చెప్పగా విన్నాను. పంచములకు నూయి త్రవ్వించినారు. సింగిల్ వోట్లు అడుగుట అన్యాయ మని యెవరు అడుగలేదు. ఎన్నికలకుపూర్వము కోడ్లువేయుట ప్రారంభముకాలేదు. అంతకుముందు కోడ్లుప్రయత్నమేలేదు. మా గ్రామంలో ఒకరిద్దరు పంచమువోటర్లు వుండవచ్చును. నాకు స్పష్టముగా తెలియదు. ముందుకోడు వేయిస్తే తరువాత వోటిస్తామని యెవరు అనలేదు. ఎన్నికలలో నేనెవరి పక్షమున పనిచేయలేదు కాశేక్వర్రావు నూరయ్యగార్ల పక్షమున పనిచేయలేదు. మా గ్రామంలో వారితరపున యెవరై నా పనిచేసినా నాకు తెలియదు నాకు వోటులేనందున యెన్నికలలో కోక్వము కలుగచేసికొనలేదు. వారు వేయిస్తానన్న రెండు కోడ్లలో ఒకటి యీసంవత్సరం వేసవికాలములో వేసినారు. చిన్నకోడ్లు వెనుక వైకాళిమాసములో వేసి ఆనెలలోనే పూర్తిచేసినారు. మేముగోరిన కోడ్లలో కొంతభాగమేవేసిరి. నాకును రామస్వామిగారికి పరిచయమైనది. పరిచయము ప్రారంభమై రెండు మూడు సంవత్సరములైనవి. తరచుగ అవనిగడ్డ వెళ్ళుతుంటాను. నాకు కోడ్లలో పనిలేదు. రాజాగారిని ఒక మాత్రమేచూచినాను. తరువాత చూడనేలేదు.

పునర్విచారణలో ఎన్నికలకు పూర్వము తండ్రి చనిపోవుటచేత పట్టా బ్రాంసుఫరుకానందున తన పేర వోటులేదనియు, తనతండ్రి పేరు వోటర్లలిస్టులోనున్నదనియు సాక్షిచెప్పెను.

ప్ర:-ముందు రాజాగారితో కోడ్లువేస్తేనే కాని వోటియ్యమని మీరెందుకు చెప్పలేదు.

చ:-ఈశ్రేష్ఠుని ఆక్షేపించుచున్నాను. విచారణలోని యంతమును పునర్విచారణలో తేరారు.

రా:-రాజాగారితో ప్రజలు చేరముపెట్టిననే ఆకోపం నామిత్రుడు చేయుచున్నాడు. న్యాయాధిపతి సమ్యగించలేదు.

వ్యవధిలేనందున, రాజాగారు వేయిస్తాననే ఆపేక్షతో వాస్తానము ముందుగ చెయ్యవలెనని కోరలేదు.

77 మండపాకల వెంకటాచలం మండపాకల, దివి తాలూకా యిట్లు చెప్పెను.

నాకు వోటున్నది. క్రిందటి ఎన్నికలలో భావదేవరపల్లి వెళ్ళినాను. ఉదయం 9 గంటలకు ముహూర్తగా వెళ్ళినాను. రా

జాగారికి వోటిస్తామనేవారిని లోపలికి వెళ్లనిచ్చారు. కాని తక్కినవారిని పోనీయలేదు. రాజాగారి తరపున యెవరో పోనీయలేదు. సాయంత్రం నాలుగుగంటలవరకు వున్నాము. పోలింగ్ ఆఫీసరుకు అర్జీయిచ్చినాము. నేను యికా చాలామంది వాళ్ళుచేసినాము. మాగ్రామంనుండి వోటియ్యటకు ముహూర్తం 80 మంది వచ్చారు. 50 మందివరకు తిరిగిపోయినారు. లోపలికివెళ్ళి వోటియ్యట కవకాశము లేనందున వారువెళ్ళి పోయినారు. వోటు అడుగుట కంతకుముందు మండల రామస్వామి గారు అర్జీ కృష్ణరావునాయుడుగారు వచ్చారు.

కాన్ పరీక్ష.

ఎన్నికలకు 10 కోజులకు పూర్వము వచ్చారు. కాశేక్వర్రావుగారి తరపున యెవరు రాలేదు. తక్కిన అభ్యర్థులు యెవరయినా వచ్చారేమో నాకు తెలియదు. మండలి రామస్వామిగారు, కృష్ణరావు నాయుడుగారు మాత్రమే వచ్చినారు. నేను వోటియ్యటకు సమ్యగించలేదు. మాగ్రామంలో 15 మంది బ్రాహ్మణవోటర్లు వున్నారు. కాశేక్వర్రావుగారి తరపున తక్కినవారి తరపున యెవరు పనిచేయలేదు. అర్జీ కృష్ణరావు నాయుడుగారిని అంతకుపూర్వము చూడలేదు. తరువాతను చూడలేదు. మండల రామస్వామి గారిని అపుడపుడు చూస్తూవచ్చాను. కాని పరిచయము లేదు. అర్జీ కృష్ణరావు నాయుడుగారికి రోకరని నా కెవరు చెప్పలేదు. మొత్తముమీద ప్రజలనుకొన్నారు. వారిద్దరు వోటియ్య మన్నారని ప్రజలంతా అనుకొన్నారు. పిటిషను యిచ్చటకు లోపలికి వెళ్ళినాను. పిటిషను యిచ్చటకు ముగ్గురు లోపలికి వెళ్ళినాము. కుర్తపల్లి సోమయాజులు, కోట వెంకటాచలంగారు నేనును వెళ్ళినాము. మండపాక శ్రీరాములు మున్నగువారి అర్జీమీద మొత్తం పదిమంది సంతకంచేసినారు. వారిపేర్లు నాకు జ్ఞాపకంలేదు. అర్జీ నేనువ్రాసినాను. పోలింగ్ స్టేషనుకు రెండుగజములదూరములో కూర్చునివ్రాసినాను. సంతకములు చేసినవారంతా కూర్చున్నారు. వెనుక రైలుగేటుకు పదిగజముల దూరములో కూర్చున్నాను. మేము వ్రాస్తుంటే యెవరుఅభ్యర్థిం తరచువెళ్ళలేదు. గేటువద్ద గుంపువున్నది. ఇద్దరు పోలీసువారు వున్నారు. పోలీసువారు మాత్రమే లోపలికి రానిచ్చిపోనిచ్చేవారుకారు. పోలీసువారితో రిపోర్టుచేసినాము. గుంపుకు వెనుక నుండి రెండుగజములదూరములోనుంచి కేకవేసినాను. అగవల సింది లోందర అగినపిమ్మట రావచ్చునని పోలీసువారిని అడిగాము. ఇట్లు పదిస్తాడచెప్పినాము లోపలికి రానియమని పోలీసు వారిని అడిగినాము వారి కింక నేమిచెప్పలేదు. ఆటంకపరుస్తున్నారని పోలీసువారికో చెప్పినాము. వారెదుటనే ఆటంకము కలుగచేసినారు. లోపలికి పోనిచ్చటకు అవకాశము కలుగచేస్తారేమోనని వారుచూస్తున్నప్పటికీ చెప్పినాము. మధ్యము ధ్య పోలీసువారువచ్చి సర్దుతూవచ్చారు. లోపలికివెళ్ళినపుడు అయిదు నిమిషములు వోటియ్యట కాగమన్నారు. అయిదు నిమిషములు అగి వోటువేసినాను. నాతోవత్తిన యిద్దరుకూడ వోటుయిచ్చినారు. నాలుగున్నరకు పిటిషను యిచ్చినాము. యిక్కడనే మాగ్రామం వెళ్ళినాము. వోటియ్యనివారి పేర్లుతప్పేళ్ళుగా చెప్పలేను. చిరుటూరు చినకోటయ్య, వెదకోటయ్య, రామస్వామి యీ యీపేర్లుమాత్రమే నేనుచెప్పగలను తక్కినవార్ల పేర్లు చెప్పలేను. మాగ్రామంలో ఒకరికి ఆరోజున పాముకరిచినది. ఆకబురు నాలుగుగంటలకు తెలిసినది. అది తెలియగానే కొందరు వోటర్లు వెళ్ళినారు. నేను వోటుమాక్కుచేయకముందే వెళ్ళినారు. చిరుటూరి చినకోటయ్యగారుకు పాముకరిచి చచ్చిపోయినాడు. తక్కిన వోటర్లు నేను పేర్లొచ్చినవారు ఆయనయొక్క బంధువులగుటచే వెళ్ళిపోవలసినవచ్చినది. ప్రిన్సిపాల్ ఆఫీసరుకు పిటిషన్ యిచ్చినాను. ఇన్వెస్టిగేటర్ సమక్షమవచ్చినది. నాకు ఒకటేపక్షము వచ్చినది. 14 వ తేది రమ్మనివచ్చినది ఈకోజున రమ్మనికాదు.

పునర్విచారణ

మండపాకలలో వారిబంధువులున్నందున కృష్ణరావు నాయుడుగారి పేరు చెప్పినారు. చిరుటూరువారు 12 గంటలకు వోటియ్యటకు పోలింగ్ స్టేషనుకు వచ్చినారు.

78 వ సాక్షి షల్లపెద్ది అంజయ్యగారు కోడూరు, దివి తాలూకా.

విచారణ

గత యెన్నికలకు నాకు తెలుసును. ఎన్నికల పూర్వము అర్జీ కృష్ణరావు నాయుడుగారు మిర్జాపూరు జమీదారుగారు మండల రామస్వామి గారు యిద్దరు ముగ్గురింకు వచ్చినారు. ఎన్నికలకు 15 రోజులకు పూర్వము వారువచ్చి సింగిల్ వోట్లు

యియ్యమని కృష్ణరావునాయుడుగారు రాజాగారి కిమ్మని చెప్పినారు.

కాన్ పరీక్ష

వారువచ్చినపుడు పెద్ద రుతులంతా వున్నారు. అన్నం లక్ష్మీనారాయణ, చామర్తి చలపతిరావు, జమ్మలమడక గురుమూర్తి, గొల్లిశెట్టి శీతయ్యగంగారావు వీరయ్య బడే శీతయ్య ముట్లూరి కృష్ణయ్యగార్లు యొకను కొందరువచ్చారు. కొందరు సింగిల్ వోట్లు యిచ్చటకు ఒప్పుకొన్నారు. గొల్లిశెట్టి శీతయ్య బడే శీతయ్య, గంగారావు వీరయ్య, లక్ష్మీనారాయణగార్లు సింగిల్ వోట్లు యిచ్చటకు ఒప్పుకొన్నారు. తక్కినవారలు యియ్యమన్నారు మాత్రాన మనసలు కోట నరసయ్యగారు. ఆయన రాజాగారి తరపున వున్నాడు. నాకు వోటులేదు. పదిపదకొండు సంవత్సరములనుంచి కోడూరులో ఉన్నాను. రేపల్లె తాలూకా పెదలంకలో అదివరకు వున్నాను. అక్కడ ఆస్తివున్నది. ఇక్కడ యికాసంపాదించుటకు వచ్చితిని. ఇక్కడ యెనిమిది యొకరములు సంపాదించినాను. 50లు లోపుగ కీర్తు చెల్లించుచున్నాను. నాతల్లి పేర కొంత నా అన్నపేర ఉన్నది. మా అన్నయ్యకు వోటులేదు. నాతల్లికి వోటున్నది. ఆమె వోటువేయలేదు. నాకు కృష్ణరావు నాయుడుగారికి పరిచయంలేదు. మాత్రాలో పాలవారికి వున్నదోలేదో తెలియదు. ఏవారోనాడు వచ్చాకో నాకుజ్ఞాపకం లేదు ఎన్నికలు 15-20 రోజులకు పూర్వము వచ్చినారు రామస్వామిగారికి మాత్రాలో పాలంపున్నదేమో నాకు తెలియదు. వారిద్దరిలో నెవరికైనా బంధువులు మాగ్రామంలో వున్నారేమో నాకు తెలియదు. ఓరుసేతురు బంగారాకు ప్రక్కన బజారులో దిగినారు. మూడుగంటలకదిగి పిల్లిలోనుంచుని మట్లాడినారు. పిల్లిలోనుంచుని వోట్లు అడిగినారు వచ్చినజనమంతా అక్కడనే వున్నారు. ఘోర పరులైన నిమిషములున్నారు.

పునర్విచారణ

గ్రామంలో తావులు ఆయన కృష్ణరావు నాయుడుగారిని చెప్పినారు.

79 వ సాక్షి ముట్లూరి లక్ష్మీకాంతయ్యగారు కోడూరు, దివి తాలూకా.

విచారణ

గత సంవత్సరపు యెన్నికలు జ్ఞాపకమున్నవి. ఎన్నికల సంబంధములో రాజాగారు, మండలి రామస్వామిగారు, కృష్ణరావు నాయుడుగారు మా గ్రామం వచ్చారు. వచ్చి ఊళ్లో అందరిని పిలిపించారని విన్నాను. రావలం చూచి నేను వెళ్ళినాను. నేను వెళ్ళేటప్పటికి బోర్డుమాల్లో వారంతా వున్నారు. నేను వెళ్ళేటప్పటికి వారంతా బయటకు వచ్చారు కృష్ణరావునాయుడుగారితో రాజాగారు సింగిల్ వోటియ్యవలసినదిగ రయతులతో చెప్పవలసినదిగ చెప్పిరి. అలాగా యిస్తామని రయతులంతా చెప్పారు దేదినే బాపయ్య, కోట గోపాలస్వామి, గోపయ్యగార్లు చేతులు పుచ్చుకొన ఒకరిని లాగి "కాలం పాలెంనుండి బందరుకు కాలవ వేయుటకు 12000 కాంక్రెట్ రాజాగారు చేసినారు. మీరంతా గట్టిగ వోటియ్య వలసింది" అని చెప్పినారు. అలాగే యిస్తామని వారు చెప్పినారు.

కాన్ పరీక్ష

75 వ సాక్షిని యెరుగుదును. రెండుమూడేండ్లక్రితం భూములుకొని మాత్రానవచ్చారు. ఆయన తల్లిదండ్రు లింకొకవూరులో వున్నారు. అన్నగారును ఆయన 5/8 యొకరములు కొని యీవూరు వచ్చినారు. మల్ల రాజాగారు వచ్చారేమో నాకు తెలియదు. అంతకు పూర్వము రాజాగారి కిప్పున యెవరో వచ్చిరని అనుకొన్నాడుగాని నేను వెళ్ళలేదు. రయతులంతా యిస్తారని ముగ్గురు జవాబుదారి వహించి చెప్పినారు. అందులో ఒకరు మున్నగుగారి తండ్రి. మరియొకరు వినతండ్రి. వీరంతా సిలిపరులు. ఒక్కొక్కరికి 20, 30 యొకరములభూమి వుంటుంది. గ్రామంలో వీరు పలుకుబడి కలవారు. మల్లిపెద్ది అంజయ్యగారు వోట్లు యిప్పిస్తామని చెప్పినవారిలో లేరు. కాలవ యిప్పిస్తామని అందరువుండగా యీముగ్గురుతో కృష్ణరావు నాయుడుగారు చెప్పినారు. నాకు వోటులేదు. కాశేక్వర్రావు నూరయ్యగార్ల తరపున పనిచేసినాను. నాకు కర్కంకలేదు. నేను కాశేక్వర్రావుగారికి నూరయ్యగారికి కాలవ విషయమై చెప్పలేదు. సాలెంపాలెంకు బందరుకు మధ్య నేయున్నది. మీటింగు రెండు మూడుగంటల మధ్యజరిగినది. సింగిల్ వోట్లు యియ్యమని యెవరు చెప్పలేదు. ఇయ్యకూడనని నేనేమీ యెవరితో చెప్పలేదు. అక్కడి రయతులంతా రాజాగారి పార్టీవారని అనుకున్నాము. వారు గట్టిగా చెప్పటవల్ల వీరు గట్టిగాయిస్తామను

ఈమందు గనేరియా అను నెగర్గమును 24 గంటలలో
నివారించి మూత్రద్రావము నుండి వెలువడు ప్రాసమును
మూత్రము విడుచునప్పుడు గలగు చురుకు, పోటు, వెంట్రుకు
బాధలను వెంటనే నిలిపివేయును. స్త్రీలకుగలగు యేభవయిన
కుసుమవ్యాధులయినను ఆశ్చర్యముగా కుదుర్చును. 1172-1766
ఆనందకుటీరము, 3, బైరాగిమఠం వీధి,
మదరాసు.

చెన్న పురి శాసనసభ

గ్రామోద్యోగుల బిల్లు

బిల్లు న్యూఢిల్లీ లిటిల్ బిల్లు

జైనుల పంశపారంపర్య హక్కులు

నాన్ గెజెటెడ్ గ్రామోద్యోగుల కొరతలు

పునరావేశము శాసనసభవారు తిరిగి సమావేశమైన పిదప, కారణంగా జైనుల పంశపారంపర్య హక్కుల బిల్లును ఈ క్రింద నువహించిన సభ్యులతో సెలెక్షన్ కమిటీ విచారణ కంపెనీలను నువహించిన ప్రాతినిధ్యము లేక ఆమోదించబడెను. సెలెక్షన్ కమిటీ సభ్యులు 1 యస్. సత్యనారాయణ, 2. జె. ఎ. సబ్బానా, 3. డాక్టరు వి. ఎస్. మల్లయ్య, 4. కె. నాధువర్క నాయుడు, 5. కె. సీతారామయ్య, 6. బి. బి. యస్. కృష్ణకామయ్య, 7. ఎ. వి. సెట్టి, 8. ఆర్. కృష్ణమూర్తి, 9. లామెంబర్, 10. డాక్టరు, పి. సుబ్బారాయుడు, 11. సుమన్ దాస్, 12. కారంతు గారలు.

మలబారు బిల్లులను సవరణబిల్లు నువహించుటకు సుమన్ దాసుగారికి సభ వారీ యనుమతి ఒసంగబడెను.

గ్రామోద్యోగుల బిల్లు

యస్. ముత్తయ్య మొదలియారుగారు గ్రామోద్యోగుల బిల్లును సభయందు నువహించుటకు సభ వారీ యనుమతిని గోరుచు గ్రామోద్యోగులలో మాదుపాళ్లకు అధికముగ ఈవరకే పురస్కారములందు పునరుద్ధరింపబడి రనియు, గ్రామోద్యోగులు దేశమందలి రాజకీయ పరిస్థితులకు అతీతులై యుండవలెననియు, పరిపాలన కంపెనీల గ్రామోద్యోగులే పునాదియనియు పలికిరి.

సామన్ దాసుగారు ఉపపాదనపై మాట్లాడుచు ఈ బిల్లు యొక్క ఉద్దేశమే గ్రామోద్యోగులను తమ విధులను, వంశపారంపర్యముగ గ్రామోద్యోగులు గావించు పనిచాల అసంతృప్తికరముగ నున్నవనియు, కొందరు విద్యాభ్యాసములందు, అందుకే గ్రామోద్యోగులన్నియు నిపుణులగువారి హక్కులను జేయబడవలెనని వంశపారంపర్యము జేయరాదనిరి.

శ్రీ ఆర్. శ్రీనివాసయ్యంగారు బిల్లును బలపరచుచు విద్యాగంధములేనివారు గ్రామోద్యోగులగు నియమించబడుట లేదనియు, ఏదో కొంత పరిమితిగల విద్య విశ్వంధముగ విధించబడియున్నదనియు పలికిరి.

పి. బి. కెట్టిగారు మాట్లాడుచు శాస్త్ర వంశపారంపర్య హక్కుల గల గ్రామోద్యోగుల అసంతృప్తి లేనివారైన పక్షమున ప్రభుత్వమువారు అట్టివారిని ఉద్యోగమునుండి వెంటనే తొలగించువాక్కు గలదనియు, ప్రస్తుతము గ్రామోద్యోగులు ఆయా గ్రామములందలి పలుకుబడి గలవారును, ధనికులు అగు వంశములకే యొసంగబడి యున్నవనియు, ఈయన ద్యోగులు ఏదేమిటి లాభింపబడి ఇతరులకొసంగినవో వారు గ్రామములలో పునరుద్ధరింపబడి గలిగియుండ జాలరనియు, అందుచే మొదలగు అక్రమములకు అతీతులై యుండవలరనియు పలికిరి.

శ్రీ. సి. వి. వెంకటరమణయ్యంగారు బిల్లును బలపరచుచు అన్ని జిల్లాలకును గ్రామోద్యోగుల విషయములో ఒకేసరినగు హక్కుల నొసంగుట కెట్టి యభ్యంతరము లేదని పలికిరి. వంశపారంపర్యహక్కులు గల గ్రామోద్యోగుల విధులను పరిగెత్తించుట గావించలేరని వాదించుట నిరాధారము. ఈరాష్ట్రమున 21 జిల్లాలయందలి గ్రామోద్యోగులకు తమ పనిని నిపుణులగు నిర్దేశించుటలేదా? పలుకబడి ధనము గలవారు లేరని వాదించుటకు దురదృష్టవశాత్తూ ప్రభుత్వమువారి పోషకులైన గ్రామోద్యోగులకు ప్రభుత్వమువారి బిల్లుకు బలపడవలెననిరి.

కె. కృష్ణమూర్తిగారు మాట్లాడుచు బిల్లును ఆక్షేపించిరి. వంశపారంపర్య హక్కులవలన చాల చెడుగులు గలుగుననియు, నిపుణులకు ఉద్యోగాలు ఉండవలరనియు పలికిరి. ప్రజాస్వామ్యభావమును ప్రోత్సహించు గ్రామపురస్థానమునకును ఈ బిల్లు ప్రతిఘటనగా వుండవలెననిరి.

గౌ. రిజిస్ట్రార్ మొదలియారు బిల్లును ప్రభుత్వమువారి పక్షమున వేరే పక్షములకు పలికిరి.

యస్. ముత్తయ్య మొదలియారుగారు గ్రామోద్యోగుల హక్కులను ఈవరకే పునరుద్ధరింపబడి రనియు, గ్రామోద్యోగులు దేశమందలి రాజకీయ పరిస్థితులకు అతీతులై యుండవలెననియు, పరిపాలన కంపెనీల గ్రామోద్యోగులే పునాదియనియు పలికిరి.

పిమ్మట ఉపపాదన వోలుకు పెట్టబడి అధిక సంఖ్యకు లోచనంపబడినట్లు అభ్యర్థులు ప్రకటించిరి. పోల్ గెలవబడెను.

45 అనుమాలురు 41 ప్రతిపాలు రెంటుచే ఉపపాదన ఆమోదించబడెను.

ఈదినకు నువహించిన వారలతో బిల్లు సెలెక్షన్ కమిటీ విచారణకంపెనీలను నువహించిన యస్. ముత్తయ్య మొదలియారుగారు పాదించిన, ఉపపాదన ఆమోదించబడెను.

శ్రీ ఆర్. నేతూరత్నం అయ్యరు, అప్పారెడ్డి, ఆర్. గొంధులు, జె. ఎ. సబ్బానా, పి. సి. వెంకటపతిరాజు, బి. బి. యస్. కృష్ణనాయుడు, అద్యోకలు జనరలు, టి. ఆదినారాయణకెట్టి, గౌ. రిజిస్ట్రార్ మొదలియారు, శ్రీనివాసయ్యంగారు, ఉప్పినాపేయి, ఆర్. శ్రీనివాసయ్యంగారు, ఆర్. శ్రీనివాసన్, పి. ఆంజనేయులు, యస్. ముత్తయ్య మొదలియారుగారు.

మదరాసు జిల్లా మ్యునిసిపాలిటీల చట్టమునకు సవరణబిల్లు

“1920 సెల్లె మదరాసు జిల్లా మ్యునిసిపాలిటీల చట్టమునకు సవరణబిల్లుకు ఉపపాదించుటకు శ్రీ సి. యస్. ముత్తయ్య మొదలియారుగారు సభ వారీ యనుమతిని గోరుచు ఈ బిల్లులను తాము ముఖ్యముగ ఈ క్రిందిమాటలను జేయ నజ్జేయు చున్నామనిరి. (1) నామినేషను విధానమును సంపూర్ణముగ రద్దుజేయుట. ఆకుసంపత్తము లీశాఖయందు మంత్రియగునైన పాదగలు రాజాగారు ఇందులకు సహకారాభిప్రాయములై యుండిరి. (వినుడు, వినుడు) నామినేషనుకు బదులు సభ్యులను తేర్చుకొను కోఆర్డినేషను పద్ధతిని తేర్చుకొనవచ్చును. ఇంతకుంటే ఉత్తమమైన విధానమేదైన నుండిన సెలెక్షన్ కమిటీయందు నూచించవచ్చును. (2) మ్యునిసిపాలిటీల అభ్యర్థులు ప్రతిసంవత్సరమున ఎన్నుకొనబడవలెను. (3) వేతనముపై పనిజేయు అభ్యర్థులను నియమించు విధానము రద్దుజేయబడవలెను. (4) కొంతకాలముగల పన్నులను చెల్లించనివారు వోట్ నొసంగుట కర్హులనుగ జేయు నిబంధనలను రద్దుజేయవలెను (5) మ్యునిసిపాలిటీలకు రిమైన్ డ్యూ మనకు వింపిన ప్రాంతములందు పన్నులను వసూలుజేయు సభికారము మ్యునిసిపాలిటీలకు వుండరాదు ఈ యల్పవిషయములం చెట్టి మార్పులను సెలెక్షన్ కమిటీయందు నూచించబడవచ్చును అని పలికిరి. రజాక్ సాహెబుగారు ఉపపాదనను ఆక్షేపించుచు, ఈ బిల్లును దిమిడియున్న ప్రధానసిద్ధాంతము అభివృద్ధికి భంగకరమని పలికిరి. నామినేషనుల రద్దు జేయుటకై బిల్లునందు నూచించబడిన విధానము నామినేషనులకుంటే దుష్టమైనదనిరి. ఈ బిల్లు ప్రస్తుతము ఆనవసరము నీ పల్లికిరి. బిల్లు ఒకవేళ ఆమోదించబడిన సెలెక్షన్ కమిటీయందు వివిధశక్తులును జాగ్రత్త విచారించబడవలెననిరి.

పి. మునిసామి పిల్లెగారు బిల్లు నాక్షేపించుచు నామినేషను లన్నందున నే నిమ్మ జాతుల కేమాత్రమైన ప్రాతినిధ్యము గలుగుచున్నదనియు పలికిరి.

శ్రీ. వి. ఆర్. సామి నాయుడుగారు బిల్లును బలపరచుచు నామినేషనుల రద్దు పరచుటకు గూర్చి ప్రధాన మంత్రిగారిదివరలోనే నామినేషనుల రద్దుగావించుటకు అనుకూలాభిప్రాయమును గన్నరచెననియు, నామినేషనులను సగముకాలము వ్యర్థముచున్నదనియు పలికిరి. నిమ్మజాతులు మొదలగు సంఘములవారి కోఆర్డినేషన్ ద్వారా చేర్చుకొనవచ్చునని ఈ బిల్లునందు గలదు. కాని ఇంతకుంటే అసంఘములవారికి వారి ప్రతినిధుల సెక్యూరిటీ అధికార మొసంగుట యుత్తమము. ప్రస్తుత నామినేషనులైనను నిమ్మజాతులాదిగాగల సంఘములకు సంపూర్ణముగ సంతృప్తి గలిగించియుండలేదు. వేతనములపై పనిజేయు అభ్యర్థులందు లాభశక్తికము. అభ్యర్థుని కాలపరిమితి మూడు సంవత్సరములకుంటే అధికముగనే యుండవలెను. ఎట్లులైనను మూడు సంవత్సరములకు తగ్గరాదు. పురపాలక సంఘాధ్యక్షులపదవికి ఆ నుభవకాలరగు వారిని సంపాదించుటకు నులభమగు పని గాదు. ఐనను ఈవిషయములన్నియు సెలెక్షన్ కమిటీయందు బిల్లు విచారించబడునపుడు నూచించవచ్చును. కాన బిల్లును సెలెక్షన్ కమిటీ విచారణకంపెనీలను” అని పలికిరి.

శ్రీ. కాశ్యపాచార్యగారు మాట్లాడుచు ఈ బిల్లును విచారించుటకు కోఆర్డినేషన్ పద్ధతిని గూర్చి ముఖ్యముగా పురపాలక సంఘ పరిపాలనా సంస్థల రామునకై బిల్లును సెలెక్షన్ కమిటీ కంపెనీల ముఖ్యము నుడిచిరి. ప్రధానమంత్రిగారు తాము మంత్రివరమునకు ప్రవేశించింది మొదల నామినేషనుల రద్దుజేయవలెనని చెప్పుచునే యుండిరి. కాని ఆ బిల్లు విధానమునందు నామినేషను రద్దుజేయు విషయమున ఏనాటికా నాడే లేవనెత్తుచున్నది. ఇప్పటికే కొన్ని మాసములలో గడచినవి. ఈమంత్రివర్గ మధికారమునందు యున్నప్పుడు జరుగునట్లు తోచెను.

నామినేషనులను నామినేషనుపనులు స్వీకరించువారి యుద్దేశగాక, నామినేషనుల ప్రపాదించువారియందును అవినితీ వ్యాపించును (సభ్యుల) సంతృప్తిలో నిబంధనములందరినీ అంతయించింది. జిల్లామ్యునిసిపల్ సంఘముల చట్టమును తీర్మానించి 7 సెల్లెలు గడచినవి. జిల్లామొదలియారుగారిని గెలవించి పరిపాలనయందును ఈవిషయముపై ఎట్టి సంపూర్ణముగా గావించియుండలేదు. చట్టమున దృఢపద్ధతికి భంగకరమున నిబంధన లేనియొ గలవు. రాజకీయ నిర్బంధములకు కొన్ని హక్కులు తొలగించబడినవి. నిమ్మజాతులకు మరమ్మత్తులు వారి ప్రతినిధుల సెక్యూరిటీ కొనుబ కామాసంఘములకే నిర్దేశించి కార మొసంగబడవలెను. మార్చి 31వ తేదీలోగ పన్నులను చెల్లించి వారికి వోట్లు జేయు సభికారము గలదను నిర్బంధము ను తొలగించవలెను. అభ్యర్థులు ప్రతిసంవత్సరమున ఎన్నుకొనబడరాదు. అభ్యర్థులు రెండువార్లకుంటే అధికముగ ఎన్నుకొనబడరాదును నిబంధన యుండవలెను” అని పలికిరి.

గౌ. ప్రధానామత్తయ్య (డాక్టరు పి. సుబ్బారాయుడు గారు) మాట్లాడుచు నామినేషనుల గావించు నిబంధనమునకు తాము మొదటినుండియు ప్రతిఘటించుచున్నాము, కోఆర్డినేషన్ పద్ధతి దీనికింటే దుష్టమైనదనియు, దీనివలన కొంచెము అధిక సంఖ్యకులకు పక్షమువారు సర్వకైగలవా రయ్యెదరనియు పలికిరి. మరియు వేతనముపై అభ్యర్థులను నియమించుపద్ధతిని తీసివేయుటకు నేను అనుకూలుడనుగాను. మధురమున్నగు పురపాలక సంఘములందు వేతన మొసంగిన నే గాని ఆనాసమున కర్హుడగు గౌరవాధ్యక్షుని సంపాదించుట అసంభవము. అట్టి పురపాలక సంఘములు కొన్ని గలవు పన్నులను నియమితకాలములో చెల్లించువరకు తీసివేయవలెనని ఉద్దేశముతో నే నేకీభవింపజాలను. ఎన్నికల విధులను తయారుజేయుటకు అభ్యర్థులకాక ఇతరఉద్యోగి మరెవరినైన నియమించు టుత్తము. ఇతరవిషయములంతటి ప్రధానములు గావు ముఖ్యమైన సూచనలకు ప్రతిఘటించునన్నందున నే నీ బిల్లును కాక్షేపించుచున్నాను” అని పలికిరి.

శ్రీ. సి. యస్. ముత్తయ్య మొదలియారుగారు ప్రభుత్వ మొసంగుచు కోఆర్డినేషన్ కంపెనీలను ఉత్తమమైన విధానమేదయిననుండిన సెలెక్షన్ కమిటీయందు నూచించినవో తాముగి కరిగియున్నాయు, పన్నులను నియమితకాలములో చెల్లించునిబంధనను గూర్చి మంత్రిగారు చెప్పినట్లు అభ్యర్థులకు జాబితాలను తయారుజేసి ఎన్నుకొనవలెనని వారులకు జేయు మీంగలిగినదానివలన నష్టమేమియు లేదు. అందుచే మ్యునిసిపల్ ఆదాయము వృద్ధిగాగలదు. కడపటి స్వల్పవిషయము లన్నియు సెలెక్షన్ కమిటీయందు మార్పుజేయబడవచ్చును అని పలికిరి.

పిదప ఉపపాదన వోలుకు పెట్టబడి పోల్ గెలవబడిరి. తగ్గకొనగ 61 ప్రతిపాలురు 30 అనుమాలురు లెక్కింపబడిరి. తగ్గకులలో గోయికాగారు, టి. సి. శ్రీనివాసయ్యంగారు గలరు జిల్లామొదలియారు, ప్రభుత్వమువారు, మంత్రియ, మంత్రివర్గమువారు, నామినేషనుసభ్యులు ప్రతిఘటించు వోలు జేసిరి.

మదరాసునగర పురపాలకసంఘ చట్టము సవరణ బిల్లు

మదరాసు నగరపాలక సంఘచట్టమునకు సవరణ బిల్లు నువహించుటకు శ్రీ. యస్. సత్యనారాయణ గారు సభ వారీ యనుమతిని గోరిరి. ప్రభుత్వ లెక్కలను ఆక్షేపించుటకు అనుమతి యొసంగబడెను అభ్యర్థులు మాట్లాడించు ప్రాంతంగ అక్రమ ననుసరించి ఈ బిల్లు రాజప్రతినిధిగారి యామోదమును బడెను వలెనని పలికిరి.

మలబారు లెనన్ బిల్లు

మలబారు లెనన్ బిల్లు నువహించుటకు బి. బి. యస్. కృష్ణనాయుడుగారు సభ వారీ యనుమతిని గోరిరి. కనుదరనాయుడుగారు అనుమతి నొసంగుట కాక్షేపించుచు ప్రభుత్వమువారి విషయమును విచారించుటకు ఒక సంఘము నియమించియుండిరనియు, ప్రస్తుత ముండే బిల్లు పూర్వమున్న బిల్లుకంటే

తెలుగు వాటిని ప్రయోగించుట, అవిచారణసంఘము తమ నివేదిక ను ప్రచురించువరకు ఈవిధమున కామోద మొనగలదనియు పల్కిరి.

జి. బి. కృష్ణకృష్ణయ్యగారు మాట్లాడుచు కిట్లుకా తేలిపించిన ప్రభుత్వము జమీన్దార్లను ఆర్థికపరిక్షాప్రయోగం దాక్షిణ్యము చేసినందు, పరిశీలన చేసి విషయమును వెల్లడి చేసి 43 అనుకూలము 24 ప్రతికూలములను ఆమోదించబడి ననియు, గవర్నరుగారు ఆమోదము నొసంగక పోవుటచే నిలచి పోయినదియు పల్కిరి.

ఉపపాదన వోటుకు పెట్టబడి ఆర్థికసంఘాత్మకత ఆమోదించబడినది.

మదరాసు గ్రామకోర్టుల చట్టము సభలో సవరణించుటకు సి. వి. వెంకటరమణయ్యంగారికి అనుమతి యొసంగ బడినది.

నాన్ గెజెటెడు ఉద్యోగుల కష్టములు

“ప్రభుత్వోద్యోగ లిఖతులు, కాసనసభా సభ్యుల కిఖతులు, నాన్ గెజెటెడు ప్రభుత్వోద్యోగుల సంఘము నుండి ఎన్నికైనవారైన ఇరువురు ప్రతినిధులుగా గల నొక సంఘమును నియమింపబడినది. సదరు సంఘము నాన్ గెజెటెడు ఉద్యోగుల కష్టములను కొరతలను విచారించి రిపోర్టు చేయవలెను” అను తీర్మానమును కే. శివారామరెడ్డిగారు ఉపపాదించిరి.

సవరణ

“ప్రభుత్వ నాన్ గెజెటెడు ఉద్యోగుల యొక్కయు, జవానులు మొదలగు నొకరుల యొక్కయు, కష్టములను విచారించి రిపోర్టు చేయుటకును, గెజెటెడు ఉద్యోగులందు తగ్గింపుగా విందులను, వేతనములు, అలవెస్టులు తగ్గించుటకైతే నాన్ గెజెటెడు ఉద్యోగులు, నొకరులకు పోకర్తములు గలగ జేయుటను గూర్చియు విచారించుటకు ఈ సభవారిచే ఎన్నుకొనబడిన అధికార, అధికారేతర సభ్యులతో నొక సంఘమును నియమింపబడినది” కారణముగారు సవరణ సుపాదించిరి ఆర్. శ్రీనివాసయ్యగారు సవరణను బలపరచి ఆర్థికసహాయ ఉద్యోగు, సి. కాశ్యపరావు, సి. రామసోమయాజులు గారలు సవరణ కనుకూలముగా మాట్లాడిన పిదప సవరణ సభ వారిచే ఆమోదించబడినది.

అంతట సభ ముగించబడినది.

* * *

నేటిదినచర్య

శ్రీశ్రీశ్రీ

నాన్ గెజెటెడు ఉద్యోగుల

తీర్మానము

ప్రభుత్వమువారి అనుజయము

ఉపసంఘముల అధ్యక్షుల నియామకము

కోయిలకుంట్ల కాల్వలు—సభా కార్యక్రమమును నిలుపుట కుపపాదనము

చెన్నై ప్రెస్ కాసనసభ నేటి ఉదయము 11 గంటలకు గౌ. రా. బి. సి. వి. యస్. నరసింహారాజుగారి అధ్యక్షత క్రింద సమావేశమయ్యెను. సేదు సీట్ కల్యాణిగ్రహమును తొలగించుటను గూర్చిన తీర్మానము నిర్ణయించబడని యాశించి ప్రేక్షకులు మామూలు దినములందుకంటే సభికుల సంఖ్యకు పెరిగిరి. సేదు శుక్రవారమొకప్పుడు ఇంతకుముందు జరిగిన ఏర్పాటును బట్టి ఉదయము 12-30 గంటలకే సభవారు సభాసభ్యులకు తేలి. కోయిలకుంట్ల కాల్వలనుగూర్చి శ్రీ. గాడిచర్ల వారిస్వోత్తమరావుగారు సభాకార్యక్రమమును నిలుపుట కుపపాదనగా వి.ఎ.గోరగ అధ్యక్షుల వీధియము ఇటువల కొలదికాలముక్రింద బిరిగినవిషయము కాదనుకారణముచే చట్టబంధనల ననుసరించి అనుమతిని నిరాకరించిరి. నాన్ గెజెటెడు ఉద్యోగుల కష్టములను విచారించుటకు విచారణసంఘమును నియమింపబడినది తీర్మానము అత్యధికసంఖ్యాత్మకతచే జముమందెను. ఈ తీర్మానమును ప్రభుత్వమువారికి ఒదిపింపిరి. కాని వారు సంతోషించినట్లేదు.

స్టాండ్ గు ఆర్డరుల సవరణబిల్లు

ప్రభుత్వము ముగిసినవంటనే అధ్యక్షులు స్టాండ్ గు ఆర్డరుల సవరణబిల్లును విచారించుట కీదిగన నుదహరించిన సభ్యులతో నొక సంఘమును నియమింపబడినట్లు ప్రకటించిరి.

“శ్రీ. బి. రామచంద్రారెడ్డి, పి. సి. వెంకటపతిరాజు, డి. నారాయణరాజు, అబ్దుల్ హమీద్ ఖాన్, ముమనాద్, దొర రాజాగారు, రా. బి. వి. మునిసామి నాయుడుగారి సంఘమున కన్యకులుగ నియమింపబడిరి.

ప్రభుత్వమును సవరణబిల్లును విచారించుటకై నిలుపుటచేసిన తెల్పుచుటచే అధ్యక్షులకు సభా సమావేశము రాజీనామా నొసంగుటవలన వారిస్థానమున సి. యి. వుడ్డుగారు నియమింపబడిరి. జైనుల వంశపారంపర్య వాక్యముల బిల్లును విచారించుటకు నియమింపబడిన సంఘమునకు యస్. సత్యమూర్తిగారు అధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరి.

కోయిలకుంట్ల కాల్వలు

సభాకార్యక్రమమును నిలుపుట కుపపాదన శ్రీ. జి. వారిస్వోత్తమరావుగారు:— “కోయిలకుంట్ల కాల్వల విషయములో పోలీసువారి ప్రవర్తనను ఈ సభవారి దృష్టికి తెచ్చుటగాను 20 వ స్టాండ్ గు ఆర్డరు ననుసరించి ఈ సభాకార్యక్రమమును నిలుపుట జేయుట కుపపాదన గావించుచున్నాను” అని పల్కిరి.

అధ్యక్షులు:— ఈ విషయము ఎట్లు ఎట్లు ప్రామాఖ్య మైనదో ఆగత్యమైనదో గౌ. సభ్యులకు తెలిపవలెనని కోరుచున్నాను

శ్రీ వారిస్వోత్తమరావుగారు ఉపపాదనను గూర్చి మాట్లాడుచు కా సవరణ ఆగష్టు నరకును సమావేశము గావించియు, కాల్వలు జూలై 20 వ తేదీ జరిగినవియు, అప్పటిలో సభాకార్యక్రమమును నిలుపుట కుపపాదన గావించిన విషయపత్రమును ప్రభుత్వమువారినుండి తమ జాబునకు ప్రత్యుత్తరము వచ్చియుండ లేదనియు, అందుచే నీ విషయము గ త్వరమున పరిశీలింపబడి, ఇక నీ విషయము యొక్క ప్రామాఖ్యతను గూర్చి జిల్లాకోర్టువారు తీర్పు జేప్పించిన పిమ్మట నిర్ణయమును ప్రభుత్వమువారికి తెలిపించుచున్నామి గౌ. లామెంబరుగారు జెప్పియున్నారు. ఎన పండుగును కుపాకలతో కాపాడుటకు చురుకైన విచారించదగిన విషయముగాను, ఈకాల్వలు జరిగిన వెంటనే విచారాత్మక తీర్మానములు గావించుటకుగాను ప్రభుత్వమువారికి యదంతయు తెలియ వెంటనే తెలుపబడినది. ప్రభుత్వమువారు నియమించిన కమిటీవారిని గావించుటవల నిర్ణయమును గూర్చి సప్రమ్యుగ తెలిప జేయుబడినది అని పల్కిరి.

గౌ. లామెంబరుగారు మాట్లాడుచు కమిటీవారి విషయమును విచారించి నివేదికను ప్రభుత్వమున కంపగలరనియు, ఈ లోపున శ్రీ వారిస్వోత్తమరావుగారి కేవిషయములైనను తెలియజేయుచున్నామి తమకుగల తెలియజేయుటకు సంసిద్ధులమై యున్నామనియు పల్కిరి.

అధ్యక్షులు నిర్ణయమొసంగుచు ఈవిషయము మూతముగాదను కారణమున అనుమతిని నిరాకరించిరి.

నాన్ గెజెటెడు ఉద్యోగుల కొరతలు

“నాన్ గెజెటెడు ప్రభుత్వోద్యోగుల కష్టములను విచారించి, రిపోర్టు జేయుటకుగాను అధికారులు, అసభికారులు నాన్ గెజెటెడు ఉద్యోగుల సంఘమునుండి ఇరువురు ప్రతిసభులు ఇరువురు ప్రభుత్వోద్యోగులతో నొక సంఘమును నియమింపవలెనను కే. శివారామరెడ్డిగారి తీర్మానముచే నేటిదినము తిరిగి చర్చ ప్రారంభింపబడినది.

శ్రీ. జి. వారిస్వోత్తమరావుగారు ఉపపాదనను బలపరచుచు మాట్లాడిరి.

జె. ఎ. సల్లానాగారి పేరట యొసంగబడిన క్రింది సవరణ సల్లానాగారు సభయందు తేలుతుంటే వారి బదులు సి. వి. వెంకటరమణయ్యంగారు ఉపపాదించిరి.

“నాన్ గెజెటెడు ఉద్యోగులయొక్క కష్టములను తోటాటు ప్రభుత్వోద్యోగమును నిర్వహించుటకు ఆర్థిక గల వాడై కాశ్యోద్యోగిగనో లేక తాత్కాలికోద్యోగిగనో నియమింపబడియుండి అభివృద్ధిని గూర్చిగాని లేక అవకాశము గలగినపుడు ఉద్యోగము కాశ్యోతముగ జేయుటకును గూర్చిగాని ఎట్టి వరకులు లేక నిబంధనలు లేనపుడు పాఠ్యముగాని ఉద్యోగుల కష్టములను గూడ విచారించవలెను” అను సవరణను వెంకటరమణయ్యంగారు ఉపపాదించిరి.

శ్రీ. డి. నారాయణరాజు, డి. ఎ. యస్. గారు సవరణను బలపరచిరి.

సవరణ ఆమోదించబడినది. గౌ. రివిన్యూమెంబరుగారు తీర్మానమును ప్రతిపూలముగా మాట్లాడిరి. కే. శివారామరెడ్డిగారు ప్రత్యుత్తరమునందు ప్రభుత్వమువారి విషయము తెల్లదృష్టితో కీడించిన సభ్యులందరూ నేకమై తీర్మానము నామోదించుట గాకయని యాశించిరి. వేతనముల సమస్యపై ఇతరకారితీయము లేవని గౌ. రివిన్యూమెంబరుగారు జెప్పియుండిరి. రు. రి. ల. ప్రారంభముజేయుట మున్నగు కొరతలకు తెన్నియొగలవు” అని పల్కిరి.

తీర్మానము వోటుకు పెట్టబడి అధికసంఖ్యాత్మకతచే ఆమోదింపబడినది. ఐదుగంటల 12-30 గంటలకు సభ నిలిచినది.

వైస్రాయిగారి ఆహ్వానములు

శ్రీనివాసయ్యంగారికి ఆహ్వానము రాలేదు

రాయలుకమిషను అసెంబ్లీకి ధాన్యము చేర్చింప

బడవచ్చు

జిల్లీ, * క్టోబరు 20:—వైస్రాయిగారు జిల్లీలో సచివరు మొదటి వారమునందు జరుపనున్న సభయందు హాజరయ్యములు కర్మింపబడుటయని పలువు రాలోచించుచున్నారు. వైస్రాయిగారికి ఆహ్వానములందు యెంచువిషయము పిలిచినదియు దెలుపలేదు. ప్రామాఖ్యమున ప్రజాసౌఖ్య కార్యము గూర్చి చర్చింపదలచిరిగాని కొంతయు బుద్ధిగమన్నను చతుర్యమునలసిగా వైస్రాయిగారు స్వయముగ కోరుచున్నట్లు ఆహ్వానములందుగలదు.

సాంఘిక విషయముల గూర్చియుగాక సంస్కరణముల విచారణసంఘమునకుమును గూర్చియును చర్చించుట కొంత రనుకూలమున్నారు. కేవలము పార్లమెంటు సభ్యులేయింకి భారతీయులు ఆసెనరుగ నుండి విచారణసంఘము నియమించుటసరముని వైస్రాయిగారు నాయకుల కింగింతునని చెలియుచున్నది.

ఎస్.ఎస్.యొక్క పరియోమో తెలియనగున యీవిధానముగూర్చి ప్రతిపూలముగ విమర్శించు బడుచున్నవని వైస్రాయిగారు అభిప్రాయము బడుచున్నట్లున్నది. అందుచే ఆసెనరుల విధానముగూర్చి నాయకులకెరిగింది వారి నేనామోదించుచున్నాను. వారంగీకరించినవో వెంటనే ఆసెనరులను నియమించి వారు జేయవలసినవి ప్రారంభించెదరు. రాయలు కమిషను సభ్యులతో తెలియక ప్రాధమ్యముగూడ పర పని ప్రారంభింపవచ్చును. ఎస్.ఎస్. విధానములన ఒక యిబ్బందితోలగును. కేవలము రాయలుకమిషను కొరకే యేర్పడు బూటకపు సభ్యులు అభివృద్ధినికోరకపు నూతనము జేయుటకు అవకాశముండదు. మాంటుఫర్డు విచారణయందు యిట్లు జరిగెను.

(శ్రీ ప్రేమ)

మదరాసు, ఆక్టోబరు 21:—రా. గ్రామ అధ్యక్షులకు ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారికి వైస్రాయిగారి వద్దకుండి ఆహ్వానము వచ్చినదన్న వార్త అసత్యముగా నేను విచారించగ తెలిసినది.

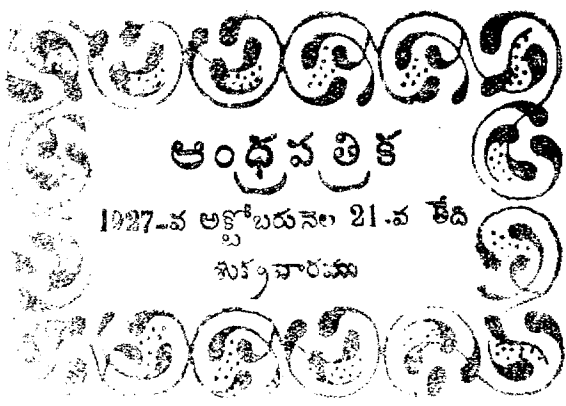
(శ్రీ ప్రేమ)

అమృతాంజనం డిపో వారి

సుప్రసిద్ధా మధముల జాబితా

	బి.ఆ.
1. శీర్షరసాయనము మాత్రలు అశీర్షమునకు	1-4
2. వజ్రగుళికలు ధాతుపుష్టికి	1-0
3. జ్వరహరి జ్వరములకు సీసా 1-3	0-12
4. అమృతాంజనము సీసా 1-3	0-10
5. మూలకంకకు తైలము డబ్బి 1-3	0-12
6. తామరతైలము, తామర, తీటకు	0-6
7. కలరా మాత్రలు, వాంతిభేదులకు	0-6
8. లేలహందు, లేలుకాటుకు సీసా 1-3	0-4
9. దంతకూలహరి, పండ్లపోటుకు	0-6
10. కర్ణకూలహరి, చెవిపోటుకు	0-10
11. గజ్జిక తైలము, గజ్జిచీలకు డబ్బి 1-3	0-4
12. పసుళ్లకు తైలము, కీరపండ్లకు	0-6
13. కేలకు మందు సీసా 1-3	0-0
14. చందన అత్తరు 1 డబ్బి	2-8
15. కుమ్మకు తైలము, డబ్బి 1-3	0-8
16. చంతిమార్గము, పండ్లపోటుకు	0-2
17. సుఖభోగిమాత్రలు	1-6
18. సుఖభోగి తైలము, పుండ్లకు	1-0
19. కోమహరి, వెండ్రుకలు ఊడుకు	8-4
20. మోహిని తైలము, వెండ్రుకలు పెరుగుకు	0-12
21. చుండుకు నూనె సీసా 1-3	0-8
22. గ్రహణిమాత్రలు డబ్బి 1-3	0-0
23. జాలాబి మాత్రలు, మలబద్ధమునకు	0-0
24. కుసుమారిమాత్రలు, కుసుమవ్యాధులకు	1-0
25. సెగకు బ్రాహ్మము సీసా 1-3	1-0
26. కళహరి, కీరకట్టు దగ్గులకు	1-8

అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మదరాసు.

ఆంధ్రపత్రిక

1927-వ అక్టోబరు 21-వ తేదీ

శుక్రవారము

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయకథ "రెడ్డిచ్చె మొదల" ననునటులైనది. జస్టిసుగజ్జము వారి దయచలనను ఆంధ్రత్వసిద్ధికి విశ్వవిద్యాలయశాసనమును ప్రసాదించిరి. శాసన మారంభమై రెండునవత్సరములు నిండలేదు. విశ్వవిద్యాలయవికాసము జరుగకపోయినను కలహావిజములు మాత్రము వికసించినవి. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయోద్దేశములు గ్రాహ్యములు గాకుండుటయే వివాదములు పెరుగుటకు గారణమైనవి. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునండి ప్రత్యేకింపబడినపు డావిశ్వవిద్యాలయ లక్షణములు సహజముగను ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకునొకమించినవి. ఇంతవరకును అనుబంధకళాశాలలు పరీక్షలు విశ్వవిద్యాలయాదర్శములుగనున్నవి. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకు నూతన లక్షణములను గల్పించి దానిని విద్యాశిక్షణాలయమును జేయుటకు శాసనకర్తలు ప్రయత్నించిరి. ఇంతవరకును గల కళాశాలలు వాని హక్కులను సంరక్షించుకొనుటకు ప్రయత్నించినవి. ఆ ప్రయత్నముల ఫలము విశ్వవిద్యాలయ శాసనమునందు ప్రత్యక్షముగ నున్నది. శాసనము సంకల్పమునందు సాశ్రమశిక్షణవిశ్వవిద్యాలయమును నిరూపించుచున్నను కార్యమునందు అనుబంధవిశ్వవిద్యాలయముగ నేర్పడినది. ఈ ద్వైధభావమును సమర్థించుట విశ్వవిద్యాలయనిర్వాహకులకు దుస్తరముగ నున్నది. శాసనమునందు మూడు విధములైన కళాశాలలు నిర్ధారణ చేయబడినవి. 1. అనుబంధకళాశాలలు, 2. విశ్వవిద్యాలయకళాశాలలు, 3. మొదటి తరగతి కళాశాలలు. శాసనము విశాఖపట్టణము రాజమహేంద్రవరములనంత పురములందు మాత్రమే విశ్వవిద్యాలయ కళాశాలలను మొదటతరగతి కళాశాలలను స్థాపించవలయునని ఆదేశించుచున్నది. కార్యస్థానమును కేంద్రస్థానములందు స్థాపించుటకు పరస్పర వాదప్రతివాదములు ఏర్పడుటవలన, తటస్థస్థలమైన బెజవాడయందు కార్యస్థాన మేర్పడినది. కార్యస్థానమునందు కేంద్రస్థానము లేకుండుట విద్యావ్యాపనమున కనుబద్ధముగ నున్నది. సినేటు లోగడగూడిన సభయందు బెజవాడను నాల్గవకేంద్రమును జేయవలయునని తీర్మానించినది. బెజవాడను నాల్గవకేంద్రముగను జేయవలయు నని స్థాదముగారిమొదటిపేజీ దికయం దున్నను శాసన నిర్మాణసమయమునందు మూడు కేంద్రములుమాత్ర మేర్పడినవి. నాల్గవకేంద్రముమాత్ర మేలేకపోయినది. బెజవాడ యందు కేంద్రము లేకపోవుటయే కార్యస్థానముగ నేర్పడుటకు సానుభూతి గారణమైయుండును. విశ్వవిద్యాలయశాసనము, గంజాము విశాఖపట్టణము తూ

ర్పుగోదావరి మండలములకు రెండు కేంద్రములను, కడప కర్నూలు బల్లారి అనంతపురము చిత్తూరు మండలముల కొక కేంద్రమును నేర్పాటు చేసినది. మధ్యమండలము లైన కృష్ణా గుంటూరు నెల్లూరు మండలముల కొక కేంద్రమును గానికళాశాలను గాని ఏర్పాటు చేయలేదు. మధ్యమండలములు విద్యావ్యాపనమునందును సంపదించును విజ్ఞానమునందును నితరమండలములకు వెనుకబడియుండలేదని సామాన్యముగను నంగీకరింపబడు చున్నది. అట్టి అవకాశము ప్రభుత్వము కలుగజేయకపోవుటయే గాకను ప్రభుత్వముతో నిమిత్తము లేకనే ప్రజలు గలుగజేసికొనుటకును శాసన మాటంకముగ నున్నది. ఈ మాటంకమును దొలగించుట న్యాయమని ఆంధ్రదేశాభిమానులందరు నంగీకరింపగలరు. విశ్వవిద్యాలయశాసనమునందు గల ఇంకొక ప్రధానాశయము విద్యానిర్వహణాధికారమును విశ్వవిద్యాలయపరము చేయుటయే యున్నది.

విద్యా నిర్వహణాధికారము

శాసనమునందలి 38 వ నిబంధన ప్రభుత్వాధికారముక్రింద నున్న విద్యాలయములను విశ్వవిద్యాలయపరముచేయుట కంగీకరించు చున్నది. ఈ సిద్ధాంత ప్రయోగమే నిరంకుశప్రభుత్వమునకును ప్రజలకును సకలవ్యవహారములందును కలహకారణముగ నున్నది. ద్వంద్వప్రభుత్వము నీనమస్యస్థానికసంస్థలందువలెను విద్యాసంస్థలందును ప్రతిఘటించుచున్నది. ధనాధికారములు ప్రజాయత్తముగానంతవరకును స్థానికసంస్థలు గాని విద్యాలయములు గాని వికసించజాలవు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము స్థాపితమై రెండేండ్లమునను విశ్వవిద్యాలయకళాశాలను స్థాపించుటకు గాని, విశ్వవిద్యాలయ నిర్వహణాధికారమును విశ్వవిద్యాలయ పరము చేయుటకు గాని ప్రభుత్వము పూనుకొనలేదు. వైసుఫాస్సెలరుగా రివిషయమై పట్టుబట్టినపుడు ప్రభుత్వ మవలంబించిన మార్గము వారిచాతుర్యమును విశదము చేయుచున్నదిగాని వారినద్దానమును విశదముచేయుటలేదు. ప్రభుత్వమువారి యధికారముక్రిందనున్న కళాశాలలను విశ్వవిద్యాలయపరము చేయుటకు నిరాకరించినది. మూడు కేంద్రములను నాలుగు కేంద్రములను జేయుట కంగీకరింపలేదు. మూడు కేంద్రములలో నొక కేంద్రమునందు మాత్రమే విశ్వవిద్యాలయ కళాశాలను స్థాపించవలయునని కోరినది. ఆ కేంద్రమునందు స్థాపితమైన విశ్వవిద్యాలయకళాశాలను మాత్రమే విశ్వవిద్యాలయాధికారపరము చేయుట కంగీకరించినది. అన్నిటిని మించినయెత్తు రాజమహేంద్రవర కేంద్రమును తీసి దానికిబదులు బెజవాడ కేంద్రము నేర్పాటు చేయగోరుటయే యున్నది. ఈ గూఢతంత్రములకు బాధ్యులైనవై సను నిరంకుశప్రభుత్వమునకును ప్రతిఘటించుటకు నాంధ్రులను పరిహసించుట కవకాశము లేర్పడి ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయప్రయోజనము వెనుకంజ వేసినది. మూడు కేంద్రములకు భేదాభిప్రాయములు, రాజమహేంద్రవరమునకు బెజవాడకు వైరము, ప్రభుత్వమునకు విశ్వవిద్యాలయమునకు భేదాభిప్రాయము ప్రబలినవి. ఆంధ్రదేశమంతయును కడుములుగను చీలినది. స్థానికాభిమానము ప్రబలినది. ఎత్తులు వైయెత్తులు

వ్యాపించినవి. సినేటుసభ విద్యాసమస్యను మూలపెట్టి స్థలాభిమానసమస్యను మెంపొందించినది. ఆయభిమానమే సహజముగను శాసనసభ కెక్కి ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయప్రయోజనమును స్తంభింప జేసినది. నాయకుల వాదప్రతివాదములందును వ్యాసములందును చిత్తుశాసనములందును శాసనహృదయము స్తంభించినది. కేవలము స్థానికాభిమానము ప్రబలినది.

సినేటు తీర్మానములు

సినేటు గత సమావేశమునందు జేసిన తీర్మానములు ప్రభుత్వనిర్ణయములకును శాసనప్రయోజనములకును ప్రతికూలములైనవి. ప్రభుత్వ మేకకేంద్రమునందు విశ్వవిద్యాలయకళాశాలను స్థాపించి దానినిమాత్రము వృద్ధిజేయ గోరుచున్నది. సినేటు రెండు కేంద్రములను ఏకకాలమునం దభివృద్ధిజేయగోరు చున్నది. ప్రభుత్వము ప్రస్తుతమున్న కళాశాలలను విశ్వవిద్యాలయస్వాధీనము చేయుటకు నిరాకరించుచున్నది. సినేటు ప్రభుత్వకళాశాలలను విశ్వవిద్యాలయస్వాధీనము చేయవలయు నని నిర్ణయించినది. శాసనము విజయవాడను కార్యస్థానముగ నేర్పాటుచేసినది. సినేటు కార్యస్థానమును అనంతపురమునకు మార్చవలయునని తీర్మానించినది. శాసనము మొదటితరగతి కళాశాలలను స్థాపించుట కభ్యంతరమును గల్పించుచున్నది. సినేటు తీర్మానమున్నిచోట్లను మొదటితరగతి కళాశాలలను పెట్టవచ్చునని నిర్ణయించినది. ఈనిర్ణయము లన్నియును శాసనసంకల్పమును మార్చినవి. ప్రజలలక్ష్యమును శాసనోద్దేశమునందు గాకను స్థలములందు లగ్నము చేసి కోపావేశములను గలుగజేసినవి. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ శాసనమునకు సంకల్పము. 1. పాశ్రమ విశ్వవిద్యాలయస్థాపనము. 2. విజ్ఞానాభ్యుదయము. 3. విశ్వవిద్యాలయాధికారము లని శాసననిబంధనలు శాసనకర్తల యభిప్రాయములు ప్రత్యక్షము చేయుచున్నవి. కేంద్రకార్యాలయముల స్థానికాభిమానము విశ్వవిద్యాలయప్రయోజనమును మూలపెట్టి బెజవాడదండయాత్రను వ్యాపింపజేసినవి.

కేంద్రములు-కార్యస్థానము

ఆంధ్రదేశభాగము లన్నియును విద్యాభివృద్ధిని బొందుటకు హక్కును గలిగియున్నవి. వెనుకబడియున్న భాగములకన్నను వికసించిన భాగములను ముందు వికసించజేయుటగాని, వెనుకబడియున్న భాగములను ముందు వికసించజేయుట గాని, ప్రజలు సమరసభావముతో నిర్ణయింపవలసిన విషయముగాని భేదోపాయము నవలంబించి నిర్ణయింపవలసిన విషయము గాదు. అనంతపురము మున్ముందు వికసించుటకు ప్రభుత్వ మొసంగెడిధనావకాశములను అనంతపురమున కొనంగుట సాధనము గాని కృష్ణా గుంటూరు నెల్లూరు మండలములకు విద్యాసౌకర్యమును విరాకరించుట సాధనముగాదు. ఆంధ్రదేశమునకు మధ్యస్థమై రెండేండ్లనుండియును కార్యాలయముగను బరగుచున్న బెజవాడను తొలగించుట స్వస్థలాభిమాన మైనను ఆంధ్రత్యాభిమానము గాజాలదు. విద్యాసౌకర్యములను బడయుట కన్నిప్రాంతములకును స్వతంత్రతగలదు. సౌకర్యములు కొన్నిభాగముల కధికముగను కొన్నిభాగములకు తక్కువగను నున్న

దుట ప్రకృతిసిద్ధము. వానిని సమరసభావముతో నిర్ణయించుటయే కార్యసాధనముగాని నిరసింతుట ప్రయోజనకరము గాదు. రాజమహేంద్రవరము అనంతపురము ప్రభుత్వకళాశాలలను గలిగి విద్యా నిలయములై వెలయుచున్నపుడు విద్యాభ్యాసమైన మధ్యమండలములకు సానుభూతిని జూపుట ప్రయోజనకరము గాని వానివిూదను దండెత్తి ఉన్న కార్యస్థానము నెత్తివేయుట కార్యసాధనము గాదు. ఆంధ్రుల గర్వమునకును విషాదమునకును నిదర్శనములుగ నున్న అమరావతి విజయనగరశిథిలములు జ్ఞానోదయమును గలుగ జేయజాలకపోవుట సంతాపకరము. అనంతపురమును వృద్ధిచేయుటకు ప్రభుత్వమీ యుదాహరించిన ధనావకాశమును అనంతపురమున శాసనగుట సాధనముగాని మధ్యమండలములను శస్త్రపెట్టుట సాధనముగాదు. ప్రస్తుతము ప్రభుత్వమీ యుదలచిన పదిలమైన అనంతపురమున కిచ్చి అనంతపుర కేంద్ర వికాసమును జేయుట యుచితమై యుండియుండును. యాచకుల మధ్యను తగువులను బెట్టుటయే బ్రిటిషు ప్రభుత్వ లక్షణము. యాచకులకు పంచుకొనుటయందు గల ప్రావీణ్యము సామరస్యమునందు గలుగకున్నది. బెజవాడయందు కార్యస్థానమును నిలువబెట్టి అనంతపురమును వృద్ధిచేయుట కార్ధనాయకులు కలిసి పూనుకొనిన యెడల ను విశ్వవిద్యాలయమున కీ దురవస్థ సంప్రాప్తము గాకుండి యుండును. ఆంధ్రపత్రిక బెజవాడను నాల్గవకేంద్రమును జేయుచుని కోరినది గాని రాజమహేంద్రవర కేంద్రమును గాని అనంతపుర కేంద్రమును గాని తొలగింపుమని ఎప్పుడును వ్రాసియుండలేదు. బెజవాడకు కేంద్రము లేకపోయినను కార్యస్థానమునైనను నిలువబెట్టుట ధర్మచిన్ బోధించినది. ఆంధ్రపత్రిక బెజవాడ కున్న దానిని నిలువబెట్టుమని కోరినదిగాని లేనిదానిని తెచ్చిపెట్టుటగాని ఇతరులది తీసివేయుమనిగాని కోరలేదు. ఈకోరికనుకోరినవారు కేవలముస్థాని మానులు. ఈబోధ కోపావేశములకుబాల్గై నిందలు ప్రబలినవి. ఆంధ్రపత్రిక బెజవాడపత్రిక యైనది. ఆంధ్రపత్రిక ఆంధ్రోద్యమమునకు పరమశత్రువై నది. స్వస్థలాభిమానులందరును మహానుభావులుగ నున్నారు. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయసమస్య శ్రీ రామోకాలాష్టినచంద మైనది. స్వతంత్రతము స్వరాజ్యమును కిరిగి ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయభాగవతము నారంభించినవి. శాసనసభయందు ప్రవేశమును గాంచిన చిత్తుచట్టములను విచారించుట కొకయుపసంఘ మేర్పడినది. ఆయుపసంఘమునందు 35 సభ్యులుగలరు. వీరియందు వైశ్యభావము గురుకుట దుర్బలము ఈ యుపసంఘ మెప్పుడుగూడునో ఏమి నిర్ణయించునో కాలగర్భమునందు గలదు. ఈ లోపుగను రెండుబడ్డెలు గడచి ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము పోషణములేకను కృశించుట సహజము. ఇప్పుడైనను ఆంధ్రనాయకులు స్వస్థలాభిమానములను మఱచి విశ్వవిద్యాలయప్రయోజనములను సకలార్ధసాధాగ్యమును సమకూర్చుటకు శాంతిని సహించుటకు వేడుచున్నాము. విచారణసంఘమవలంబించదలచిన విచారణవిభాగము ముందు విశదము గాగలదు. ఆంధ్రముఖు లీమధ్యను గతాగతఫలమును పరిశీలించి కార్యసాధనమును నిర్ణయించుదురు గాత!

దీపావళిభిక్ష

శ్రీశారదానికేతనము - గుంటూరు

ఈరాజధాని కిది యొక్కటియే స్త్రీవిద్యకు పాటుపడునంధ. అట్టి యీ సంస్థకు నీపండుగదినములలో మీశక్తికొలది భిక్షల నొసంగి యీ గురుకులము నుద్ధరింప ప్రార్థితులు.

ప్రస్తుత లక్ష్మీబాయమ్మ, కార్యదర్శిని.

రాజకీయ నిర్బంధితులు

శ్రీశారదానికేతనము

ఎట్టి సంస్కరణముల నొనగదలచినను, రాజకీయ నిర్బంధితులను విడుదలి, ప్రజలు తృప్తిజెందజాలరు. దేశమాతను గాఢముగ ప్రేమించిన సోదర భారతీయులు శృంఖలాబద్ధులై స్వాతంత్ర్యానందమును అనుభవింపజాలనిస్థితిలో నుండ, తదితరుల కెటుల సుఖము గలుగును? ఇప్పుడయినను ప్రభుత్వమువారు రాజకీయనిర్బంధితులను విడుదల జేసి, అనుకూలవాతావరణము నేర్పరచుట లాభకరము. ఈరంగతిని హిందూదేశనాయకులు తరుచుగ చెలుపుచునేయున్నారు. విచారణలేక నిర్బంధింపబడిన బెంగాలునిర్బంధితుల నందర నయినను, విడువకుండుట దూరదృష్టిగానేరదు. ప్రజలలో నీ విషయమై గలినసంతాపమును వెలిబుచ్చుటకే 25 తేదిని కలకత్తాలో నిర్బంధితుల స్మరణదినముగ జరుప నెంచిరి. హిందూమహమ్మదీయాది భేదములున్నను, రాజకీయపక్షభేదములున్నను, భారతీయులెల్లరును నిర్బంధితు విమోచనవిషయమై ఏకాభిప్రాయులై యున్నారని చెప్పవచ్చును. స్వపరిపాలనముతో బాటు జన్మస్వాతంత్ర్యరక్షణపు ఏర్పాటులను గూడ పొందుటకు హిందూదేశము ప్రయత్నింపవలసినయవసర మొతేని గలదు. అక్రమముగ బెంగాలు ఆర్డినెన్సుప్రయోగమునకు కారణభూతులు లేబరు ప్రభుత్వమువారు రని తెలిసిన సంగతియే. తిన్నగ నాలోచించక, వారట్టికూరచట్టము నామోదించి రని ఎంచినను, ఇప్పటికయినను పశ్చాత్తాపము జూపుట మేలు గద.

లేబరు ప్రభుత్వమునందు ఇండియా మంత్రిగ నున్న ఆలివియరు ప్రభువుగా రిప్పుడు నయితము, బెంగాలు ఆర్డినెన్సును సమర్థించుట జూడ, లేబరు పక్షప్రకటనములవలన గలిగిన అనుకూలభావము దొలగక మానదు. బెంగాలు ఆర్డినెన్సు చట్టము రాజద్రోహమునకు గాని, రాజకీయ సంస్కర్తల సామాన్యచర్యలకుగాని, వర్తింపదనియు, దౌర్జన్యమునకు మాత్రమే వర్తించుననియు, ఆలివియరు ప్రభువు సమర్థింపజూచెను. కాని, వీరుఅనలు ఆక్షేపణను మరచుచున్నారు. ఏనేరమున కిది వర్తించినను, విచారణలేకుండ నిర్బంధమున నుంచుట, ఎట్టి న్యాయసూత్రములకును, విరుద్ధమే యగును. సుభాషచంద్రబోసు, అనిభరణరాయి, సత్యేంద్రచంద్రమిత్ర బోలు సాధువుగవులు దౌర్జన్యముచకు, బూనిరినిగాని, అందుకు తోడ్పడిరనిగాని ప్రజలు భావింపజాలరు. వారిపై సనుమానముల కయినను, వీలుగనువిడద. ఇట్టివారిని రాజకీయభిప్రాయములనిమిత్తమే నిర్బంధించి రని తలంప నవ

కాశ మేర్పడెను. వీరిని ఏలనిర్బంధించినో, ఏలవదలినోకూడ తెలిపియుండలేదు. స్వస్థులుగ నేరములను ఆరోపించి యుండలేదు. బ్రాహ్మణులు కోరినట్లు, లేబరుపక్షమువారు రికనయినను రాజకీయనిర్బంధితుల విడుదల గోరనియెడల, వారికిర్తి యినుముడింపజాలదు. ఆలివియరుప్రభువుగారు తాము చేసిన తప్పు నొప్పికొని, పశ్చాత్తాపము జూపి యుండవలసినది.

అందుకు మాకుగ, సమర్థింపవీలులేని సందర్భమును ఇంకను సమర్థింపజూచుట, వర్జ్యప్రయత్నము. కన్నిర్యేటిపు పక్షమువారు ప్రస్తుత నిర్బంధముల బాధ్యతను లేబరు పక్షముపైననే మోపుచున్నారు. ఆ బాధ్యతను వీరు వదలించుకొని, న్యాయమార్గము ననుసరించుట మేలగును. రాజకీయ నిర్బంధితులగూర్చి పంజాబు నాయకులగు లాలా దునిచెదుగారు తయారుజేసిన విజ్ఞప్తి ఎట్టి కఠినహృదయము నయినను కరగించక మానదు. 1920-21 సంవత్సరమునందు నలువదివేలమంది భారతీయులు రాజకీయకారణముల మూలమున నిర్బంధింపబడి రని, వీరు అంచనాపైచిరి. 1926 సంవత్సరమునందు సర్ మడ్డిమెను గారు భారతశాసనసభలో ముచ్చటించుచు, జనవరినెలలో 961 మంది రాజకీయనిర్బంధితులు గల రని నడిచిరి. కాని ఈ సంఖ్యలు సరి కావని, దునిచెదుగారి తలంపు, అకాలీ ఖయీలు వీనియందు చేరలేదు. 1919 సంవత్సరమునందు పంజాబులో మార్షలులూక్రింద శిక్షింపబడినవారు, ఇంకను ఎనుబదిమంది కారాగృహములలో గలరట. మార్షలు లా యొక శాసనమే గాదు. దీనికింద నియమింపబడిన కోర్టు లిచ్చివేర్చుట కెట్టి విలువగలదో, యూహింపవచ్చును. శిక్షితు లయిన వారిలో పలువురు నిరపరాధు లను నభిప్రాయము వ్యాపించి యున్నది. అటుల శిక్షితులయినవారి రిప్పటికి ఎనిమిదిసంఖ్యల పై కాలమును కారాగృహమున గడచిరి. ఇంకను వారిని నిర్బంధమున నుంచుట పాడిగాదని, దునిచెదుగారు కోరుచున్నారు. వీరుగాక, ఓడ్యయదుగారి పరిపాలన కాలములో స్థాపింపబడిన స్పెషల్ ట్రిబ్యునల్సుచే శిక్షింపబడినవారు గలరు. ఇట్టివారిలో భాయిపరమానందుగారు మున్నగువారు జేరియుండిరి. అప్పటిస్పెషల్ కోర్టుల నిర్ణయముపై అప్పీలు లేకుండెను. అశాంతి ప్రబలియున్న సమయములో, ఈ కోర్టులు విచారణధర్మముల నన్నిటిని అవలంబించక, సమ్మెరిగ విచారణజేసి తీర్పు తెప్పియుండెను. శిక్షితులయినవారిలో పలువురు నిరపరాధులు గల రని చెప్పవచ్చును, బెంగాలు నిర్బంధితుల సంగతిని మరల వివరింపనక్కరలేదు. వీరుగాక, విదేశములందు భా

తీయు లెదలో గలరు. వా రీదేశమునకు వచ్చిన నిర్బంధించును. ఇట్టివారిపైగల నిర్బంధము లను తొలగించుట యవసరము. రాజకీయనిర్బంధితులను విడుదలజేయవలయునని కోరుచు భారతశాసనసభయు, ఇతరశాసనసభలును తీర్మానముల గావించి యుండెను. ఇట్టి స్థితిలో ప్రభుత్వమువారు ద్వైర్యము ప్రహించి, దేశభక్తికై నిర్బంధములకు లోబై యుండుట గుడుచుచున్న భారతీయుల నెల్లరను వెంటనే విడుదల వివేకము. కంగరాష్ట్రమే గాక యితరరాష్ట్రములు గూడ ఈ విషయమై ఆందోళన నలుపుట ముఖ్యము.

హిందూమహమ్మదీయసఖ్యము

కలకత్తాలో అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసభ జరుగు సమయమున హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యముకూర్చి విచారించెద రని, శ్రీమాన్ శ్రీనివాసయ్యగారి ప్రకటనము దెలుపుచున్నది. వీరి యాహ్వానమును హిందూనాయకులగు లాలా లజపతిరాయి, పండిత మదనమోహనమాలవ్యాగార్లు నిరాకరించియుండుట శోచనీయము. ఇటీవల జరిగిన ఘాతుకకర్మములవలన, హిందూ మహమ్మదీయ సఖ్యప్రయత్నములు వ్యర్థము లని లజపతిరాయి ప్రభుత్వమునకు నిరాశ గలిగియుండవచ్చును. కాని, యీవిషయమున నిరాశ వహించుట, ధీరులకు పాడిగాదు. టంగటూరు ప్రకాశముపంతులుగారు అసోసియేటెడ్ ప్రెస్సుప్రతినిధికి చెలివినటుల, సఖ్య ప్రస్థమునకై వలయామార్గముల నన్నిటిని అన్వేషింపవలయును. సిస్టాలో జరిగిన సఖ్యసమావేశము విఫల మయినమాట నిజమే. అయినను ఇంత కాలమునుండియు ప్రయత్నియన్న విభేదములు ఒక్కమాదుగ నమసిపోవునని తలంపవలెను. మరి యొక ప్రయత్నమువలన సప్తము గలుగజోదు. ఎక్కడికిని హిందూవులును, మహమ్మదీయులును ఒక్కచోట కలసి యుండక తప్పదు. ఉభయమును దేశక్షేమమునకై పాటుబడక తీరదు. ఈ సంగతి ని ఉభయసంఘములవారును మనఃస్ఫూర్తిగ గ్రహించుచో, ప్రస్తుతవైషమ్యములకు తావుండదు. ఉభయమును దేశారాధనతత్పరులై మెలగుచో, 1920, 21 సంవత్సరములందు గలిగిన ఐకమత్యమే తిరిగి చేకూరక మానదు. ఆంధ్రదేశము నందు సయితము, ఒకటిరెండు గ్రామములలో వైషమ్యబీజములు పెచ్చుపెరుగు చున్నవని ప్రకాశం గారు సూచించిరి. వీనిని తీసివైదులకై ఆంధ్రనామకులు ప్రయత్నముల నలుపవలసినయవసర మొలేని గలదు. నాయకు లెల్లరను కలకత్తాసమావేశమునకు రావలయునని, జ॥ అన్నాగారుకూడ కోరుచున్నార. హిందూవులు వర్ణింబడు చున్నపుడు, ముజాబు సంయుక్తరాష్ట్రముల మహమ్మదీయులిట్టి సైనికకర్మములను నిరసింపవలయునని, అన్నాగారు చేసిన హెచ్చరిక చాలముఖ్యమయినది. మహమ్మదీయసంఘమువారు ఇట్టి వర్ణాల నేమాత్ర ము మోదింపని, మాధి కుయినగాని, హిందూవులను మోసములు దొంగబాటలు. అన్నాగారు, అబ్దుల్ ఖాను, నయ్యగు ముహమ్మదాసాహేబు మున్నగు మహమ్మదీయనాయకులు నిరసనప్రకటనల గావించి స్వసంఘమువారికి సరియగుమార్గము జూపిరి. ఇతరనాయకులుగూడ దౌర్జన్యము సఖ్యమునకు వేరుపురుగని

దీపావళి భిక్ష

ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల - బంపరు

దీపావళి పండుగనందర్భమున ఈ జాతీయవిద్యాలయమునకు అందరును శక్తికొలది సహాయముచేసి జాతీయవిద్యకు తోడ్పడ ప్రార్థితులు.

బోధింపవలయును. సఖ్యప్రయత్నములతో పాటు, స్వరాజ్యసంపాదనప్రయత్నములుకూడ చురుకుగ జరుగవలయును. స్వాతంత్ర్య సంపాదనే చచ్చ వెరుకబడుటచేతనే అంతర్వైషమ్యములు జెరిగినవి. కాంగ్రెసు సంఘములు చురుకుగ బనిచేయుచో, ప్రజల దృష్టి యీవిభేదమునుండి మరలక మానదు. అందుచే రాబోవు అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘమువారు, ప్రస్తుతస్థితిని విశాలదృష్టితో పీక్షించి, తగిన కార్యక్రమము నేర్పరచుట యవసరము.

ద్వంద్వప్రభుత్వము : ఆలివియరు ప్రభువు

ఆలివియరు ప్రభువుగారికి కూడ ద్వంద్వప్రభుత్వమునందు సమృద్ధిములేకబోవుట జూడ, ద్వంద్వ ప్రభుత్వమువలన లాభముగలదని యింకను జెప్పట సాహసమగును. మతము ననుసరించి ప్రాతినిధ్యము నొనగుటవలన, సంస్కరణవిధానమునకు మొదటి నుండియు సప్తము వాటిలైనవి, ఆలివియరు ప్రభువు గారి తలంపు. రాయల్ కమిషను రిపోర్టును బ్రీటీషు ప్రభుత్వమువారు విచారించకముందు, ప్రజాప్రతినిధిసమావేశమువారు విచారించుటకు ఏర్పాటుండవలయు నని మీరు గోరిరి. భావిపరిణామము గూర్చి వీరియభిప్రాయ మేమియో తెలియజేయవలెను. మీరు సంపూర్ణ రాష్ట్రీయస్వపరిపాలన మయినను కోరెద రని దోచదు. ఇప్పటికన్నను హెచ్చు రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము గావలయునని మాత్రము, మీరు సూచించిరి. ద్వంద్వప్రభుత్వ విధానమును తొలగించి, సంకుచితమగు ఏకపరిపాలనావిధానము నొసగినను ప్రయోజనముండదు. సర్ పానగల్లు గారిటీవల సూచించిన రాష్ట్రీయస్వపరిపాలనము గవర్నరుగారికిని, ఇండియా ప్రభుత్వమువారికిని విశేషముగ లోబడియుండవలసినవచ్చును. అట్టి ఏర్పాటువలన ప్రయోజన ముండదు. ముఖ్యశాఖలన్నియు ప్రజాప్రతినిధులవశ మగునటుల జూడవలయును. కృత్రిమస్వపరిపాలనముతో దేశ మికమీద సంతృప్తిజెందుట దుర్లభము.

రాజకీయకక్షలు

చెన్నరాజధానిలో రాజకీయకక్షలు నానాటికి బెరుగుచున్నవి. ముందెటుల పరిణమించునో చెప్ప వీలులేకున్నది కాంగ్రెసుపక్షమునందుగలిగిన విభేదములను పరిష్కరించుటకు నేడు ప్రయత్నము జరుగను. జస్టిసుపక్షమునందు రెండువీలక తేర్చదీసవి. కొత్తపక్షమువారికి కోయంబత్తూరు తీర్మానములు బసికిరావు. స్వతంత్రపక్షమునందు గూడ భేదములు గలవని, అసోసియేటెడ్ ప్రెస్సుచార్టర్ చెలిపెను. శివరావుగారేర్పగువ బ్రయత్నించుచున్న సహకారపక్షము ఏమాపము దాల్చునో తెలియదు. డాక్టరు సుబ్బారావుగారు తమతో రాయబారముల

నలుపుచున్నారను వార్త, నిరాధార మని, సర్ పానగల్లు రాజాగారు చెలిపిరి. మహమ్మదీయపక్షమును ప్రత్యేకముగ నెలకొల్పుట కాలోచనగల్గును. ఈరీతిని, పక్షములు పెరుగుకొలదియు, శాసనసభలో ప్రజాప్రతినిధు లెల్లరొక్కటిగ నిలిచి అధికారవర్గము నెదుర్కొనుటకు వీలు గలుగదు. అన్నిపక్షముల వారును కాంగ్రెసునందు జేరి, కాంగ్రెసు నిర్ణయమును కొనసాగింప ప్రయత్నించుట లాభకరము. అట్టి యవకాశమును కాంగ్రెసుసభ ఎల్లర కొనకు చున్నది. తన ఆవరణములోనికి, భారతీయు లెల్లరను మనఃస్ఫూర్తిగ నాహ్వానించు చున్నది.

కళావంతుల విద్యాసంఘము, గుంటూరు

గుంటూరు కళావంతుల విద్యాసంఘమువారు చేసిన విన్నపము నిదివరకు ప్రచురించి యుంటిని. కళావంతులసంఘము చక్కబడవలెనని, విద్యవ్యాపింపవలెను. జ్ఞానప్రసోధము కలుగవలయును. లేయెడల, సాంఘికసంస్కరణము త్వరితముగ కొనసాగనేరదు. మూఢవిశ్వాసములు తొలగనేరవు. అందుచే, గుంటూరు కళావంతుల సంఘమువారు విద్యావ్యాప్తికై చేయుచున్న సత్ప్రయత్నములకు ఉదారవంతులై యును తోడ్పడ ప్రార్థితులు. ఏకత సాంఘికీయలో పలువురు బీదలగుటచే స్వతంత్రముల మునవిర్యనేర్చికొన సమర్థులు గాకున్నాడు. అందుచే వీరియభివృద్ధిని గోరు నితరసంఘములవారై లెర న హోయ మవసరమగుచున్నది. దీనివలన కళావంతుల సంఘమునందు జ్ఞానోదయము గలుగుటయు గాక, నైతికకళంకము గూడ దొలగిపోగలదు.

రాబోవు కాంగ్రెసు

రాబోవు కాంగ్రెసు సందర్భమున జరుగు వస్తుప్రకర్మల మన కేర్పాటులతివేగముగా జరుగుచున్నవి. ఈ ప్రకర్మలనుకై నియోజింపబడిన ప్రదేశ కైకాల్యము 85,400 చరపుటకును ఈ ప్రదేశములో బ్రహ్మకులకు ప్రదర్శనాపంపిరయు అద్దె ఇవ్వబడుచున్నది. ప్రదర్శనల దరఖాస్తులు విశేషముగా వచ్చుట పరిస్థితి గిరాకీగా ఉన్నది.

ఈ ప్రదర్శన ప్రయత్నములకు కావలసియున్న సంచాలనముకై ఏర్పాటులు చేయబడుచున్నవి. ఇదివరకే మద్రాసు గవర్నరుగారు రు. 5000 చందానిచ్చియుండిరి. జమషూరు మహారాజాగారు రు. 100 యిచ్చిరి. సర్ యం.సి.టి. ముత్తయ్య కెట్టిగారు రు. 1500 యిచ్చిరి. గొల్లపాడ సుబ్బారాయుడుగారు ప్రధానమంత్రిగారు రు. 100 యిచ్చిరి. ఇక యింకను వసూలయ్యెడి చందాలు ప్రకటింపబడును.

ఈ ప్రదర్శన కార్యజర్యులలో నొకరగు డి॥ బి॥ ఆర్. రామచంద్రరావుగారు దసరా మహోత్సవసంకరము మైసూరుకు వెళ్లి అక్కడకిర ప్రదర్శనములోని ప్రదర్శనలనేమంతో మాట్లాడిపబ్బిరి. మైసూరు దినామగారితోకూడ మాట్లాడిరి. మైసూరు సంస్థానమువారి వివిధ వ్యవహారశాఖలవారు యీ ప్రదర్శనమున కశేకవిధముల సాయముచేసెదరు. ఈ ప్రదర్శన ప్రదేశము విద్యుద్దీప్తములను ఏర్పాటుచేయుటకై మద్రాసు నైతిక శిక్షణ కార్పొరేషనువారిని కోరెడ మొనరి.

భావనా ప్రశ్నోత్తరములు

మృదాను కార్మికేషను ప్రెసిడెంటుగారిని
నిందించుట

సి. యస్. గోవిందరాజు మొదలి మారు

ప్రశ్న:—(ఎ) ప్రెసిడెంటుగారితో గలసి డాక్టరును
గృహమున కుట్రచేసి అంతుజాడ్యపు రోగుల ప్ర
త్యేకములను తనిఖీచేసి తగు చర్యచేసినట్లొక నోకటి కవు
నిని మీటింగులో ప్రెసిడెంటుగారు చదివించుకొని కారా
మును 9-8-27 తేదీన కవునిని మీటింగు పూర్తియైన త
రువాత ప్రెసిడెంటుగారు మోటారుగారు యొక్క శోవుసము
యములో కవునిలను ఆశీసుయ్యుకొని బుట్టోతులు మొద
లయినవారి సమక్షమున కార్మికేషను కమిషనరును వెంకట
రావుగారు వాయువుగారు ప్రెసిడెంటుగారిని తూలనాడి రను
పంపిరి పంపినా?

(బి) ప్రెసిడెంటుగారు కంటే ఆరోగ్యశాఖా మంత్రి
గారునకు వెల్లి జరిగిన సంగతియును పంపిరి పంపిన దుర్భాషలు
నియు వివరించి చెప్పినట్లు నిజమేనా?

(సి) కమిషనరు వాయువుగారి ప్రవర్తనను గురించి
గవర్నరు మెంటువారు ఆలోచించగలరా?

జవాబు:—(ఎ) సదరువిషయమును గూర్చి గవర్నరు
మెంటువారికి తెలియదు.

(బి) అవును.
(సి) లేదు.

ప్రశ్న:—ప్రెసిడెంటుగారు కైతెక్కిన సంగతి జరిగిన
వెంటనే ఆరోగ్యశాఖా మంత్రిగారికి తెలియజేసారా?

జవాబు:—అవును. ఆ విషయమును తిథితముగా
ప్రాసి యర్వసలపినదరి కోరితిరిగారి వారివ్వలేదు.

ప్రశ్న:—కమిషనరుగారిమీద వ్యాజ్యము దాఖలుచే
యుటకు ప్రెసిడెంటుగారికి అధికారమును ఫానికన్వరపా
లవయ్యెదగాదు యిచ్చెదరా?

ప్రెసిడెంటు:—ఈ ప్రశ్న అప్రమత్తము.

ప్రశ్న:—ఆరోగ్యశాఖా మంత్రిగారితో కార్మికేషను
ప్రెసిడెంటుగారు యేమి చెప్పకొని యుండినో తెలియజే
సెదరా?

జవాబు:—నేను చెప్పజాలను. నాకు సరిగా జ్ఞాపకము
లేదు.

సంపూర్ణ మద్యపాననిషేధము

కె. వి. ఆర్. స్వామిగారు.

ప్ర:—(ఎ) 20 సంవత్సరములలో సంపూర్ణ మద్యపాన
నిషేధము అమలులోనికి దీసికొని రావలెనని చేయుటకు ప్రతి
పాదననుబట్టి అబ్బాసీ రెవెన్యూలో కలిగితి లోటును పూర్తి
చేయుటకు గవర్నరు మెంటువారు యేమియు సలహాలను సూచించి
ఖజానాశాఖా విచారణ సంఘమువారికి సవరించారా?

(బి) కేంద్ర ప్రభుత్వమువారు రాష్ట్రీయ కప్పములలో
నుండి ముజరాయిచ్చిన మొత్తమును అబ్బాసీ రెవెన్యూ
లోటును పూర్తిచేయుటకు వినియోగించెదరా?

(సి) అబ్బాసీ రెవెన్యూలో వచ్చేది లోటును పూర్తిచే
యుటకు మద్యములను అధిక విచారణ సంఘమువారు కనిపెట్టు
టకైతగిన అవకాశములను సదరుసంఘమునకు కలుగజేసినారా?

జవాబు:—(ఎ) ప్రశ్నలో సూచించబడినరీతిగా సలహా
లేమియును అధిక విచారణసంఘమువారికి సవరించబడలేదు.

క్రొత్త మద్యములనుబట్టి రెవెన్యూ చేకూర్చగలసాధ్యములను అస
కాశములను గవర్నరు మెంటువారికి తెలియజేసి సలహా నివ్వవలసిన
దని ఖజానాశాఖా విచారణ సంఘమువారిని కోరియుంటిమి.

సదరు కమిటీనా రిపోర్టును సలహాలను యిచ్చియుండలేదు.
ఇవమితమున ఒక నియమిత గడువులో సంపూర్ణ మద్య
పాననిషేధము అమలులోనికి తీసికొనిరావలెనని గవర్నరు మెం
టు వారు నిశ్చయపరచలేదు.

(బి) ఇందులకు జవాబు ప్రతిపూలము.

(సి) అధిక విచారణ సంఘమువారు కొన్ని విషయము
లలో మరొకం లేన ము జా యి పి కా వ లే న ని గ వర్న
మెంటువారిని కోరియుండిరి. సదరు విషయములలో
కాశలయెన్న సమాఖాయనీని అబ్బాసీ కమిషనరుగారు
సప్తయి చేసినచెంటి కమిటీవారికి అందచేయబడును.

ప్రశ్న:—గవర్నరు మెంటువారే యావిషయములో దారి
తీసి కమిటీవారికి కొన్ని సలహాలను యేల యివ్వగూడదు?

జవాబు:—గవర్నరు మెంటువారు యేవిధముగా కార్మి
కేషను ప్రామాణికములలో గవర్నరు మెంటువారి కను నిశ్చయ
పరచుకొనలేదు.

సత్యమూర్తిగారు

ప్రశ్న:—రాష్ట్రీయకప్పములో ముజరా యవ్వబడిన
ధరము యాసంపూర్ణ మద్యపాననిషేధవిధానమును అమలులో
కెట్లునిలువ ప్రమే వినియోగపరుచుటకు గవర్నరు మెంటువారు నిశ్చ
యించినారా?

జవాబు:—గవర్నరు మెంటువారు యేవిధముగాను నిశ్చ
యపరచుకొనలేదు.

కె. వి. ఆర్. స్వామిగారు

ప్రశ్న:—ప్రస్తుత మంత్రివర్గమువారి అధికారము
సమాప్తియగునాటికి అసగా మూడవసంవత్సరములో యావిష
యమే నిర్ధారణ చేయబడునా?

మంత్రిగారు:—(జవాబు లేదు)

హమీదుఖానుగారు

ప్రశ్న:—సంపూర్ణ మద్యపాన నిషేధమును అమలులో
కెట్లునిలువ యును? ఆ? విచారణసంఘమువారు 8 మాస
ములకిందట యేమియును సుజాయిఅడిగియున్నారా? అవివరము
లు వారికి యివ్వబడినారా?

ఆరోగ్యస్వామి మొదలి మారుగారు:—సత్యమూర్తిగా
దానికి నేను జవాబు చెప్పలేదు.

బరంపురంలో గూండాలు చర్యలు

టి. యం. వారాయణస్వామి పిల్లగారు

ప్ర:—(ఎ) బరంపురంలో గూండాలు చర్యలను గూర్చి
యడిగిన రిపోర్టు వెంబరు ప్రశ్నకు 27-8-1927 తేదీని యిచ్చిన
జవాబువిషయమే గవర్నరు మెంటువారి కేమియును భోగట్టా
చేసినదా?

(బి) సదరు గూండాలు చర్యలకు కారణములను కనుగొ
నుటకును వానిని నిలిపివేయుటకును ముద్రానుమంకి యొక
సైన్యము ఉద్యోగమునిగాని, వాల్తేరు డెప్యూటీ యిన సైన్యము
జనరలుగారిని గూర్చి గవర్నరు మెంటువారు పంపెదరా?

జ:—(ఎ) అవును.

బరంపురంలో గూండా లెవ్వరును లేరని గవర్నరు మెంటు
వారికి తెలిసినది. కాబట్టి కేడీలుగా నెవ్వరును పట్టుకొనబడ
లేదు. పట్టావు పోలీసువారుకూడ నీవిషయమే యెట్టిచర్యను
దీసికో నవసరములేదు.

(బి) అట్లుచేయుటకు తగినకారణము గలవివరము.

నీటిపప్పులు తగ్గించుట

సి. యస్. గోవిందరాజు మొదలి మారుగారు

ప్రశ్న:—(ఎ) మద్రాసులో ప్రైవేటువాడుకలకు నీ
టిపప్పులు తగ్గించ వలెననియు. తాత్కాలికముగా మరీ 2,000
నిలువగొట్టుములను పట్టామున నుండినవలెననియు కార్మికేష
ను కమిషనరుగారు 9-8-1927 తేదీని కార్మికేషను కవుని
లును దాఖలుచేసిన నోటు గవర్నరు మెంటువారు చదివెదరా?

(బి) అట్లు నీటిపప్పులు తగ్గించబడు యిండ్లసంఖ్య యెం
త? ప్రస్తుతము పట్టాముయొక్క మొత్తపు జనసంఖ్యయెంత?
సగటున, ఒక్కొక్కయింట కాపురముండువారి సంఖ్య యెం
త? పట్టాములో యెన్నివీధులు గలవు?

(సి) కవునిలనుబట్టి నోకరగు ఓ తడికాచలకెట్టియార్
సదరు కమిషనరుగారి నోటుమీద గానించిన రిమార్కులను
గవర్నరు మెంటువారు చదివెదరా?

(డి) కమిషనరుగారు జిల్లా కలెక్టరుగారునుండి జిల్లాపరి
పాలనావిషయములో తరిగిపెట్టకాబడినారా? ఎంతకాలము తరి
గిపెట్ట పొందియుండిరి?

(య) కలెక్టరుగారు జిల్లా పరిపాలనలో అయిదేండ్లుగాని
అంతకన్నా కాలముగాని అనుభవము పొందియుండిన యిండి
యను ఉద్యోగములలో నెంతమంది? మృదానుపురపరిపాలనకై
నియోజింపబడుటకు, హాజరుగా నున్నారు.

జవాబు:—(ఎ) (సి) అవును.

(బి) నీటిపప్పులు తగ్గించబడు యిండ్లసంఖ్య 80,000
మొత్తపుజనసంఖ్య 5,80,000 సగటున, ఒక్కొక్కగృహము
లో నవరిండు వాసిసంఖ్య తెలియదు. పట్టామున 2,866 వీధు
లు గలవు.

(డి) అవును. 1927 సం॥ లో మూడు నెలలకాలము.

(య) అట్టి ఉద్యోగములు మువ్వరుగలరు. కార్మి
కేషను కమిషనరు ప్రసవిని పొందుటకు జిల్లా పరిపాలనయందు
చాలకాలము అనుభవమును పొందుట యనవసరము.

యస్. సత్యమూర్తిగారు

ప్రశ్న:—మద్రాసు కార్మికేషను కమిషనరుపదవికి
గావలసిన యోగ్యత లేదా?

ఈ సమయమున పోలిక స్వరపాలనామంత్రి హాజరు
గాలేనందున కొంతగతువు హాజరుయనని రెవెన్యూమంబరు
గారు కోరిరి. సముజాయిషీ యిచ్చుటకు రెండవమంత్రిగారు
జేసెరి.

సత్యమూర్తిగారు కార్మికేషనులో ఒక సభకు హాజరు
వెంబరు హాజరుకా లేరీ సమయమున కేవల ప్రశ్నలను
కెరిట చే జవాబులనిచ్చుటను ముందుగా యేల్ప
టులకు తానే చేయును నా ప్రశ్నకు తనజవాబు నిచ్చుటకు
కావలయు విషయము లన్నియు రెండవ మంత్రిగారికి తెలి
యునా?

ప్రెసిడెంటు:—ఖజానాశాఖా మొదలగు తనసహాయముల
లో హాజరుగానుండక పోవుటయు ప్రశ్నలను జవాబుల నిచ్చు
నేర్పాటులు చేయకపోవుటయు, మర్యాదగాదు. కాని యీ
సర్వాయమునకు మాత్రము యీ ప్రశ్నపై సర్వ జరుపుడను
కొంత గడువునిచ్చితిని. ప్రధానమంత్రి హాజరునీకి వచ్చిన
తరువాత సదరు ప్రశ్నపై సర్వ ప్రారంభమయ్యెను.

ప్రాథమిక పాఠశాలలు లేని గ్రామములు

కె. వి. ఆర్. స్వామిగారు

ప్రశ్న:—(ఎ) 1922, 28 సం॥లకు 1925, 26 సం॥లకు
100 గాని అంతకన్నాకాని జనసంఖ్య గల ప్రాథమికపాఠ
శాలలులేని గ్రామములసంఖ్య యెంత?

(బి) అట్టి గ్రామములన్నిటిలో ప్రాథమికపాఠశాల
నెలకొల్పుటకు యెట్టి ప్రయత్నములనుచేయుటకు గవర్నరు మెంటు
వారితలంపు అయియున్నది?

(సి) ఎంతకాలములోగా?

జవాబు:—(ఎ)

సంవత్సరముల గ్రామములసంఖ్య
1922-28 4,787
1925-28 8,678

(బి) అట్టిగ్రామములలో 5,334 పాఠశాలలను నెలకొల్పుట
కు గతమునాసంవత్సరములలో గవర్నరు మెంటువారు మంజూరు
చేసెరి.

(సి) స్థానముగారి రిపోర్టులో విద్యార్థిప్రస్థి విషయమి
గానించిన సూచనలను బట్టి యీ ప్రశ్న నూనో నింద బడును.

కృష్ణా జిల్లాలో విద్యనందు.

(కె. వి. ఆర్. స్వామిగారు)

ప్రశ్న:—(ఎ) కృష్ణా జిల్లాలో రెండుభాగములుగా
చేయబడినదా? అట్లుయిన ఎప్పుడు?

(బి) విభాగము గానింపబడిన బోర్డులో నోక దానికి
ప్రెసిడెంటు నియమింపబడినా?

(సి) రాడంబోర్డుకు ప్రెసిడెంటు ఎన్నికైనబడునా?
జవాబు:—(ఎ) అవును. 9-5-1927 నుండి.

(బి) (సి) అవును.

తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో అభిరుక్తులములు

కె. వి. ఆర్. స్వామిగారు

ప్రశ్న:—(ఎ) తూర్పు గోదావరి జిల్లా
బోర్డును, కార్మికేషనును బోర్డుసభలు జరిపిండు
టును యేవయిన స్వంత కట్టడము గలదా?

(బి) స్వంత కట్టడమును పొందియుండుటకు సదరుబోర్డు
యొక్క అధికారాన్ని తగ్గియున్నదా?

(సి) అట్లు తగ్గియుండుటకు స్వంత కట్టడమును పొం
డుటకు యేమయిన గ్రాంటును బోర్డువారికి గవర్నరు మెంటువా
రిచ్చెదరా?

జవాబు:—(ఎ) అవిషయమే గవర్నరు మెంటువారికేమి
యు తెలియదు.

(బి) అవును.

(సి) అట్టిగ్రాంటును ఇవ్వబోవు.

1927 సం॥ హిందూ దేవాదాయముల ఆర్జనకు

నవరణచట్టము.

కె. వి. ఆర్. స్వామిగారు

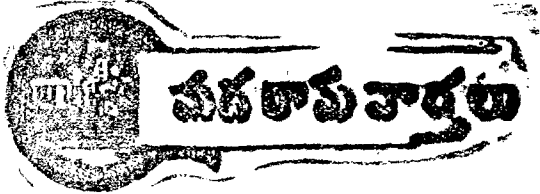
ప్రశ్న:—(ఎ) 1927 సం॥ మద్రాసు హిందూదేవాదా
యములపట్టుకు సవరణలు గానించు విషయ మూలోచించు
టకు యేవయిన కమిటీ యేర్పడినదా?

(బి) సదరు కమిటీకి సభ్యుల నెన్నుకొనుటకు కవునిలు
నకు అధికారముండవలయునను కారణముచేత కమిటీ సభ్యత్వ
మునకు నామినేషనులు పొందుటకు కొంగ్రెసు పక్షమువారు
నిరాకరించిరా?

(సి) సదరు కమిటీ యేర్పడినదా? సది ప్రారంభించి
నదా?

(డి) సవరణ చట్టమును గవర్నరు మెంటువారు యెప్పుడు
ప్రవేశపెట్టెదరు?

జవాబు:—(ఎ) (సి) లేదు. హిందూ దేవాదాయముల
ఆర్జనయొక్క సవరణల విషయమే జూలై 11, 12 తేదీ
లలో నోక సభ గానింపబడినది. (బి) లేదు. అనుగమింప
ప్రశ్నలో సదరుసభకును సలహాసంఘమునకును వివక్షత పో
టింపబడలేదు. (డి) వీలెంత తరలలో.

రాకపోకలు:—రైల్వే పోలీసునూపరింపెండెంబు రైలుగాడు నేడు మద్రాసు తిరిగివచ్చిరి.

తపాలా నోటీసు:—అక్టోబరు 24 తేదీ దీపావళి పండుగదినమునకుచే ఆదినమున తపాలాఫీసులు మూయబడును.

ముగింపిలొనసభ:—మీరాభాయి నాటకము ఆరవములో యీ నెల 23 తేదీ ఆదివారంనాడు టిక్టెట్లయొక్క పట్టిక హాలులో ప్రదర్శింపబడును.

పాండురంగ భగవత్ కథాప్రసంగనభ:—ఈ నెల 23 తేదీ ఆదివారం సాయంత్రము 4-15 గంటలకు శ్రీరంగ కళాగోపాచార్యులుగారిచే నందెరుమాట్లకు మనవాళ్ళ మనసులు భగవంతునిగూర్చి చెప్పిన యావదేశము గూర్చి కలక్షేపము జరుపబడును.

ఉచితకాలక్షేపము:—శ్రీమత్ మంకోటిరావు భాగవతగారు జ్ఞానదేవు చరిత్రమును శ్రీ రంగదాసదాస గోస్విధజన మందిరములో చిత్రాద్రిపేట స్వామినాయుక్ రోడ్డు 104 నెంబి గృహమున యీ నెల 23 తేదీ సాయంత్రము 4 గంటలకు కాలక్షేపము జరిపెదరు.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము: సెలవు కమిటీ:—జేటిదినము సెలవుకమిటీవారు గూడి, ఆంధ్రదేశమున పర్యటనమునంపి, ప్రధానస్థలములను దర్శించుటకు తీర్మానించి రనియు, అందునిమిత్తము నవంబరు శాసనసభలో గ్రాంటు నడుగదలచి రనియు తెలియుచున్నది.

బాలమిత్రమండలిసభ, గుంటూరు
అక్టోబరు, 21 తేదీ సాయంత్రం 5-80 గంటల జవ్వోరీబాయి
" 23 తేదీ " రామదాసు
" 24 తేదీ " శ్రీకృష్ణకులభారం
పై నాటకమును ఎస్పెక్టేడు నాలుకాలలో ప్రదర్శించురు.

వై. యం. వి. యే. ఉపన్యాసము:—యస్. సత్యనారాయణగారు భవిష్యత్ స్వరాజ్యవిధానమును గూర్చి ఈ నెల 24 తేదీ సోమవారం సాయంత్రము 5-80 గంటలకు గోల్డ్ హాలులో ఉపన్యసించెదరు.
గా || దావూరు పి. నుబ్బరాయనగారు అధ్యక్షత వహించురు.

నిలువీగ్రహ సత్యాగ్రహము
పై సత్యాగ్రహ సంఘమువారికి మద్రాసు శాసనసభ్యులగు మోతే వారాయణరావు జమిందారుగారు ఏలూరు రు. 25 చందానిచ్చిరి. గంజాంజిల్లా నివాసులును శాసన సభ్యులును ఆగు విశ్వనాథదాసుగారు రు. 10 చందా నిచ్చిరి.

ఉరిశిక్ష ఖాయపడినది:—తిరునల్వేలి సెషన్సు జడ్జిగారు అనర్వీర కన్నుల్రవాన్ అను నాతనికిని మరి యిద్దరికిని ఉరిశిక్ష విధించియుండిరి.
కొత్తుడేవన్ అను నాతనికి పై చెప్పిన ముద్దాయిలు విరోధులుగా నుండిరి. కొత్తుడేవన్ అనునత డొకనాడు తన సోదరిని వెంటబెట్టుకొని ఆదికేశవస్వామి అను ఊరికి పోవుచుండగా త్రోవలో కాచుకొనియుండి కొత్తుడేవన్ అనువానిని ముద్దాయిలు చంపిరి. కొత్తుడేవన్ మొక్క విరోధులు మరి కొందరుగూడ కలసియు ముద్దాయి లేచిచంపిరిని నిశ్చయించుటకు పుట్టెదరియు, పోలీసువారికి పాత్రనుగూర్చి వచ్చిన మొట్టమొదటి రిపోర్టు సకాలములో వచ్చియుండలేదనియు, కొంత కాలపాఠామైన పిమ్మట వచ్చినదనియు, అందులకు సమ్మతగినది కాదనియు, ముద్దాయిలు తిరస్కర వాదించబడెను. కాని హైకోర్టు న్యాయమూర్తులు క్రిందికోర్టు తీర్పునే ఖాయపరచి మగ్గురు ముద్దాయిలకును ఉరిశిక్షనే విధించిరి.

చెరసాలలో దొంగతనము:—గత బుధవారం సాయంత్రం జెయిలు అధికారి రోసావారి చిత్రా లెక్కలు సరిచూచి నిల్వరొక్కము ఇనుప పెట్టెలో దాచివెట్టెను. నిన్న ఉదయం తిరిగి పెట్టె తెరచి చూచుకొనగా అందులో ఉంచిన రు. 120 లు రొక్కమున్ను కాగితములున్ను కనిపించెను. ఇనుప పెట్టె తాళమున్ను గది తాళమున్ను సరిగానే ఉన్నవి. కాని దిక్కుకన్పించలేదు. బహుశః దొంగతాళంచెవులతో పెట్టె తీయబడి యుండవచ్చును. కేసు విచారణలో నున్నది.

అరుంధతీయ మహాసభ, పెరంబూర్
14-10-27 రాత్రి 8-30 గంటలకు వైసభ పుష్కరార్థ దర్శి అందు కలవమందిర కార్యదర్శిగారైన బి. కప్పప్పయ్య గారు ఆంధ్రతీర్థి పూజ జరిపిరి. 21-10-27 శుక్రవారం రాత్రి 8-30 గంటలకు పవనమందిర మూపర్ వైజర్ గారైన వరదరాజులుగారు పూజ జేరిపెదరు. వారు అరుంధతీదేవి విషయం ప్రసంగించెదరు. (కార్యదర్శి.)

జగన్నాథ భక్తసభ—సంగీత ప్రదర్శనము
(1) మాట్టరు కృష్ణమూర్తి, కంఠకోణం (పూలు)
మాట్టరు పార్థసారథియను గుడ్డి కుట్టవాడు (మృదంగము)
తిరుపకడత్ శ్రీనివాస అయ్యంగారు (ఫీడేజు)
అక్టోబరు 22 తేదీ శనివారము సాయంత్రం 5 గంటలకు
(2) చిత్తూరు నుబ్రహ్మయ్యంగారు (గాత్రము)
నేతూరు నువరేశ అయ్యరు (ఫీడేజు)
పలని నుబ్రహ్మయ్యంగారు (మృదంగము)
మద్రాసు వేణునాయకరుగారు (కంటేరా)
అక్టోబరు 23 తేదీ సాయంత్రం 4-15 గంటలకు
వారికథాకాలక్షేపము:— బన్నీబాయిగారిచే వత్సలాకల్యాణము అక్టోబరు 24 తేదీ సాయంత్రం 4-15 గంటలకు ఎగ్మూరు హైకోర్టులోనున్న జేవనిలాకు భవనమున జరుగును.

నోటీసు

తిరుమల తిరుపతివైరా దేవస్థానములకు
1-11-27 లాగాయితు 31-12-27 ది వరకు మేలు రకంనెయ్యి సప్లయచేయు హక్కునుగురించి నీలు వేయబడిన కవర్లలో పెండర్లు అడుగున సంతకము చేసినవారికి 1927 సంవత్సరం అక్టోబరునెల 24 ది సాయంత్రం 5 గంటలలోపున చేరునట్లు పంపుకోవలెను.

ప్రతిపెండరు కవరుపై "నెయ్యి పెండరు" అని వ్రాస్తున్న తిరుమలతిరుపతి వైరా దేవస్థానముల విచారణకర్తలవారి వైవిలాసంతో దాఖలు చేసుకోవలెను. ప్రతిపెండరుదారుడు మణుగు 1 కి యింత మొత్తం అనివ్రాస్తున్న ప్రతిపెండరుతో రొక్కముగాగాని లేక కరెన్సీనోటు రూపముగా గాని రు. 100 లు ధరావత్తుగా పంపుకోవలెను.

నరకును మంజూరుచేయుటలో శ్రీవిచారణ కర్తలవారిదే ఆఖరుతీర్మానము. నరకుత్పత్తికరముగా లేనంతట పైకం యివ్వబడజాలదు.

పెండరును కారణము తెలుపకయే తోసివేయుటకు శ్రీ విచారణ కర్తలవారికి అధికారము కద్దు.

పెండరు మంజూరువుత్తరువు తెలియజేసిన 5 దినములలో అంగీకరింపబడిన పెండరుదారుడు ఫర్ దర్ డిపాజిట్టుగా రు. 200 చెల్లించి క్రమము యొక్క స్టాంపులో అగ్రిమెంటు వ్రాసి యివ్వవలెను.

పెండరు పరత్తులున్ను అగ్రిమెంటు పరత్తులున్ను దేవస్థానం కచ్చేరీలో అడిగి తెలుసుకోవచ్చును.

శ్రీ మహాంతు ప్రయాగదాసుజీవార, విచారణకర్తలు.

బెం. నా. రైల్వే ఏజంటుగారి ప్రకటన

కార్మికసంఘ ప్రకటనకు ప్రతికలద్యారా జబాబు చెప్పవలచుకొనలేదు

కలకత్తా, అక్టోబరు 20:—బి. ఎస్. రైల్వే ఏజంటు గారు కార్మిక సంఘాధ్యక్షుని ప్రకటనను ఖండించుచు పెద్ద ప్రకటన గావించిరి. స్టేషన్ రైల్వే వర్కు-షాపులందు, డక్షిణాఫ్రికా, ఆస్ట్రేలియా బ్రిటిషు వర్కు-షాపులందు నియమింపబడిన పనివాండ్రసంఖ్యలను వారు చేయుపనలనుగూర్చి వివరముగ సంఖ్యలను రావణకమిటీ రిపోర్టును ఉదహరించిరి. బెం. నా. రైల్వేగారు గత మాడేండ్లలో రూ. 33 లక్షలు వెచ్చించి తొత్తయంత్రముల చెప్పించిరి. కర్మాగారముల నభివృద్ధిజేసిరి. 1922 సం॥నందే పనివాండ్రెక్కువయినారని ఫీపు మెకానికలు ఇంజనీరుగారు చెప్పి యుండిరి. అప్పటినుండియు పనివాండ్రను తగ్గించుచున్నామే గాని, కార్మిక సంఘాధ్యక్షుడు చెలిపినటుల హెచ్చుకేయట లేదు. గత మాట్టిలో సమ్మెకట్టు జరిగినతరువాత పనివాండ్రను యెక్కువక నికరముతో జూడకుండినచో యీపాటికి చాలమంది అసహ్యులగు పనివాండ్రను తొలగించియే యుందుము. సమ్మె అనంతరము ఒడంబడిక వరతులప్రకారము వారందరిని పనిలో నుంచితిమి. సమ్మెసమయమున సమర్థులగు పనివాండ్రను బయటనుండి లేవనిపెచ్చును అందుచే మొత్తముసంఖ్య ఎప్పుడు లేనంత అధికమయ్యెను (11100)

కర్మాగారముల నభివృద్ధిజేయుటయు ఎక్కువమంది పనివాండ్రను పనిలోనుండుటయు, రెండు జరుగ నేరవని ప్రభుత్వ ప్రకటనయందిదివరకే సహేతుకముగ చెప్పబడెను. కావున పరిపాలనావ్యవహారితై ఆరోపింపబడిన నిందితుల జబాబుచేప్పనవసరములేదు కార్మిక సంఘమువారి ప్రకటనయందుగల యితర అసందర్భములగుర్చి యెక్కువగ సాంకేతిక వ్యాపార విషయములగుటచే ప్రతికలద్యారా జబాబుజెప్పవలచుకొనలేదు.— అని ఏజంటుగారు ప్రకటించిరి. (ఆ.ప్రె.)

ఏజంటుగారిని తొలగింగోరుట కార్మికుల సభ

ఖర్షపురం, అక్టోబరు 20:—నిన్న సాయంత్రము మైదానముపై 10,000 కార్మికులు బహిరంగ సభకు హాజరయిరి శింగారవేజుకెట్టిగారు తమ ఉపన్యాసమునందు అసత్యపు వచంతులకు భయపడనవరములేదని చెప్పిరి కార్మికులు దౌర్భాగ్యహితమునన్నుపుడే రైల్వే అధికారులు యెక్కువ భయపడెదవనిరి ముకుందదాయి సర్కారుగారు అన్యధగనున్నను డిర్లు మగ నుపన్యసించిరి. ఏజంటుగారి ప్రకటనలన్నియు తప్పనియు పెడలిపోయినపనివాండ్రెక్కువగుడగు 703 మించివుచ్చుకొనలేదని రైల్వేతెక్కల ప్రకారము రుజువుజేసిరి. కొందరు రూ॥1000 పైగా వుచ్చుకొనిరిని ఏజెంటుగారనుచున్నాడు. సగటున ఒక్కొక్కరికి రూ॥258-0-0 మట్టునని జెప్పిరి.

ఏజంటు కరోలుగారిని ఉద్యోగమునుండి తొలగింపవలెనని ప్రభుత్వమువారిని హామబోద్దవారిని కోరుచు తీర్మానించిరి.

శింగారువేజు కెట్టిగారు శేటిరాత్రి వాగపట్నం బోయిరి- దక్షిణఇండియా రైల్వే కార్మికసంఘమునకు పంపిన తంతి వార్తనుగూడ ప్రభుత్వమువారు అబుకపరచిరి.

(ఫీ ప్రెసు)

నర్సారావువేట డి॥ ము॥ కోర్టులో

O. S. 777/27

వాది:—బత్తుల రామకృష్ణయ్య

ప్రతివాది:—బండారు సుబ్బయ్య

ఈ సెషనులోని వాది ప్రతివాదిపైన దావా దాఖలు చేసినాడు. పదమూ దావా 1-11-27 తేదీక వాయిదాజేసినారు. గనుక పదమూ దావాలో ప్రతివాదికి ఏమైనా ఆక్షేపణలు వున్నయెడల వాయిదాకోజాన పగలు 11 గంటలకు హాజరయి కోర్టువారితో మనవిచేసుకొనుటకు ఇందుమూలముగా తెలియచేయడమయినది.

అంగర వెంకట్రావుగారు, వాదతీరపు ప్లీగరు.

విదేశవార్తలు

క్రైస్తవ యువజనసంఘ రాజకీయములు

లిట్టను ప్రభుని విచారము

అండెక్, అక్టోబరు 18:—క్రైస్తవ యువజనసంఘము మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వముతో సంబంధములేదని ఏకైక విచారముగా నిరూపించిన ప్రకటించిన యువజనసంఘము తమ ప్రాంత శిక్షణాసంఘమును సవరణ చేసికొనకుండుటకు ఆశ్చర్యముగా విచారకరముగా నున్నదని లిట్టను ప్రభువు తెలిపెను. ఇండియాలో ఆంగ్లేయుల తరఫున పనిచేయు ఈ యువజనసంఘముతో సంబంధములేదని ప్రకటించుట బాగులేదు. లిట్టను ప్రభువు.

విద్యార్థులకు రాజకీయములతో సంబంధమున్నదని తెలిపిన తర్వాత లిట్టను ప్రభువు, నిజముగా ఈ సంఘములు వారి విద్యార్థులను గాన నుండవలెనని దేశీయమైనదిగా నుండవలెనని గాని విదేశీయులకు నుండరాదని దత్తాంశము.

నాశ్వే ఎన్నికలు

అస్తా, అక్టోబరు 18:—నాశ్వే ఎన్నికలు 19 సానములలో జరిగింది. కార్మికపక్షమువారు 20 సానములను గడించినారు. ఇంకను కొన్ని ఫలితములు తెలియనివి.

అమెరికాదేశము (లిట్టను) ప్రభుత్వము సన్మానమును ఇచ్చినది. యునైటెడ్ స్టేట్స్ ప్రభుత్వము, సాకాళాభివృద్ధి కార్యకర్తలకు ఆహ్వానము.

దక్షిణ ఆఫ్రికాకు వెళ్తున్నారని

కేపుటౌన్, అక్టోబరు 18:—ప్రభుత్వమువారు చదువుకు వచ్చిన సుభిక్షులకు కార్యాలయము చేర్చుచుకొనుటకు ప్రభుత్వమువారి కుడ్యేయన్నట్లు తెలియదని వర్తకపు యంత్రాధ్యక్షుడు తెలియజేసెను.

ఈజిప్టు ప్రతి సోవియటులు కొనుట

అండెక్, అక్టోబరు 18:—ఈజిప్టు ప్రజలందరూ సోవియటుల ప్రతినిధి అలెగ్జాండ్రీయాలో సోవియటు నాకలమును చేయుచుకొని గొంపోవుచున్నారు. ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారు తమ ప్రతినిధి సోవియటులకు రొక్కమునకుగాని విక్రయమునకును సగము రొక్కము, మరదల మొత్తమును ఇచ్చి వారి ప్రకారము ఇచ్చినదని సోవియటులు. కాని ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారు నిరాకరించిరి.

న్యూనపురుషేలు ప్రభుత్వము

అస్తా, అక్టోబరు 18:—న్యూనపురుషేలు బ్యాంకు వారు ప్రభుత్వమువారు బోయింగుగారు అట్టార్ని జనరలను చూచుచున్నట్లు ప్రకటించినది.

రాయలు వైమానికాదళము తొలగు వైమానికులు మొదటి ప్రభుత్వమును జేయ సమకట్టి నిరహముగా ఆస్తిని తెచ్చితిరి. ఇండియాను బోయెదరు న్యూయిజ్ కాలు వంద.

లిట్టను విద్యుచ్ఛక్తి పరికరముల వ్యాపారము

అండెక్, అక్టోబరు 18:—విద్యుచ్ఛక్తి పరికర ఎగుమతి వ్యాపారము మరల యభివృద్ధియగుచున్నది. దీనికి నిదర్శనము ఇచ్చింది. రైల్వేవారిచ్చిన 80,000 పానుల ఆర్డరులెవలను. ఇటీవల ఆఫ్రికాలో ఇచ్చిన పరికరములను మాని ఇంగ్లీషు సరకులు 80,000 పానులపైగా దెప్పించుచున్నది. కేపుటౌన్ యలో ఒక రైల్వేవారికి 250000 పానుల పరికరములకు ఆర్డరు ఇచ్చితిరి. లిట్టను కంపెనీకి.

మొలార్లు ఎగుమతి వర్తకము ఎక్కువయ్యెను

అస్తా, అక్టోబరు 18:—లిట్టను మొలార్లు ఎగుమతి వర్తకము అభివృద్ధియగుచున్నదని సుపర్యక్త మొలార్లు వర్తకమున సర్వోత్తమ ఆస్తిగాను తెలిసిరి. దీనికి దృష్టాంతముగా తన వర్తకము నూటికి 89 పెంచినది. రాబోవు సంవత్సరము ఇంకను నూటికి 100 పెంచును. 700 బుడగు తయారుచేసికొనుట కేర్పలుచేసిరి. జర్మనీలో ఆస్తి చేసిన 7 వ మొలార్లు ఎగుమతి చేసెను. ప్రాంసు, యునైటెడ్ స్టేట్స్ లో మొలార్లు విక్రయించెను.

చీనాదేశము

అస్తా, అక్టోబరు 18:—చీనాదేశము వ్యాపారము అవసరముగా కాదుటను 'విండిక్వి' (లిట్టను) ప్రభుత్వమువారు నిరూపించినది. లాకాదాయములో మిగిలిన వ్యాపారము సీయన్ వో వ్యాపారము ప్రభుత్వమువారు నిరూపించినది. మొదటి దశను భయపెట్టెను. ప్రభుత్వము శిక్షణాసంఘము కొంత మొత్తము లవగాభా పరిపాలనమును ప్రత్యేకించిరి. విదేశీ యుగములకుంద నియమించిరి. ఈసామునే తీసికొనుటకు సరియగు మార్గము నవలంబించక (లిట్టను) వ్యాపారము వోచెదమని వ్యాపారము అధికారులు భయపెట్టుచున్నారు.

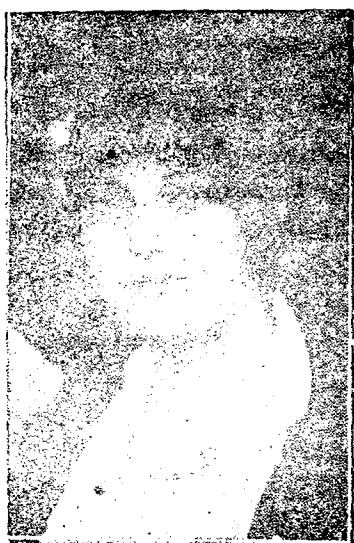
'బోయిలరు' ప్రేలుట—అయిదుగురు చనిపోవుట

అస్తా, అక్టోబరు 18:—బోయిలరు మౌలీ, పవర్ స్టేషనులో కాసు భయంకరముగా (బోయిలరు) ప్రేలి అయిదుగురు మరణించిరి. యూరపియను ఫిట్టరు, 4 దేశీయులు చనిపోయిరి. ఇంకను చాలమందికి గాయములు తగిలెను.

మాదివిహార మహారాజ్ కిలాదిగ్రహమును జేయుటకు మారీస్ ల్యాంబర్టు అను ఆంగ్ల తత్వజ్ఞునికి బహిరంగముగా గారు ఆర్డరుచ్చిరి.

పోలండు ప్రభుత్వమువారు

మక్కుగారు వార్యాగో జరుగు అంతర్జాతీయ గమల పనివాండ్ర కాదని ర్యాపక సభకు బోవుటకు ప్యాస్ పర్టును నిరాకరించిరి. (లిట్టను) విదేశాంగ కార్యాలయమువారు బోక్సము కలగజేసికొన నిరాకరించిరి.

సముద్రమున పడిపోయిన వైమానికురాలు

మిస్ రూతరు ఎడ్జరు, ఈమె అట్లాంటిక్ మహాసముద్రమును సరాసరి విమానముపై చాల యత్నించెను. మార్గమునను విమానము నీల బడెను.

సత్తుధరను నిరక్షుగ

ఏర్పరుచుటకు ఒకవిధముగా ప్రసంగ మంతనము వరిలునట్లు ప్రవేశపెట్టుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. తనకు కావలసిన సప్లయకి ఎంతెక్కురు అనుకో తెలిసికొనెదరు.

యూనియను కానిస్టేబులు నాకాసంఘమువారు తమ నాకలమినే సరకును గొంపోయిన, నూటికి 15 పానులను కేపు తగ్గించెదవనిరి. ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించలేదు. అట్లు తగ్గించిన కంట్రాక్టును రద్దు చేసెదవనిరి.

హిమాలయవర్తక సరిశోధనము

మొలాక్, అక్టో 18:—1928 లో ఇటలీ అల్పయిను కల్బునారు ఆగ్రిటును. ఇండియాలో మున్న హిమాలయ వర్తకమును బాదుటకు ప్రకృతి కాస్త్రుకేతలు బలుబడిరెవరు.

పోలండు ప్రభుత్వమునకు అమెరికనులవంతు అనుకొన్న దానికంటె ఎక్కువగా ఆస్తు ఇచ్చిరి.

పంచమబార్ని సార్వభౌమనిశేరు 10 రైలు ఇంజను బార్నిమేరు ప్రవర్తనమునకు (లిట్టను)వారంపిరి. గంటకు 76 మైళ్లు పోవుచుండెను. 60 మైళ్లును తగ్గించవలెననిరి. అమెరికనులు ఆవిడికి తీరకపడి అగ్గివలెనంత చాల నిదానముగా బోవు ఇంజను అని మెచ్చుకొనిరి.

దక్షిణ ఆఫ్రికా భారతీయులు

ప్రభుత్వసంఘములు—నాటి అన్యాయము

దర్బన్, సెప్టెంబరు 24:—(మెయిలు) దర్బనుమట్టు ప్రకృల భారతీయులు చాలమంది యున్నారు. వీరి ఆరోగ్యమును బాదుటకు 9 ఆరోగ్యసంఘములు ఉన్నవి. ఒక్కసంఘములో గూడ భారతీయులు లేరు. అందరు యూరపియనులే యూరపియను ఒక్క చేతనే ఎక్కుకొనబడిరి. అవల నూటికి 96 గురు భారతీయులున్న వారికి పీటింగు అధికారము ప్రాతినిధ్య మింజులులందు లేదు. పన్నులు ఆరోగ్యముకంద అధికముగా భారతీయులెక్కువ. పన్నుకుగ్గ సేవను ఈ ఆరోగ్యసంఘము వారికి చేయుటయే లేదు. కొన్ని చోట్ల అనుదమును తీసివేసి బాగుచేయుటయే లేదు.

భారతీయ ప్రాతినిధ్యము లేనిదే ఈసంఘముల సేర్పాటు చేయరాదని భారతీయులు ఖండించిరి. 1924 లో పీటిని నెలకొల్పినపుడు భారతీయులు పన్నుల నీయని రాకరించిరి. భారతీయులు న్యాయస్థానములో నెగ్గిరి. ప్రాతినిధ్యముండిన గాని ఈ సంఘములు అక్రమములని తీర్పుతెప్పిరి కాని తప్పయినను అసంతులన్నియు సరియేయని చెల్లననియు కానించిరి ఈసంవత్సర ప్రారంభమున ఇది అమలు జరుగుచున్నది.

ఈ ఆరోగ్యసంఘమువారు భారతీయులను వధించుచున్నట్లు చెప్పిపంగతులు తెలియుచున్నవి. ఒక సంవత్సరము ఒక యింటికి ఒక పాను 16 పిల్లింగులు వసూలుచేసిరి. అయింటికి మరుసంవత్సరము 7-16-0 పానులు వసూలుచేసిరి. ఇంకొక భారతీయుని ఇల్లు ఆరోగ్యకరముగా కట్టబడెననియు దాని నద్ద కియ్యరాదనిరి. యజమానుడు 62 పానుల నివ్వవలెననియు 52 పానులు వడ్డీకందన విధించిరి.

చాలచోట్ల భారతీయులను ప్రతిగదికి 10 పిల్లింగులు పన్ను వేసిరి. వ్యవసాయపు సేలయందు వేకొన్న గుడిసెలకు గూడ 2½ పిల్లింగులు పన్నును విధించిరి.

తగినంత వ్యవధి నీయకనే పన్ను లీయలేదను సాకుతో ఎక్కువ మొత్తము విధించి విమోచనములేదని. పన్ను ఇవ్వవలెనని తెలియజేయు బాధ్యత తమదిగాదు. పానులే తెలిసికొనవలసిన విధియట.

ప్రతిమూల ఆసియాపత్రిక గూడ ఇట్లు జేయుట తప్పుచున్నది. ఎందరో విద్యార్థులను లేక నిరక్షురకుగ్గి గానుండురు. వారి కేమియు తెప్పినగాని తెలియదు. భారత సలహాసంఘములతో సంబంధించిన ఘర్షణలేకుండ వ్యవహారము నెమ్మదిగా సాగునగుచున్నది. భారతీయుల మొలకు గూర్చి ఆలోచించుటకు కేటాలు పరిపాలకుడు ఆరోగ్యసంఘాధ్యక్షుల సభను నెలకొల్పెను. పర్యవసానము లేలేదు.

కేటాలు ఉన్నతపాతకాలకు నెలకొల్పుటకు భారతీయులు 10000 పానులకు ప్రాసజేయవలెనని శ్రీనివాసరాస్త్రి గారు భారతీయులను హెచ్చరించెను. ప్రముఖులగు భారత వర్తకులు ఆమొత్తము నిచ్చెదమని వాగ్దత్తమొనర్చిరి. ఈలోపుగ భారతీయులు విద్యాపరిస్థితులనుగూర్చి విచారించుటకొక సంఘమును నెలకొల్పిరి. ఇండియా ప్రభుత్వప్రతినిధులు ఇటు రుగానే ఈసంఘము సమావేశమగును.

రైలు ఆక్రమణచేరకు, (లిట్టను) న్యాయము, మిత్రముండలి శిక్షాసముప్రకారము మొదటిసభలమును తగ్గించిరి.

పారిశ్రామిక శాంతి

అస్తా, అక్టోబరు 18:—పారిశ్రామిక శాంతిని నెలకొల్పుటకు పెట్టుబడిదారులు కార్మికులుగూడ సభిజేసిరి. ఉభయములకు పరస్పరసంబంధములు బాగుండవలెననిరి. జాతిసమితివలె జాతిసమితి పారిశ్రామిక శాంతిసమితిని నెలకొల్పవలెననిరి సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ మాండుగారు.

దచ్చి వైమానికుడు కోపెనుగారి విమానము పాడైనది. కొద్దిరోజులవరకు బ్యాంకాకునండి బయలుదేరుటకు పీలులేదట.

పన్నుల సంఘము

యూనియను ప్రభుత్వ విచారణ

దర్బన్, సెప్టెంబరు 24:—(మెయిలు) వివిధ జాతుల పన్నులకుగూర్చి యూనియను ప్రభుత్వమువారు సీయమించిన సంఘము విచారించును. వీరి శిక్షాసంఘము అవల ప్రజల ఆర్థికపరిస్థితులను యూనియనులో నివసించు ప్రజల గణావళికిని స్పష్టముగా చెబును.

కేపుటవనం బడంబడిక

క్రైస్తవ మత ప్రచారకులకు మరియు
చేయూత అయినది

దర్బన్, సెప్టెంబరు 24:—(మెయిలు) పాశ్చాత్య ప్రయోగమును నాగరకమును భారత సంస్కారము, దక్షిణాఫ్రికాలో నుండవలెనన్న గట్టియొండవలె నని అంగీకరించుటచే దక్షిణాఫ్రికా క్రైస్తవ మత ప్రచారకులకు మరియు చేయూతనొసగి హెచ్చరికను కలగజేయుచున్నది. ఆసియా వాసులను రంగుజాతులను క్రైస్తవ మతముతో జేర్చుకొనుటకు మరియు చురుకైన నందును. వీరికి మారితీరబద్ధుల క్రైస్తవ సంఘమువారు తీర్మానించిరి:—

ఈ దేశములో (నేటాలు) హిందువులకు మహమ్మదీయులకు ప్రబోధముగలదు. అధ్యాత్మిక భౌతికాభివృద్ధిగాంచు తలంపుగలదు. అందుచే మనము వారికి జగుగుగ నీనుక్రిస్తు సందేశమును శీఘ్రముగ అందజేయు టవలయును. మనక్రిస్తు, ఆయన ప్రధానతత్వమునుగూర్చి యుపన్యాసము నీయవలెను. చెవరెండు క్యాబెలుగారి తీర్మానము నుపసాదించుచు ఇట్లు జెప్పిరి:—

తమమతమును భారతీయులకు ఆసక్తి చాలతక్కువ పూర్వము ఇండియాలో క్రీస్తు పేరు జెప్పిన గొలకేసి ఈ సడించెడివారు. ఇప్పుడో యుపన్యాసపుగడులు నిండిపోవుచున్నది క్రీస్తు జీవితమును గూర్చి యుపన్యాస ము జెప్పవలెనని తీర్మానములను దుండు విద్యార్థులు యుపన్యాసములు గుమిగుడుచున్నారు. ఈ ప్రజలకు క్రీస్తు సందేశమును చెబుటకు క్రైస్తవ మత సంఘమువారు సహాయము చేయవలెను.

మెక్సికో లైట్స్ పరిశీలనకు వయస్సు విచారించుటకు సర్వ హేమి భారంబుగాను వచ్చే నెల పోయెదరు.

కార్మిక కష్టములు

స్పెయిను గనుల పనివాండ్ల నమ్మె

లండన్, అక్టోబరు 18:—అమెరికా ప్రదేశములో గనుల పనివాండ్ల తేతనములు తగ్గింపు కిష్టబడక సమ్మెగట్టిరొచ్చెలియుచున్నది. పనినీయు గంటలకు ఎక్కువజేయటమగుడ జిప్సలేడు. పూర్తి సమ్మెగట్టిరి. ప్రభుత్వమువారితగవును పరిష్కరించుటకు చర్యలుదీసికొనక తప్పనిసీతిగ ఏర్పడుచున పత్రికలందు డిరెవరాగాను ప్రకటించిరి.

క్రికీల్లు శేతపనియజనులు పనివారిని లోపలికిరాని యక "లాకవులు" ప్రకటించిరి. 29 తేదీనండి ఇది అనలు జరుగును. కట్టికరించుటకు ఎప్పటికప్పుడు సిద్ధముగానుంచు 60000 అవట కార్మిక సానే పనిచేయుటకుబోయిరి. జర్మనీలో హాల్బిల్లలో 80000 గనుల పనివాండ్లు సమ్మెగట్టిరి. నూటికి 10 చొప్పున వేతనములు యెక్కువగావలెననిరి.

బ్రిటిషు ఫిల్ములు త్వరితముగ తయారగుచున్నది. చాల యభివృద్ధిగాంచుచున్నది. విశేషముగ సామ్యుర ఖర్చు పెట్టుచున్నారు. బ్రిటిషు ఫిల్ములు కావలెనని ప్రజలగోరుట సం తోషకరము. క్రొత్తగా సినిమాలు 12 నెలలలో 1000000 పానులకు ఖర్చుజెట్టి నెలకొల్పెదరు.

చీనాలో పరిశీలకులు వడిచుడుకు తగ్గుటచే మొదటిసారిగా దళము నవంబరు 3 తేదీని బయలుదేరును. మల్టాకు డిసెంబరు 5 తేదీనిజేరును. చీనానండి వైమానిక పరికరములను గొంపోవు "హెర్మిస్" పోర్టు వత్తుకు 26 తేదీని జేరును.

భారతీయులను కేటాయించి ఒక మూలనుంచుట

దర్బనులో భారత గ్రామము

దర్బన్, సెప్టెంబరు 24:—(మెయిలు) దర్బన్ టవును కవున్సిలువారు మొన్నటిసభలో 150000 పానులుజెట్టి 3000 ఎకరముల భూమినికొని ఒక భారత గ్రామము నేర్పరుచుటకుద్దేశించిరి. ఇది దర్బానుకు 11 మైళ్లు దూరములోనుండును. ఇదికూడా చీన భారతీయులు ఆశ్రయించిరి. కాని ఫలితము లేకపోయెను.

కుష్మరోగ నివారణ

అష్టాదశ కుష్మరోగములను, ఎరుపు, నలుపు, రాగివర్ణముగల మచ్చలు, జీర్ణించిన ఏకాంతి సనాయిసై ననూ, పుండ్లు, రూములు, మొదలగునవియు, చురుక, పోటు, దద్దురు, తిమ్మిర, మొదలగు, మేహవ్యాధులను, యాపుకాపుటలో దీనికిమించిన, దివ్యోషధములేదని, అనుభవముమీద మిర్రే గ్రహింపగలరు.

1 మొదటికము నెట్టు 6 విధములు (లోనికి పైకి) రు 25-0-0, 2 రెండవకము, 5 విధములు (లోనికి పైకి) రు 16-8-0, 3 మూడవకము, 3 విధములు (లోనికి పైకి) రు 8-8-0

కావలసినవారికి వి. పి. గా పంపబడును. పోస్టుఖర్చులు వేరు. నలయువారు:—అమృత అవుషధాలయము, గోపాలకరం, కొత్తపేటపోస్టు, తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

శిశువును ప్రధానించుటకు ఎట్టి బాధలను లోనుగాకుండ ఆనాయాసముగా ప్రసవించుటకు వైద్యప్రపంచ మందలి నవీనపద్ధతి కనిపెట్టుబడెను.

గర్భిణీ స్త్రీలకు "మహా ఆయిర్" రిజపర్లు ఒకసారికి సరిపోవు 12 జొన్నల సీసా 1-కి రు. 5-0-0

ప్రసవించు సమయమున ఎవ్వరైన హాని లేకనే సహజరీతిని ప్రసవించెదరు. వృక్షమునండి రాలినపండు మాదిరిగా, తల్లి కెట్టి కష్టములేకనే శిశువును ప్రసవించగలరు. గర్భముదాల్చిన 5 వ మాసమునుండియే మందును నేవిచూలెను

దైర్ఘ్యము, ప్రధానవైద్యులు, నాడీపరీక్షయందు ఆరి తేరినవారును నగు బివగర్త పండిత డాక్టరు యి యస్ గోపాల్ గారిచే శాస్త్రీయముగా తయారు చేయబడినది.

ది టుమిల్ నాడు ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మశీ లిమిటెడ్. 44, గోవిందప్ప నాయనిలిథి, పోస్టుబాక్సు 278 మద్రాసు.

పెరిషియా సోవియటు బడంబడిక

ధృవ పడుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, అక్టోబరు 21:—పెరిషియా పార్లమెంటులో సోవియటు పెరిషియా ప్రభుత్వమువారు జేసికొన్న ఒడంబడికను సెక్యూరిటీ న్యూట్రాలిటీ-ధృవపరచిరి భిన్నాభిప్రాయము లేకగ్రీవముగ ధృవపరచిరి.

ఎడిలెయిడు క్రూరుజరు

సివరంగు హత్యలు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

ఫిరీ, అక్టోబరు 21:—ఇటీవల హత్యలు జరిగినచోటనే సివరంగోదగ్గర ఎడిలెయిడు క్రూరుజరు లంగరువేసిరి. హంతు కల్పింపె దాడినెడకుటకు మకాము ఏర్పరచుకొనిరి. వోడలో దాగియుండు బాతికారు 800 మంది హత్యలలో పాల్గొనిరి హంతకులను బట్టుకొనుటకు ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడెదమని 800 దేవీములు ప్రభుత్వకార్యాలయమునకు నచ్చిరి. ప్రతిదినము ఇతరులుగూడ వచ్చుచున్నారు తోడ్పడెదమని.

లండన్, అక్టోబరు 21:—పెయినుల రాజుగారు ఇక్వోరి నూ వేసలోదిరిరి. సార్వభౌముని తరపున అందరును కలిసిగని నూట్లాచిరి. హైదరాబాద్ కేగి బసజేసిరి.

ఇండియాలో వ్యవసాయము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, అక్టోబరు 20:—లండనులో ఇండియా వ్యవసాయమును గూర్చి రాయలు కమిషను దీసికొన్న సాక్ష్యమును ప్రభుత్వమువారు లండనులో ప్రకటించెదరు.

చమురు పారిపోవుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, అక్టోబరు 20:—కరువులో త్రవ్విన నూతి నుండి 50 నెల బుట్టలనూ నెనిమిట్టు ప్రకృతదేశములోనికి ప్రవహించినది. అవుటకు పిలులేకపోయెను. విస్తారముగాలియుండుటచే ఆపలేకపోయిరి. పనినాండు పనివదలిలేచిపోయిరి. చాలమంది ఖాన్సీలములకుపోవుచుండ ఇద్దరు ఆమెరికనులు విషవాయుపూరితులై అపాయకరమున ప్రియించున్నారు. వీరిని రక్షించుటకుబోయిన ఆరవ్వి హాల్ చనిపోయెను.

సీరా వియోనులో బానిసవ్యాపారమును వృత్తిని రద్దు జేయుచున్నారు. ఇజెంతయ మంచపనియని సర్ జాన్ నైమన్ గారనిరి.

కావలెను

లోయర్ సబార్డినేట్ ఎంజినీరులు ఇట్టిగేవన్ ఓవర్సీరులుగా నెల 1-కి రు 45-3-60 చొప్పున, అప్యర్ సబార్డినేట్ ఎంజినీరులు ఇట్టిగేవన్ నూపరుచెబరులుగా నెల 1-కి రు 80 చొప్పున పనిచేయుటకు కావలెను. 6 నెలలవరకు ప్రావేదముగా పనిచేయవలసియుండును. వారిపని తృప్తికరముగానన్నచో తగిన గ్రేడుతో ఉద్యోగము ఖాయపరచబడును. వయస్సు, ఇనింగు గల అనుభవము మొదలగు వివరములతో దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను. ఆంధ్రభాష ముఖ్యముగా తెలిసియుండవలెను. విజయనగరము } దివాన్, విజయనగరసంస్థానం. 18-10-1927 }

బాపట్ల నబార్డినేట్ జడ్జికోర్టు

వి. పి. నెం. 57/27

పిటిషనరు:—(బురుదాత్), చెన్ను పాటి బాపయ్యవర్మ. కాంటరు పిటిషనరు:—(బురుగ్రస్తురాలు) చెన్ను పాను అంజినీసు భార్య ముందరవచ్చు, కన్యకులం, వ్యవసాయ జీవనం, సాకిక్ చిన్నగాదెలనగ, తెనాలి తాలూకా.

పైన తెలుపబడిన పిటిషనరు 1920 సం 5 వ ఆక్టులో 19 (2) సెక్షను ననుసరించి కాంటరు పిటిషనరు యిక్సా త్వంటుగా తీర్మానించబడినట్లుగా ప్రారంభించు యీ కోర్టుకుందు ఒక ఆర్డీ దాఖలుచేసికొనియున్నాడు. సదరు పెటిషన్ నిచారానిమిత్తమే 15-11-27 తేదీకి నాయదా వేయబడినదని యందుమూలముగా తెలియజేయడమైనది.

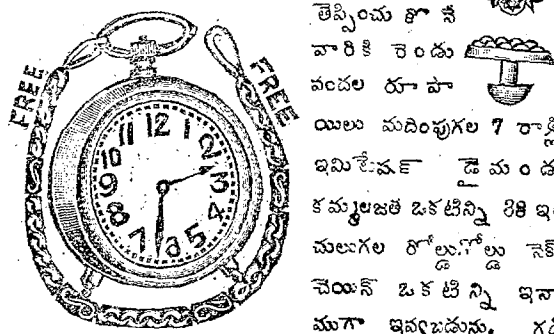
బాపట్ల జడ్జి కోర్టు } ఏ. యస్. కృష్ణస్వామియ్యర్, 20-10-27. } (పిన్సిపల్ నబార్డినేట్ జడ్జి.

"ఆత్మద్భుత ఫల గ్రంథము"

జాతకరత్నము 1 భాగము రు 1 2 భాగము రు 2. పూర్తి జాతకము రు 10 లు ప్రపంచమంతటనుండి గొప్ప సర్టిఫికెట్లును సొందియున్నారు. ఏజెంట్లు కావలెను. గ్రేట్ ఇండియన్ జ్యోతిషాలయము, కళింగ్, విశాఖపట్నం జిల్లా.

ఇనాము! ఆంధ్రపత్రిక చందాదారులకు. ఇనాము!

ఒక నెలరోజులవరకు మూత్రమే మా యొక్క "డి" మార్కుగల పింకిను తెప్పించుకొనే వారికి రెండు వందల రూపాయలు మదింపుగల 7 రాష్ట్ర ఇమిలేషన్ డైమండు కమ్యుజిత ఒకటిన్ని 28 ఇంచులుగల రోల్లెంగోల్డ్ సెక్ చెయిన్ ఒకటిన్ని ఇనాముగా ఇవ్వబడును. గడి:

యారముధర ఇనాములతో రు 2-12-0. గడియారమునకు 2 సంవత్సరములు గారంటీ ఇవ్వబడును.

కే. ఎ. రాధాకృష్ణ అండు బ్రదర్సు, 109, చై నాబజారురోడ్డు, మద్రాస్.

సాంఘిక సంస్కరణము

అంతః మొందించుట

రాజప్రతినిధి నాయకులతో సంప్రదించెదరు

రాయలుకమిషను విషయమై కూడ

అలోచనలు జరుగును

గొంబాయి, ఆగ్స్టోబరు 19:—రాజప్రతినిధి గారు తన ఏర్పాటున కార్యక్రమమును విరమించుకొని ఢిల్లీకి వచ్చుటచే కొంత సంచలన మేర్పడినది. రాయలు కమిషను విషయమై ప్రకటన గావించ రాజప్రతినిధి గారు పర్యటనము మానకొని రని కొందరు, సాంఘిక సంస్కరణము అంతః మొందించు విషయమై నాయకులతో కలసి అలోచింప ఢిల్లీకి వచ్చిరని కొందరు చెప్పుకొనుచున్నారు. కొంతమంది నాయకులకు రాజప్రతినిధి ఆహ్వానములు పంపిరనకూడ వసతులున్నవి కాని మృదానునందు మాప్రతినిధి ప్రయత్నము సందర్శింపగ తమకెట్టి ఆహ్వానములు రా లేదని వారు చెప్పిరి. గొంబాయిలో జిన్నా గారిని జయకరుగారిని ఫ్రీ పేస్ ప్రతినిధి సందర్శించెను గాని వారు ఈరహస్యమును వెల్లెబ్బివ్వనియ్యమై ఉత్సాహము నూపలేదు.

కాని ఏమోజరుగుచున్నదని మాత్రము రూఢిగ చెప్పవచ్చును. మాశ్వర్య, జిన్నా, జయకరు, శ్రీనివాసఅయ్యంగార్లు ఆహ్వానములు పంపబడినవియు, వీరు రాజప్రతినిధి త్వరలో సందర్శించెదరనియు ఢిల్లీలో ప్రబలుచున్నదందు లున్నవి.

రాయలుకమిషను

సాంఘిక సమస్యవిషయమై లేక రాయలుకమిషను విషయమై అలోచింప రాజప్రతినిధి గారు నాయకులతో సంభాషించెదరను వదంతులు కూడ యున్నవి. జిన్నా, శ్రీనివాసఅయ్యంగార్ల కింతవరకు ఆహ్వానములు రానందున సాంఘిక సమస్యకును రాజప్రతినిధి కార్యక్రమమునకును సంబంధములేదను వాదమునకు కొంత బలము కలుగుచున్నది. రాయలుకమిషనునందు ఒకటివరకు, ఒక కన్వెన్షన్లు, ఒక లేబరు మొత్తము మువ్వరు సభ్యులు మాత్రమే యుండవలసి ఇటీవల ఒకవంతు ఏర్పడినది. ఈ విషయమై భారతనాయకుల అభిప్రాయమును తెలిసికొనటకై రాజప్రతినిధి గారు సంభాషణలు జరుపనున్నారని కొందరి అభిప్రాయము. (ఫ్రీ ప్రెస్.)

స్టేడరు పీప్లస్ పరీక్షలు

స్టేడరు పీప్లస్ పరీక్షలు ఈ సంవత్సరముతో ఆరంభమవును. వెనుకటి సంవత్సరం ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము నందు మద్రాసు విశ్వ విద్యాలయమునందు చి. ఏ. తప్పిన వారీయ మూల్యావకాశమును గోల్పోయిరి. చి. యచ్. చదువులు ధనాద్యభావముచే నెరవేర్చలేనివారి కి నిరున్యోగకాలమున స్టేడరు పీప్లస్ పరీక్షావకాశము లేకపోవుట మిగుల దురదృష్టము.

స్టేడరు పీప్లస్ పరీక్షావకాశము మద్రాసు హైకోర్టు వారు లాకా లేజివారు మహావకారము చేయవచ్చును. అట్లెండు చాలసంఖ్యకు తుదిచి నవంబరు తారీఖునండి క్లాసులో చేరుట కవకాశమిచ్చినచో సరిపోవును. ఇట్టి యమూల్యావకాశము లభించుటకు తన ప్రయత్నమును విద్యార్థులు చేయుటకు గోరుచున్నాను.

(ఒక విద్యార్థి)

లాహోరు, ఆగ్స్టో 19:—రాజప్రతినిధి కార్యనిర్వాహకవర్గపు సభ్యులకు సర్ చి. యచ్. మిత్రగారు ప్రస్తుతము అమృతసరము వచ్చియున్నారు. రావల్పిండి, తక్షశిల నగరములందు పర్యటనమునర్చి ఢిల్లీకి వెళ్లెదరు. (ఆ. ప్రె)

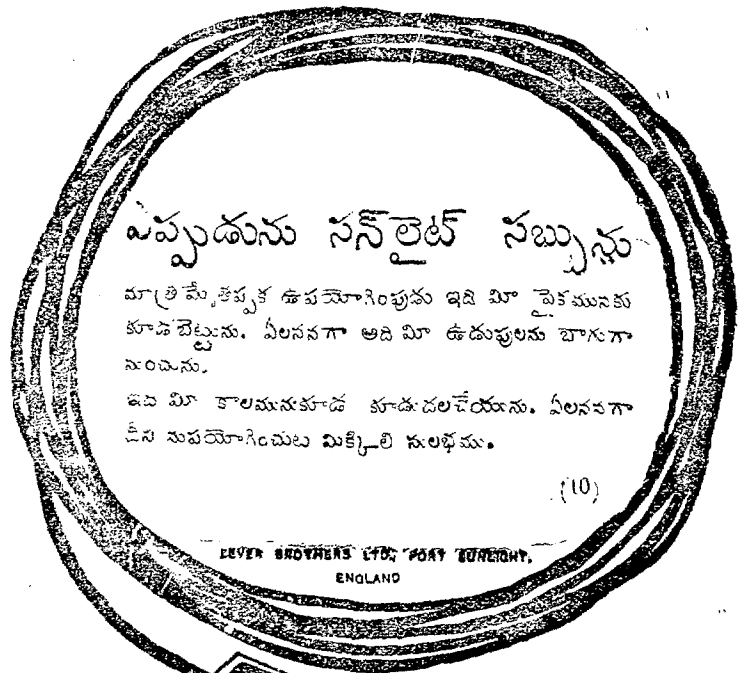
పానరతు మోహినీగారికి, పానుపూర్ణ ప్రభుత్వమువారు నిరాకరించిరి.

తెనారసు హిందూవిశ్వవిద్యాలయ ధృవా క్రికెటు ఫీల్డు టూర్న మెంటు నవంబరు 16 వ తేదీన ప్రారంభమగును.

ఆయుర్వేదాషధ రత్నా కరము

చరక చికిత్సాస్థానము రు. 6

ఆంధ్రవైద్యరత్నావళి రు. 2, భన్మప్రకాశిక రు. 1. (2046) డాక్టరు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ.

3716

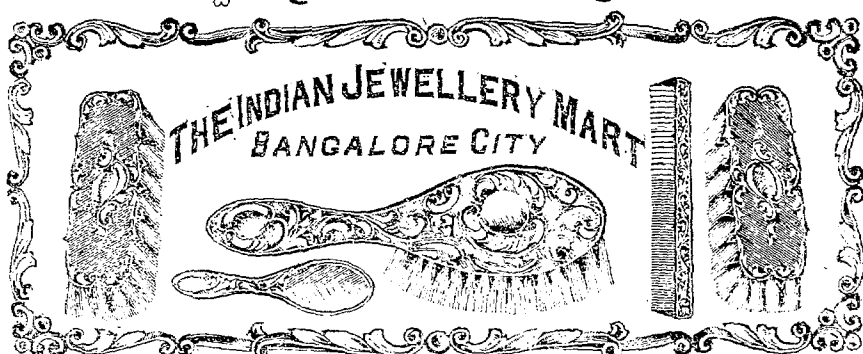
జాత్యతిషేకశాల.

6 మాసములలో జ్యోతిష్యాస్త్రమునది జాతక భాగమంతయు, జ్యోతిషముగా స్వయముగా తయ్యిల్లినదై నేఉంకి, పరిచయము పూర్తిగా నేర్చుకొనవచ్చును. నెల 1 కి చందా రు 2 లు 6 నెలలకు రు 12 లు. ఒక్కసారి ముందుగా సామ్యు పూరకమునాకి ముట్టే చందా రు 10 లు. మాపాఠశాలలో నెప్పుడైనా చేరవచ్చును. నెల 1 కి 1 పుస్తకము చొప్పున 6 నెలలకు 1500 పేజీలు గల 8 పుస్తకములు పంపబడును. మరియువారికి పాఠశాలనిబంధనలు ఉచితముగా ముందు పంపబడును. జాతకఫలములకొరకై జ్యోతిషములకు వృధాగా ధనము ఖర్చుపెట్టుటకంటె స్వయముగా జ్యోతిషము నేర్చుకొనటంబుచిదిని నేను చెప్పనక్కరలేదు. పిమ్మట పాఠశాలకే తెలియును.

గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు, }
తూర్పుగోదావరి జిల్లా. }

ఆకెళ్ల వెంకటేశాస్త్రి

బహుమతులిచ్చుటకు క్రొత్తమాదిరి వస్తువులు, ప్రయాణికుల కుండదగిన అవసర పరికరములు.

ఇండియన్ జ్యూయెలరీమార్ట్, నగరత్ వేట, బెంగుళూరు సిటీ.

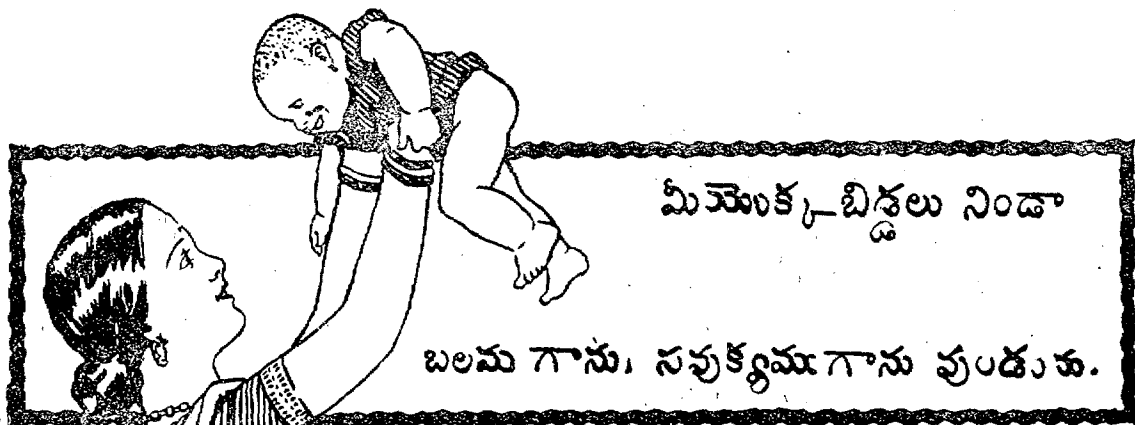
కాసు బంగారమునకు, సీమవెండికి, రత్నములకు పూచీ నిచ్చెదము.

మావద్ది పలుకరకముల లోలాకులు, దుద్దులు, మోపులు, బంగారుమొరచెయినలు, మోలతాడులు, టంబర్లు మొదలగునవి తయారుగ నున్నవి. వివరములకు ఈదిగువ విలాసములకు వ్రాయుడు. 4159

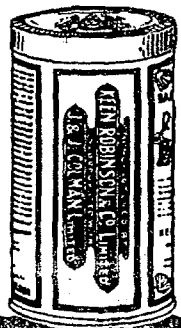
పొప్పైటర్లు: కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి, శేషగపాటి కోటయ్య అండు బ్రదర్లు.

ది ఆంధ్ర జ్యూయెలరీ మాన్యుఫాక్చరింగు కంపెనీ

హెడ్డాఫీసు: బెజవాడ. 1249 (3) 1597 బ్రాంచి: 210 చైనాబజారురోడ్డు మద్రాసు.

నిండా తేరిన వైద్యులు చెప్పబడిన, వెయ్యి లేక కలిగిన ఆడవాళ్లు చేయబడిన ప్రకారముగా మీరుచేసి తే మీ బిడ్డలు నిండాబలముగాను, సపుక్యముగాను వుండురు తల్లి, తమ బిడ్డలను కొమ్ముపాలు యివ్వను సక్తిలేకపోయినట్లయితే, బార్లీ సీల్తో ఆవుపాలు గాని, లేక మేకపాలుగాని కలిపి యిచ్చినట్లయితే అది తగిన ఆహారమవును. సీల్తోలపక పాలు మాత్రము పోయకూడదు బార్లీ సీల్ సులబముగా జీర్ణము అయ్యినట్లయితే, ఆ సీల్తో కొంచము పాలుచేర్చి పోయవలను. రాబింసన్ బార్లీనితీసి బార్లీసీల్లు కాచి యివ్వండి చెత్తలును చాక్ పోడి కలిపిన బార్లీను తీయవద్దండి. రాబింసన్ బార్లీలో సాదారణ బాలికంటే, 8, మనుగులు సక్తి గలిగివున్నవి. ఆ బార్లీ సగముగా వుడిగి పోవును. అది చేతితో తాకక చేయబడినది.

ROBINSON'S PATENT BARLEY

రాబింసన్ బార్లీని తీయండి.

వర్ణ వృత్త

పండిత దేవేశ్వర సిద్ధాంతాలంకారుగారి ఉపన్యాసము

కలకత్తా, అక్టోబరు 16:— ఆర్యసమాజ మందిరమున పండిత దేవేశ్వర సిద్ధాంతాలంకారుగారు వర్ణవృత్తపై 4 ఉపన్యాసము లాసగిరి. వేదములు, ఉపనిషత్తులు, స్మృతులు, గీత నుండి కొన్ని భాగములు సుదహరించుచు ఇట్లుచెప్పిరి:—బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్యశూద్రులు ప్రత్యేకజాతివా రని చెప్పట తప్పు. మానవజాతి ఒకటేయన్నది మానవజాతి వర్ణములుగ విభజింప బడినవి. జన్మమునుబట్టి వర్ణము లేర్పడవు. గుణగర్భస్వభావ ములను బట్టి వర్ణములు ఏర్పడును. తపస్సు వల్లను విద్యవల్లను ఒక జన్మముం దే వర్ణమును మార్చుకొనవచ్చును. జీవితవిధానము ననుసరించి బ్రాహ్మణుడు శూద్రుడుకావచ్చుననియు, శూద్రుడు బ్రాహ్మణుడు కావచ్చుననియు మనుస్మృతియందున్నది. ప్రథమమున ఒకటే వర్ణముండెననియు సాంఘికపరిస్థితుల ననుసరించి పంచభిన్నుని కిని, జీవితస్థానములకొరకును విభిన్నవర్ణములు ఏర్పరుడననియు బృందార్యాకోపవస్తునందు వ్రాయబడినది.

విద్య, ధర్మ, బలముగలవాడే ఆదర్శప్రాయుడన మానవుడు. ఎవరైతే యోధుడుగను, వేదాంగిగను నుండునో అతడే ధే ఉత్తమ స్థుడు. భారత దేశమున క్షత్రియులే యుద్ధము చేయుచుండిరి. అందుచే ఇతరవర్ణులవారు ఆర్య సంరక్షణకై లేనివారైరి. ప్రస్తుతము దేశము చక్రబలవలయు చనిన భారతీయు లందరు క్షత్రియధర్మము నవలంబింపవలెను. ఇతరులను సంరక్షించు కై లేనన్నను భారతీయులు ఆర్యసంరక్షణకై కిగలవారై యుండవలెను. పూర్వకాలమున బ్రాహ్మణులందరు యోధులుగ నుండిరి. విశ్వామిత్ర పరశురామ ద్రోణాచార్యులు ఇట్టివారు. ఇప్పుడుమాడ మనము అదే ఆదర్శము నవలంబింపవలెను. (ప్రే.పెను.)

కాళహస్తి

(ఒకవిలేఖరి)

16-10-27 తేది తెల్లవారకముందు కొంచెము చీకటిగా నుండగానే ఈవూరు బహుదర్ శేటల్లో జడ్జలుంట వెంకట సుబ్బయ్యశెట్టి అనువైశ్యవర్తకుడు తన భార్యను బావమరదినీ ఎదురింపి చెందురామయ్యశెట్టిని కత్తితో పోడిచి యింకను తన విరోధులయిన మరెవ్వరను చంప పీఠిలో పరువెత్తుచు వారల యిండ్లకు వచ్చుచుండగా కొంద రాత్రోవను బోవుచుండి అతనిని ఆపి యెనునిచిచారింప తనయింట్లోవంగలుచొరబడినయిన దారుణవాత్సల్య గావించిరియు తాను పోలీసువారిని పిలుచుటకు స్నేహముతోవుమంటిననియచెప్పెను. దారినిపోవుచుండిన వారు అతనికి తెలిసినవారగుచే అతనిదగ్గరనుండి కత్తిని దీసికొని అతనియింటికి బోయిరి. శెట్టి పోలీసు స్నేహముతో పోయి తానుమాడు హత్యలు గావించెననియు అరెస్టు చేయుడనియు యినపైకర్తుతో చెప్పి తానే పట్టుబడెను. చెందురామయ్య తక్షణమే చనిపోయెను. బావమర్ది ఈ దినము ఆస్పత్రిలో చనిపోయెను. భార్య యింకను ఆస్పత్రిలో నున్నది. బహుశః బ్రతుకునని చెప్పుచున్నారు. భార్య తన వాగ్ముఖము తనకును తన భర్తకును యేమి కలహములేదనియు, తనభర్త కప్పడప్పుడు పిచ్చివచ్చుననియు చెప్పెను. హంతకుడు తనకును చంపబడిన మగవారికిని యింక కొందరకును కొంతకాలము ముందు మనఃస్వర్థము కలిగియుండెననియు తన చిరకాలవిరోధమును సమయముచూచి యిట్లుబయలుపఱచెననియు తాను పట్టువడి కిక్కితుడైపోయెననియు భార్య కష్టముల పాలగునేమాయరియు తన కపకీరిదెచ్చునేమాయనియు యాపెనుకూడి పోడిచెననియు యింకను ఆమె చావక బ్రతికియుండుట తనకు చాల కష్టముగ నుండెననియు చెప్పుచున్నాడు.

ఊరివారంగరు అతడప్పుడప్పుడు పిచ్చివాడటనిజమేననియు చెప్పుచున్నారు. హంతకుడు బంధితుడైయున్నాడు. కేసింకను విచారణకు రాలేదు.

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

(21-10-27)

సీమజువులి దినుసులు

ఇరువది గజములు సీస్ ధరలు రు. అ. పై
కాకికొమ్మలు—22 X 22 మంగిసూర్య (2) రు. 12-0-0
" సరాసరికము రు. 12-0-0
కాకికొమ్మలు—22 X 22 "మోటారు సెకిలు" (2) రు. 12-0-0
" సరాసరికము (20 X 20) రు. 12-0-0
కాకికొమ్మలు—22 X 22 వేరుకములు (2) రు. 12-0-0
" సరాసరికములు రు. 12-0-0
తెలుపుములు—1708 (సెట్) రు. 12-4-0 గ్లాస్ గో రు. 12-0-0
(సెట్) రు. 11-14-0; 1702 రు. 10-4-0 ఎఫ్. ఎఫ్.
78, రు. 8-10-0 88/888 రు. 18-8-0; జి. జి. రు. 8-8;
రు. 8-8; 7668 రు. 8-6; 78078 రు. 12-0-0
రు. 7-4-0.
తెలుపు వర్మింగ్స్—H. K. 62 రు. 17-0-0; C. 40000
రు. 22-4-0; డి. డి. డి. రు. 15-4-0.
టియోన్సు 100,000—గజము 1-8 రు. 0-9-0;
నూలు

40 సెంటు సీమ (5 పా కట్టులు)—టూర్ని రు. 12-0-0
చలం (కొంగ) రు. 12-0-0; చలం (పినిటిక్కుట్) రు. 12-0-0
చలం (వాగ్గక్క) 6-8-0 చలం (గుస్తి) రు. 12-0-0
(గడ్డకెండా) రు. 6-10-0 పచ్చగుర్రము (ఎర్ర) రు. 12-0-0
(ఎర్ర) రు. 7-10; నూలుస్వాపారి రు. 7-4-0;
40 జపాన్ (పడిపానుకట్టు) నత్తరము రు. 12-0-0
60 సీమ (5 పానుకట్టులు)—అడకతెర రు. 15-4-0, బామలి
రు. 15-8; "డంబుల్ నుస్" (ఎర్ర) 15-4-0; రాట్టము (ఎర్ర)
రు. 18-8; కలకము (ఎర్ర) రు. 12-0-0; చదుకారము రు. 12-0-0
ఎడ్డు గడియారము రు. 8-10-0; పెన్సిల్ రు. 8-10-0.
ఇత్తడిరేకులు—(డిబ్-పేస్) రు. 280
రాగిరేకు రు. 248.

సిమెంట్ పీసా వెల:—

గిల్ గ్ పేస్ ("చెయ్యి") రు. 11-12;
జర్మన్ "రేడి" రు. 9-12-0.
చక్కరముటయొక్కధర—
బావా "రేడి" రు. 28-0-0. అక్టోబరు నవంబరు
రు. 28-4-0. డిసెంబరు 28-8-0.
వేరుసెనగ నూనె
"ఇంగ్లీషు బారునధరలు"—గానుగ రు. 11-0-0
రు. 110

అముదము

(మిల్ డెలివరి) రు. 106.
పదునువేసినతోలు రతి 1-కి ధరలు
అవుతోలు (7½ టు 8) "ఆవకంక్రీస్" రు. 1-1-0; 1-2-0;
" (8½ టు 9) " రు. 1-1-0; 1-2-0;
" (తేలిక) " రు. 1-8-6 టు 1-9-0;
" (8½ టు 9) రెండుశూర్పు రు. 1-2-0 టు 1-2-0;
" (7 టు 7½) " రు. 1-2-0 టు 1-2-0;
" (తేలిక) " రు. 1-4-0 టు 1-4-0;
" (8 టు 8½) రేణవామ్మ రు. 1-1-8 టు 1-2-0;
" (8½ టు 7) " రు. 1-2-0 టు 1-2-0;
" (7టూ7½) విజయనగరము రు. 1-2-0 టు 1-2-0;
" (8½ టు 6½) " రు. 1-8-0 టు 1-8-0;
" (7 టు 7½) ఏలూరు రు. 1-2-0 టు 1-2-0;
" (6 టు 6½) " రు. 1-8-0 టు 1-8-0;
గేదతోలు రు. 0-11-0 టు 0-12-0;
గేదమాడతోలు రు. 0-15-0 టు 0-15-0;
అవుమాడతోలు రు. 1-18-0 టు 1-18-0;
తదునువేసిన మేకడి రు. 2-7-0 టు 2-12-0;
తదునువేసిన గొర్రె రు. 2-7-0 టు 2-15-0

రోమూరి

డబ్బి 1-కి రు. 0-8-0; వి. పి. సహా 0-18-0
ఈ భస్మమును సీటితో కలిపి పట్టించిన, రోమూరి
రెండు నిమిషములలో ముదలలు రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము
నలు పెక్కుదు, ములయుండును. రోమూరి రాలిపోవును.
అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మదరాసు

ప్రభవ సంవత్సర ఆర్వ గుజరాత బహుళ ఏకాదశి (౨౦-౧౦-౧౯౨౭) శుక్రవారము

భ్రమరవ్యాజోక్తి-రాధ

[చల్లా లక్ష్మీనారాయణకావ్యీగారు]

ఇంతిహా సీగృహంబున కిదే యరుదెంచెద నంచు శూద్రుల

దెంతయుఁ బల్కి రాకునికి సేర్పడ రాధిక వంత నొంది, శే
యంతయు నిద్ర లేమి విరహోద్ధి గృశించి ప్రభాతమందుఁ దాఁ
బంతముతోడఁ దుమ్మెద నెపంబున నాడె, మురారి నెంచియున్.

చ. సరస సుగంధసంకలితచంపకము నిద్దనాడు రీతి నో
విరసపుఁ దేటి! మల్లియల వీడి, సుధారసధార లాన సుం
దరజలజాతగర్భసముదంచితభాసురవేదికాతలాం
తరమున నుండు మారకరతామమునకెలి గుందుచుండఁగన్.

మ. రవి య స్తంగతుఁ డయ్యెనంచు నెడలో రవ్వంతయేనిక దలం
పపు; నీరేజసుధారసం బనుభవింక జూచుటేకాని, యిం
క విచారింపపు; నీదుదుర్గతికి భృంగంబా! కృశించెకలతాం
గి, వియోగార్ధి; దలంపింతటఁ బ్రియాకేళినమారంభమున్.

శా. “కానీరా! యిటువంటినేత లింక సాగంజోవు భృంగంబ! నీ
వా నన్ను మఱిపించ జూచెదు! బలే! యన్యంగనానక్తుచం
దానక బద్ధినిఁ బొంది, తద్రతిని మోదం బందు నిగోరు నా
కేనిక సిగ్గుచు లే”దటం చడలునీయింతిక్ విలోకించుమా.

ఉ. తీయనిపల్కులక బలికి తీరనిమోహముఁ బెంచి, కాంతలక
మాయలొనర్చు పూరుషులమాడ్కి మధువ్రత! చంచలోద్ధతి
బోయెద వొక్కపుష్పరసమున్ దొలి గోలి మఱొక్క పూవుకై
మాయురే! నమ్ముటెట్లు? మతిమాలిన మీమగవారి వాక్యముల్.

చ. అళికులముఖ్య, పద్మభవనాంతరసీమ వివణ్ణయైన నీ
కలికి, మనోజమార్గణ నికాయమునకె పెతలొంది సారెకున్
గలవర మందుచుండుఁ దృణకాండము జంచల మయ్యెనేని; యెం
దుల కిటు బాధఁ బెట్టెదు? పథూజనముల్ పగవారలే కటూ!

ఉ. అద్దిర! పద్మనీరతి భరంపడినాడవుగాక; కంటికిన్
నిద్దరలేక నీదయిత నీకయి వేచి నిరాశఁ జెంది, యిం
కెద్ది యుపాయ మొల్లక తదీయమనోహర ప్రాణవాయువుల్
సుద్దు లింకేల? యిచ్చెడిని సూనశరాశ్రుమహారగాళికిన్.

మ. ప్రమదాశీత్వర! యింతటక మరణశయ్యానక్తుచిత్త భవ
త్ప్రేమదళ జీరుమటంచుఁ దేటిమిషచే నన్యావశేషోక్త వా
క్యములక రాధ వచింప జోరుగతిఁ బ్రక్కం జేరి యాలించు చా
ప్రమదక జేరి మురారి నవ్వి భ్రమరీవ్యాజోక్తి దా నిట్లనున్.

మ. అళిని! కాంచితె పద్మనీరసమరందానందచిత్తుండు నీ
చలువుండైన మధువ్రతం బితఁడె వచ్చెన్ గొంగిటక జేర్చు మం
చలివేణికి బిగి గొంగిటక బాదువు చొయ్యక జెక్కిలి న్నొక్క! సం
చలితస్వాంతయుఁ గాక రాధ వలికెన్ సంభన్న మందాక్షుడై

శా. చాలున్ బా లిదియేటిబల్ సరసమో! చాలించు కాంతాళితో
మేలంబాడెద వేల? ముట్టకుము సుమీన నన్ను కృష్ణ! భవ
ద్బాలాలింగన తన్మయత్వ మిటఁ జూపక వచ్చితే! యిట్లు నీ
వీలెల్క ననుఁ గాంచవచ్చితివి; కానీ ప్రేమ నీకున్న దే?

గీ. అనుచు నీరీతి బామముడి యమర, లేని-కోప మెడఁ బూని చనుచున్న కోమలాంగి
యడుగులోపల ననుగిడు చంబుజాక్షుఁడంత నారాధికాభుజం బంటి విదప.

చ. చరణయుగంబు మార్పడ లనద్వలయంబులు “గింగు”రంచు సుం
దరముగఁ దోఁప, ముంగురులు నవ్వు మొగంబునఁ జందలూక, నే
మరకను రంధ్రవంక్షి బలుమూలు గిప్పను విప్ప చిత్తలో
దరి ముదమంద, శౌరి తొలుతక మురళీనినదం బొనర్చె దాన్.

కోకిలా ప్రణయగీతి

చిరవిరహమున కెట్లు లో-రైదపు లెమ్ము
నవవసంతపు లేమావి-చివురుముద్దు
లొలుక గొరికి వసంతుడే - పలుకునట్లు
పాడగదవమ్మ కోకిలా-ప్రణయగీతి! 1

కొట్టకొనకొమ్మపై నున్న-చిట్టి మొగ్గ
విడివిడనివాసనల జమ్మె-వీధివీధి!
అలవనఁతుని ప్రేమతో - బిలుచునట్లు
పాడగదవమ్మ కోకిలా - ప్రణయగీతి! 2

ఊరిబయలుల కెల్లను - యువజనాళి
యరుగుదెంచెను వాహ్యళి - హాయి గోరి!
లేతచివురుల దివి యీప్ర-భాతవేళ
పాడగదవమ్మ కోకిలా - ప్రణయగీతి! 3

నవవికచమంజరుల తేనె-చవు గోరి
లోకమోహనమృదుగాన-లోల యగుచు
బాధరం బేగుదెంచెను - సుభ్రమమున;
నీచునోజ్జ వసంతగా-నామృతముల
“కుళుకుళు!” యంచు లేమావి-కొనను నిలిచి
పాడగదవమ్మ కోకిలా - ప్రణయగీతి! 4

విమలమౌ గానమునకన్న - వేడ్క యేమొ;
తేబతేయకం తెను - తీయనేమొ;
సరసిపైగాలికం తెను - జల్లనేమొ;
నీచు సుశ్రావ్యగానంబు - నేర్పుతోడ,
మానసానందకరముగ - మంగళముగ,
పాడగదవమ్మ కోకిలా - ప్రణయగీతి! 5

చలువపూబాదరిండ్లచే - గులుకువనము
చల్లచల్లనితెమ్మెర - లల్లుకొనగ
నంద మొప్పెను మానసా-నందమయ్యె
దివ్యమృదుగానమాధురి - తేటపడగ
పాడగదవమ్మ కోకిలా - ప్రణయగీతి! 6

నీదుపంచమశ్రుతితోడి-న్న హమునకు
మందహాసంపు రేఖలు - మెడగింప
వెడదమూరుపుగాడ్పులు - వేసరిల్లి
సలిలశీతలస్వచ్ఛంపు-టలలపైని
దేలి వచ్చె వసంతుడు - తేను నెక్కి-
ప్రేమతరగలు యనమున - పెనగులాడ
పాడగదవమ్మ కోకిలా - ప్రణయగీతి! 7

అరవిడుకుసుమములపైని-నమృతగీతి
పాడసాగె నదిగొ చూడు - బంధరంబు
వలయుపొల్కి వసంతు; సు-స్వాగతంబు
చిలుక కొమ్మలపై నుండి - పలుకుచుండె
మనమనందలి ప్రేమచే - మరలమరల
పాడగదవమ్మ కోకిలా - ప్రణయగీతి! 8

ఒక యూర్ధ్వవసిత,
పితాపురము.

గ్రంథ విమర్శనము

గౌతమీధర్మ సూత్రములు

అనువాదకుని ప్రకాశము: బ్రహ్మ శ్రీ
పంచాంగముల అధ్యక్షులుగా శాస్త్రిగారు. క్రొత్త
కేవలముగ గల గ్రంథము. దీని
వెల గ్రంథముల కొరతను తీర్చుచు రు. ౪-౮-౦,
ఇతరులకు రు. ౮-౦-౦.

బ్రహ్మశ్రీగారు గౌతమీధర్మ సూత్రమున
దేశము స్వీయమహాత్మ్యమును, గౌరవమును నానాటికి గోల్పో
వున్నది. భారతదేశమునందు ఎల్ల జాతులను వ్యవస్థలను
బడి దరఖాస్తులను నులంబించి క్రమముగా క్షీణించుచున్నది.
ఎల్ల జాతులను ముందుకు పుట్టి పుట్టిన వ్యవస్థలను ముందుకు
యెట్టినియి, అనంతముగా వ్యవస్థలను ముందుకు వెలయు
చుండిన బ్రాహ్మణ్యమును దానవ్యవస్థ, పరాధీనములగు
మన్నది. వ్యవస్థలను ముందుకు యావ్యవస్థలను గారము.

అయినా బ్రాహ్మణ్యమును వివరించు నార్యవాజ్ఞయ
మనంతముగా వెలయుచున్నది. సంస్కృతభాషయందును
చేత నది యా భాషయందు భాషను లేనివారి కిందుకయేని
బోధపడజాలదున్నది. ప్రస్తుత విద్యావిధానమున నార్యవాజ్ఞ
యబోధనమును దానవ్యవస్థ, దేశభాషాపరమమే నిర్బంధము
కానపుడు, సంస్కృతభాషను ముందుకు యార్యవాజ్ఞయము
నూట చెప్పవలె?

ఇక నార్యవాజ్ఞయము యెట్లు కాగలదు? భారత
దేశము స్వీయ ప్రాచీనమహాత్మ్యమును మరల వెల్లువ పడయ
గలదు? దీనికిగల మార్గము ఏమిటి? అర్థవాజ్ఞయగ్రంథముల
కన్నింటిని దేశభాషలందును, సురక్షములను ననువాదములు
బయలుపెట్టెను. శిష్టాచారములను పండితు లీహాని నడుము
కట్టి ప్రాచీనమహాత్మ్యమును, సంస్కృతమున నార్యవాజ్ఞయములను
ప్రచురమునకు నడుపుటకు చేయవలెను. ఇట్లు గట్టి ప్రయత్న
ములు జరిగినచో మహాత్మ్యమును గాటికైన భారతదేశము తన
ప్రాచీనమహాత్మ్యమును బయలుపెట్టించి విశ్వసంపదనును

సంస్కృతాంధ్రభాషలందును శ్రీ ఆదివారాయణ
శాస్త్రిగారు ఈ గౌతమీధర్మసూత్రముల నాంధ్రీకరించి, ము
ద్రణములకనవ్యయమును తామే కలిపించి యిట్లు గ్రంథరూప
మున వెలువరించి యాంధ్రలోకమునకు మహాపకారము గా
నించి నూర్చుదర్శకు లైరి. వీరి యాపట్టును మొంతయు మెచ్చ
దగినది. విఖ్యాతముల నెదర్చుకొని కిందలను నాంధ్రీకరించి
ప్రకటించిన వాత్సావ్యసూత్రములు విరచింపబడిన మఱి
యొక తారాగ్రామము.

మానవుల జన్మించినది మొదలు మరణించువరకు జాతు
లను, ఆచారములను, దేశకాలములను అనుసరించి తమ జీవిత
మును వ్యవస్థలను ను నావ్యవస్థలను సుఖమయమును
గావింపుకొనుటకు విరచింపబడినవి అర్థవాజ్ఞయమున
ధర్మసూత్రగ్రంథమును బోధించుచున్నది. ధర్మసూత్ర
గ్రంథములలో ఇట్లు విరచింపబడిన సూత్రము లతిప్రాచీనములు,
నర్మసూత్రములను వైదిక కాలమున వ్రాసినవని భావించుచున్నాము.
సూత్రములను వ్రాసినవారి ఆపస్తంబ, బోధా
యన, వాత్సావ్య మొదలగు వారిని గుర్తించుచున్నాము. గౌతమ
సూత్రమును వ్రాసినవారిని గుర్తించుచున్నాము. వివరించు
చున్నాము.

ఈ గ్రంథమును దా నాంధ్రీకరించుటయందు తమకు
గౌరవాన్వితముగా శాస్త్రిగారు పట్టుకొన్నారు:—

“మొదట అర్థవాజ్ఞయమును మొక్క ప్రాచీనపరి
నివేదిక చేయగల ముక్క ముక్క ప్రయత్నమును నడపట
నిశ్చయముగా చేసినాము. కావున నిందలి ధర్మములను, విధాన
ములను ప్రాచీనమహాత్మ్యమును నావరణము గొనివచ్చినను
కావలసినవిధమున నులంబించి ముద్రాచితములయొక్క
రూపములను, వర్ణములను, పరిమాణములను సుస్థిరములగుటకు
పట్టి గ్రంథమును విరచించుటకు నావశ్యకము అని
నుభవించినాము. గౌతమీధర్మసూత్రమును ముద్రాచితములను
కు ఇట్లుగ్రంథములను సమూలముగను, సవరింపుటకు సాధ్య

మైనంతవఱకు విషయములను గల తెలుగు భాషా
లోను నానా గులల నాంధ్రదేశముల ప్రయత్నములను చేపట్టి
సేవచేయవలసిందిని.”

మఱియు నాంధ్రీకరణమున దామరమొగించి (గౌత
మీధర్మ, అనంతముగ నున్నది ఈ క్రిందివిధమున నూచించి
నాడు:

“ప్రకృతము ప్రకటింపబడు నీగౌతమీధర్మసూత్రమున
కు వ్యాఖ్యానము వ్రాసినవాడు మారదత్తచార్యుడు. ఈయన
వ్యాఖ్యానముగా: వీనిపై ముస్లిం-భాషయని మఱియొక
వ్యాఖ్యానమును, దుద్రుత్తురి లఘుభీక యును, ఇంకను ఒకటి
రెండు గవ్యవ్యాఖ్యానములను గలవు వీనిలో మొదటిదను
మారదత్తచార్యులవ్యాఖ్యాన మను మితాక్షరతో పంగమహారా
ష్ట్రాంధ్రమున, ముస్లిం భాషయతో మైసూరివాడును, మూల
సంస్కృతగ్రంథములను ప్రకటించి యున్నాడు. తక్కినవి
ఇంతవఱకు అముద్రితములు. వీరినూడి ఈ గ్రంథమున దచ్చ
టచ్చటల విశేషము లిందు కూర్చబడినవి.”

లభించిన యువకాశమును బోగొట్టుకొనిక యాంధ్రసా
హితీయులకు గ్రంథసారమును గ్రహించి తద్భాషయగు
తమజాతీయతను నిలుపజేయుకొన ప్రయత్నించుటయే శాస్త్రి
గారి ప్రమాదమునకు బరమప్రయోజనము.

గ్రంథాంతమునందలి ప్రకటనమునుబట్టి వీరు కాజీలీ
యాధికారమును, ఇంకను ఎన్నియో అర్థవాజ్ఞసాహితీ
తాలంకారకగ్రంథములను సేత మునదించి తమ ఆర్థ
భారతీ గ్రంథమాలికయందు ప్రకటింపనన్నట్లు తెలియుచు
న్నది. వానిలో ముఖ్యము చెబువదనున్న కాజీలీయాధికారము
వివరము వీరి నాంధ్రీకరించి ప్రకటించినరెండు గ్రంథములకన్న
మూడింతలు పెద్దది. రాజకీయార్థిక ప్రపంచములందు చక్కని
పరిచయమును సంపాదించుకొనుట కీ గ్రంథపఠనము పరమా
వశ్యకము.

కావున సహృదయులు, సుసంపన్నులు నను నాంధ్రసా
హితీయులు ఇదివఱకు శాస్త్రిగారు అంధ్రలోకమున కొనర్చిన
మహాపకారమునకు మాటుగా నర్థవాజ్ఞప్రకటనభారమును
తాము వహించి యాగ్రంథము నచికాలమున వెలు పడనట్లు
చేయు ప్రయత్నము నుచితము. మఱియు శాస్త్రిగారు స్థాపించి
యున్న గ్రంథమాలికను దురీతిని సాహిత్య మొనరించి
వీరి యార్యవాజ్ఞయ పునరుద్ధరణప్రయత్నమునకు దోడ్పడు
టయు నొప్పును.

శాస్త్రిగారి ప్రయత్నము నిర్విఘ్నముగ కొనసాగు
నట్లు పరమేశ్వరుం డనుగ్రహించుగాక!

గ్రంథమునండి ముచ్చునకు కొంత:

“558 నూ. విభావననే యావ్యో దర్శనృ సాక్షి.
[౨-౪-౨3]

మారదత్తమిత్రులు:— ఏమనుదృష్టమను దోషము
కన్నా దృష్టి సాక్షి. దండమన-విశ్వతి-విభావననే దృ
ష్టి సాక్షి యావ్యో గర్వ-సర్వరయ మసంస్థాపనార్థంబైతి.
దండ్యో రాజ్ఞా అత్రమన-శ్లో. లోభాత్ సహస్రం దండ్య
స్తు మోహాత్సర్వరయ సాహసమి. భయా ద్వై మధ్యమా దం
డ్యో మైత్ర్యా త్సర్వరయ చతుర్థామ్. కామా ద్వై సుఖం పూ
ర్వం శ్రోధా తద్విరుదాం పరమ్, అజ్ఞానా ద్వై తేహ్యశ్చే బావి
శ్యా స్పృశమేనతు, కూటసాక్ష్యంతు మర్వాణాం శ్రీ న్యర్థాన్
ధార్మికృ నృపః, ప్రవాసయే ద్దండయత్వా బ్రాహ్మణంతు వి
వాసయేత్- ఇతి. విష్ణుః- శ్లో. కూటసాక్షిణాం సర్వస్వాప
హరే ఉక్తశ్చోపజీవినాం చేతి.

అంధ్రవివరణము:— ఈవిధముగా కంటికగపడక సాక్షి
కథనముచేసిన నే యాధార పడినటువంటి విషయ
ములందు-దోషములను విచించి ఇట్లుపై దృష్టమనములతో
తప్పుసాక్ష్యము నిచ్చుచుండెడి సాక్షి చేయవలసిన దండపరితిని
చెప్పచున్నాడు.

సాక్షి వ్యవహారసానమునందు అసత్యమును పట్టుచు
న్నట్లు కనుగొన్నయెడల నతడుదరిచేతను గర్హింపబడదనునది
వెల్లడించి లోకలసమక్షమున నతనిని నిందింపగా వెలయును.
అనిగట్లు ప్రాద్వివాను డతనిని యథావిధిగా (అనగా శాస్త్ర
ములయందు దట్టికర్తవ్యమున కట్టి శిక్షవిధింపబడినచో అతనిని)
పండింపగా వలయునని సూత్రార్థము.

ఇట్లు దండించెడి విషయమును గూర్చి మునుపు ఈవిధ
ముగా చెప్పినాడు. -సాక్షియగువాడు వ్యవహారసానమునందు
ప్రాద్వివానునియెడల ఎంతగా ప్రమాద ముచరించినను లోభ
మునలగానీ, లేదా విపరీతజ్ఞానమైన మోహములన గానీ,
భయమువల్లగానీ లేదా స్నేహమును బట్టిగానీ, లేక కామము

నును నుత్యేయగానీ, ప్రాప్తముగ నెక్కిగానీ, అజ్ఞానముతోగానీ
వాల్చువాంభాన)ను చేసినచో అసత్యము పట్టుకొనుటకు
నును. ఇట్లును ఏకాగ్రముచేత నసత్యము పట్టినచో ఎట్టి
శిక్షలను చేయవలయునో ఇట్లుపై చెప్పెదము. లోభముచేత
సత్యము పట్టినచో చేయవలయును దండమును, మోహములన
నన్యకము పట్టినచో పూర్వసాహసదండమును, భయముచేత
నన్యకము పట్టినచో మధ్యమసాహసదండమును, మైత్రిచే
నసత్యముల వాడినచో వాల్చుకెల్లు ప్రథమసాహసదండమును
విధింపదగును.

ఇట్లే—కామముచే నసత్యము పట్టినచో పదికెల్లు
ప్రథమసాహసదండమును, శ్రోధమున బట్టినచో మూడుకెల్లు
మధ్యమసాహసదండమును, అజ్ఞానమునల నసత్యము చేప్పినచో
రెండుదండలపరామల దండమును, బాలభావములనల నైనచో
నూలుపరామల దండమును విధింపగాలయును—అని.”

* * *

సాహజహా

అనువాదకర్త: గణపతి సత్యవారాయణగారు. (కామ
వైజ్ఞ ౨౨) పుటలు వెల రు. ౧.

ప్రాచ్యసాహిత్య నాటకకావ్యవిధానముల మేళనము
లలో కృత్యకృతులగు శ్రీ. స్వీడేంద్రబాల్ రాయగారి ‘సాహ
జహా’ అను చారిత్రిక నాటకమున కిది తెలుగునేత. మహా,
బౌరంగజేబు, మురారులు వృద్ధజనక డను సాహజహాను.
పాదసాపై డిష్టపతాకము లేవదీసినది మొదలు బౌరంగజేబు
రాజ్యాధికారము స్థిరపడువరకు గల చరిత్రభాగ వివరణ
యిత్యుత్తము

చరిత్రానుసార విశదీకరణము ప్రధానపాత్ర మారంగ
జేబేయినను, చరిత్రను భంగము గలుగకుండ సాహజహానును
నాయకుని జేయుటయందు రాయగారు మాసిన కళాప్రా
వీణ్య ముపారము. బౌరంగజేబుగారాజనీతిచతురత మిక్కిలి
సమర్థుడుగఁ జేత్రబడినది. కానలెనని చేసెడి పరమంధము,
తెలియక చేసెడికాను నాత్యుచితములు బౌరంగజేబుపాత్రయనఁ
బొందినాంగత్య మొకటి, సాహజహాన్ పూర్వమునందలి
సంకల భావయుద్ధ మొకటి-ఇట్టి రాయలకళానైపుణ్య ముగ్ధ
ప్రదర్శనములు. రెండవయంకము తుదిరంగమున బౌరంగజేబు
దర్బారులోనికి సాహజహానుకూతురు జహానారా చొంగి,
తనవ్యాధిచేతన మూర్ఛిపించిన అమృతగాడ్డాచే సభా
సదుల నుత్తేజితుల జేసి, “పాదుషా సాహజహాన్ కీ జయ్” అని
యలపించినపుడు బౌరంగజేబు సింహాసనము దిగి పరీక్షింపనూ
ధాము, సాహజహాన్ జహానారాలవంటి కొలదియిందిరిదక్క
ఆసభయం ద్వేళన్నను నిర్విఘ్నములజేసి, “పాదుషాబౌరంగజే
బాన్ కీ జయ్” అని యలపించితీరును. ఇది నాటకలోకమున దేదీ
ప్రమానముగ చెప్పవలసిన యాత్మగౌరవకృత్యము.

తుదిరంగమున గొప్పపరిణామము చూపబడినది. దా
రా మహామురారులను, నారీపుత్రులనందఱు గూడ నాత్యుచిత్య,
తన్ను కైదుచేసి, సామ్రాజ్యము నిష్కంటకముగా విమలముగా,
బౌరంగజేబు తనకడ తుమాఖితు యాచించు నేతెంచినపుడు సా
హజహాన్ తన పూర్వక్రోధము నంతయు మఱచి యాచరి తమిం
చుటయందలి మనఃపరామర్శితము రాయలపాత్రతీలన సామ
ర్థ్యమునకు గొప్పతారాగ్రా.

జహానారా బౌరంగజేబు తుమాయాచనముగూడ కప
టమే యరి నిందింప, బౌరంగజేబు తనకిరిలగును తండ్రిపూర్వ
ములకడ నుంచి, తనకండ్రిని తిగి పాదుషాను జేసి తాను మ
క్కావడబోయి తనపాపములకలబ్రావచ్చి త్రయః జేసికొందునని
చెప్పెను. తా నొక్కడే మిగిలినమూడు డకటయు, సాహ
జహాను కడువృద్ధుడనటయు బౌరంగజేబు భావించియుండటం
సాహజహాను పలికిన యార్జునసమలలో గు పముగ ప్రాంగ
మన్నది. ఇది గంభీరమైన పాత్రప్రమాణము ఇచ్చటిసంభాషణ
క్రమము గమనింపదగినది.

సాహ-వద్దు, నేను మరల బాదుషానై సింహాసనానీ
నుడ కాంగడట లేదు. నా జీవిత మున్నయిదుమన్నది ఈ
సామ్రాజ్యమును నీవు భోగింపుము కుమారా!-ఈ యమూల్యాభ
రణములు, ఈ మణిమయకిరీటులు నీవియే-ఇక తమింపుటయో!
బౌరంగజేబు-బౌరంగజేబు-ఆ సంగతుల నిష్పాదు జ్ఞప్తికిఁ దె
చ్చికొనను. బౌరంగజేబు!-నీకప్పుల నన్నిటిని నే నైచించిని.
(కన్నులఁ గట్టిగ మూసికొనును.)

జహా-తండ్రి! బారాను వధించినవాని శ్రమించుట
యో!

సాహ- మాటాడకుము- జహానారా! ఇత్తటి నానుభ
వుల కడు లేవున్ను. నారల నే నిష్పాదు సంపాదించకలను

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను. నీ పాఠ్య పుస్తకమును చదివినప్పుడు నీకు తెలియజేయుచున్నాను.

శాస్త్రము

[మల్లాదిగడ నత్తనారాయణమూర్తి గారి]

నులకులపాఠశాలలో నాని, అనంతపురం నాని, అప్పకవియ్యంతులలో నాని యీ ప్రాసపదములు ప్రాయశః చూడలేదు. రంగరాజ్యపదములో మాత్రము చెప్పబడి యున్నది.

కం. తొలితర శాస్త్రములు తిగ
గతిని సకార మొకటైన గాక సకార
మృదు తిగ శకార మొక్కటి
గగిన శక్తి ప్రాస మంద్రం కంజదాహా. 8-101.

ఆంధ్రపదప్రయోగము, పరమభాగవతచరిత్రము, భా
స్కరరామాయణము, బాసకనాయకశతకములనుండి నాలుగు
పద్యములు ఇయ్యబడినవి గాని, ఈ ప్రాస అంగీకరించినట్లు కాన
రాదు. అందుకా అంగీకరించినయెడల భాగవతమున 7 456

పద్యములోని 'సేమి' అనుమాట క్రొత్త ప్రత్యయలో 'కళ
ముక' అని దిద్దుటకు కారణము కానరాదు.
ఇట్టి ప్రాస గలపద్యములు రంగరాజ్యపదములో ఇచ్చి
నవి గాక మరికొన్ని యాదిగువ వ్రాస్తున్నాను.

కం. ఆశీర్వాది పదమరగా
గోసెనుమారయన వృత్తకోడిముతం బై
కాళికి మనిమూత్రము మఖి
లాకాపరిగణితకృత్తి నలరుమను డున్.

— శేషధర్మము 4-పేజీ 85.

గీ. చంద్రశక్తితోటి శతశోటి సారధా
శిశునిపురకంఠ పుల నితచాప
దీపితాలోపసరిత్ర తిథువకుండు...

— భాస్కరరామాయణము, ఆర్య 218.

ఈ. కాళి నేని యందు మనోకర్ణి కలలోల దీర్ఘమడి వి
శ్మేకుపదాంబుజంబులకు సంతోషము కృత్తి ననుష్ఠరించి తా
జేసిన కర్మబంధముల చి క్షేదించి విమర్శిస్త్యక
దాసెన సంప సమృద్ధిమునన్ బువంబుల వసించి వెండి
యన్.

— జక్కనవిక్రమార్కచరిత్ర 2 189.

కా. ఆకాశము దా గడున్ నిడపు లేదంకెలు రాశేంద్ర వా
రాశిప్రావృతమేసినవలయునాచూజ్యులు నే మా రి యన్
గాక బాంధిరిగాక వెన్వగయభూకాంతాదులు స్వర్గ కా
మాన్ బాయగనేర్చితే మను నిజాకాంతంబున్ జూరకే.

— భాగవతము 8-575.

కం. పశువుల బారిగాని మఖములు
శేషములుగ జేయునదని పిషించి తమక
విశేషము జేయునో యని
కనిమసి బెగడొందు భూతగణము నరేంద్రా.
'కళిమక' అని క్రొత్త ప్రత్యయ నన్నది.

— భాగవతము 7 456.

కం. ఈసరణి కామతంత్ర
భ్యాసపరిక్రాంతి మిగుల పరవశ మైక
నాశి ధాతుతయమై
మాసముగోపలకు వాడు మరణము నొందన్

— జైమినిభారతము 5.

కం. కాళిమహిమ పు మీచే
నానిగ విని స శయములు వానితిమి

— మార్కపురాణము 4.

'నాని' రూపాంతరము.
గీ. శ్రీశైవసేను ప భూసతిపై కైల
నన్దాబ్జసంఖ్య నొడవేరి
దేశంబు గిమిడియ గోసల గిక్రిసింగి.
దేశంబు మటి యొడదేశ మనగ

— దీర్ఘాశిశాసరము.

(రాజరాజనరేంద్ర పట్టాభిషేక సంచిక, పేజీ 54,
చం వినుమాగర్భప్రాతమును విష్ణునిచక్రము వక్షజ్రమున్
దేశరసమానుబాణమును ధర్మజాకోపము మానిశాపమున్
మనకపుష్పాముకాటును నుమాదనికైక్తియు గాలుదండమున్
బసుపతికంటినుంటుమును బండితవాక్యము 8 ప్రవోవుకే.

— భీమనాటకధార, అప్పకవియ్యంతులు.

ప్రగర. ఆగలినందు.....కొధా
వేళెలు.....కర్ణా
భ్యాసము.....గూఢం
పై శోభిల్లు.....

— శాస్త్రాగ్రాహయము 4-154.

నిర్వచనవిధితరామాయణములో ఈ ప్రాస గల పద్య
ములు 1-పేజీ 15, 8-పేజీ 88, 2-పేజీ 43 లో నున్నవి.
రంగరాజ్యపదముప్రకారము 8 కేలును 1 స గాని, లేక
8 సలు 1 శ గాని చెల్లును. మైని వ్రాసిన భీమనాటకధార

ఇప్పటి వరకు

[ముద్రాంబ సరసాహార్యులుగారు]

(పంజాబీ శబ్దము.)

ధరతవిజ్ఞా - నమ్మ వెల్లిడి
కలయ విద్యలు - బొట్టులందునె
స్కూలుపైవలు - స్కూలుకమ్మని
కోరు నొకతల్లి. 1

ఇంట నందరు - నింగిలీమే
వింట కింపుగ - వాడరాదా?
పాడు తెలుగది - యేల? యందును
బల్లు నొకతల్లి. 2

పే నూన - లేని యాయు
రేవద విద్యధ - నమ్మ సూర్యున?
నన్ను మెడికల్ - కనుపుమని యొక
నందనుడు వల్లు. 3

చల్లియన్నం - బేల ప్రాద్దాన?
జబ్బుచేయదె - పిల్లవాడతం?
వేడికాఫీ - నీయడగు నను
వెలదియొక్కర్లు. 4

పంచెట్టును - వైన ధోవతి
గాంచ నేవ్యాము; - వైలునూటను
వెయ్యెనుకోటు, ధ - రించి తిరుగుకె
ఫేవనను నొకడు. 5

ముదుకళిద్దరు - గట్టగలమే?
బుక్కునుజలిసె - మోటుదోచెన;
క్రొత్తయాగా - పాణి కొనముగ
కోరు నొకలేను. 6

వెనుక జట్టును - చిల్ల యేమిటి?
వెక్కిరించిన - యట్లు; హాయిగ
ముందు క్రాపును - దువ్వుకొనుటే
ముచ్చటను నొకడు. 7

సిగయు ముడియు - గొప్ప నేటికి?
సిగగున్; వా - ల్లడకుం జవరను
రంగువేలిక - గట్టడగు నను
రమణియొక్కర్లు. 8

పుణ్యపాప వి - చతులతో
బ్రాద్దుపుచ్చిన - నేమిలాభము?
ధనము వీలును - బట్టి లాగుటె
ధర్మ మను నొకడు. 9

వాస్త్ర లేటికి? - మనసు కలిసిన
వారిజాక్షిని - గూడి వాంఛలు
దీర్చుకొనుటే - జన్మఫలమని
తెలుపు నొక్కండు. 10

బేర! కోర్కెలు - పండె; నాగరి
కాగగణ్యుల - మైకి; మిప్పటి
చదువునకు మన - మందితిమిగా
సహజమకా శలము. 11

క్రోటనుల్ నా - టించి, పండ్లకుం
గోర్కె లూరిన - నేమిఫల? మా
గుబురటాకుల - హాయిలె మెప్పుము
గుల్మవలెగాక. 12

['ఆంధ్రభాషాంత' నుండి]

జక్కన విక్రమార్కచరిత్ర పద్యములలో 2 కలుపు 2 సలు
న్ను కలవు. కాని శేషంబు చూడన ప్రాకృత వాడుకాన
వచ్చు ననవచ్చునా?

శేషంబును, అప్పకవిప్రకారము మనలకున్న ప్రాస
చెల్లును గాని శేషంబుగాని, శేషంబుగాని ప్రాస చెలయగదా.

స్వదేశపు కల

[యం. నరసింహారావుగారు]

ఈ రాత్రి త్వరగా వంట వేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను. కానీ భోజనము గూడ ద్వారాగ జేసితిని. పగలంతయు రాత్రి ముగిసిన పిమ్మట యింట్లోనే ద్వారాగ వేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను. "యింట్లోనే" అని గాంధీమహాత్ముడు వ్రాసిన వ్యాసము జనులకు మనస్సులోని గాని నిద్రాదేవి యొక్కతే ముప్పవదికాదు. ప్రతిరోజును విడుదల చేయవలసిందిగా భారతములోని రెండుమాండు పన్నులైనను నేను చెబుచున్నాను. నా సుప్రయత్నములన్నియు విఫలములై పోయినవి. పెండ్లియు, బేరంబులు లేనందున (వియ్యం రాతిలాగా లేకుండును. యశస్యుగా నిద్రాదేవి ప్రియనేని బండ్లవేసితిని. నిద్రలో నాకొకచిన్నకల వచ్చెను.

పరిపూర్ణమైన చంద్రుడు నడినెత్తిన దివ్య శేజస్వరూపుడై వెలుగుచుండెను. ఘంట యెంత యెంత గ్రహించుచు, నే నొక ప్రత్తిలో బ్రహ్మ ప్రత్తి నేరుమంటినట్లు. నా రాత్రి మును కొకత్రాడుగట్టి దానిని భుజముపై దగిలించుకొని యుంటిని. నేనట్లు ప్రత్తి నేరుమండగా నాకొక రాక్షసు గర్జనము వినిపించెను. నాయెడల పులకరించెను. నానునకు తత్తరపడియెను. నాకేమియుం దోచలేదు. పరువెత్తిపోవుటకు గూడ గాట్టరావచ్చును. ఈలాగా నొక రాక్షసుడు ప్రత్యక్షమయ్యెను.

రాక్షసుడు గాల్గవలె చూడబుట్టును జేసికొనియుండెను. మొలకొక గోచిట్టుకొని యుండెను. ఒక పెన్నరు చుట్టుగా బిచ్చముండెను. దొరసానులు సత్తుకొను డబ్బులవంటి చేతితో బట్టుకొనియుండెను. ఒక కత్తి మెలక దగిలించుకొని యుండెను. తలపై నొకకాగితపు టోపి ధరించియుండెను. ఇంక నాతనియాకారము జేటుగాఁగ్గింప నవసరము లేదు కదా?

అది డొక్కపరువున నాకడనున్న, నాభుజుపై తగిలించుకొని యున్న రాత్రి మును దీపజేప నన్న గదిని భుజముపై బెట్టుకొని యెప్పుటికో తీసికొనిపోవ నారంభించెను. నేనేమియుం జేయలేక కండ్లుమూసికొని యాతనిభుజముపై బరుడి నిద్రించితిని.

కొంతవచ్చిన కాలకు నన్నెత్తి క్రిందకే యుటచే నాకు మెలకవచ్చెను. నేను కండ్ల తెరిచి చూడగా నాకొక నము ద్రుమగపడెను. ఆసముద్రముపైని పెద్దయక్షములతో "అతే తియాసముద్ర"మని వ్రాయబడియున్నది. ఆ రాక్షసుడు నన్ను చూడవలసి నలుడెవల బరికించియోచెను. ఆసముద్రపుటాడ్డుని గొండలు గాంధర్వాంగనలు స్నానముజేయుచుండిరి. అందొక నారీమణి వారందరిలో నందకత్తెగా నుండెను. అందరిలో చివరిగానుండెను. ఆమెయొంటి నిండుగ నగలండెను. అందలు నాదును బాదును స్నానముజేయుచుండిరి కాని యామెమాత్రము తనరవక నదీని యుతునుకొనుచుండెను. ఆమె ముఖమలము కాంతియుతమై నమస్కారము జేయవలయుననుబుద్ధి పుట్టించుచుండెను. ఇతరస్త్రీలునూచి యామె చితుఃస్వరూపముండెను.

ఈ రాక్షసుడు వారిని జూచి యేమనుకొనెనో కాని గంతులుజేయును వారికడకపోయెను. అతఁడొచ్చి యందరును భయపడి పరుగెత్తి పోయిరి. కాని మనరకయతుకుకొను నవితమాత్ర మట్లుటనే యుండెను. ఈతఁడుగూడ నందరి వంటి మనఃపుడేదా యని యనకొనెను. ఈ రాక్షసుడు దనపైఁ దోసికొనివచ్చుటను జూచి

వనిత:— ఓయీ! దురముగాబోయ్యి.
రాక్ష:— అమ్మా మీదేయూర?
వనిత:— డొరపేరిదిగో చేతిలోనున్నది చూచుకొనుము.
రాక్ష:— (ఆచేయి గట్టిగా బట్టుకొని) నీపేరు?
వనిత:— నాపే రీదేతిలోనున్నది చూచుకొమ్మ.

ఆదేతినిగూడ నారాక్షసుడు దిన్నగ బట్టుకొని, యామె యుతునుమందిన గడ్డతో రెండుచేతులను గట్టిచేసెను. ఆమె యింకను జీటునవ్వనవ్వన "నీపేరు? ఇట్లు కట్టితివి"ని యడిగెను. ఆ రాక్షసుడేమియును బాడక నామెపయ్యెద కొంగును దీసి యామెకొత్తకు గట్టిచేసెను. నా డట్లు చేయుటచే నామెపయ్యెదకొంగంతయు గ్రింద పడెను. ఆమె యింకను రవిక తొడుగుకొనియుండెనుచే నామెను గొంగునెక్కినవలెను. దిగ్గతొడ గోతము వచ్చెను. ఏమిచేయెను? ఈలాగా నాతని బామెజన్మ నగలన్నియు దీసికొని యాతనికాగితపు టోపిలో పురిచెను. ఆమెకొపము ముడిత పోయెను. ఆమెతో నా

ఆంధ్ర వ్యాకరణము
హరికారికాదిశేష సర్వస్వము

[కొత్తసర్వవారాయణ 'సారస్వతసమితి'గారు]

అక్షరభిన్నములను అక్షరమున సారస్వతమున రసాస్వాదనములలో పరిపడునుగాని, విషయములలో వస్తుస్థితిని గమనించుటయునన్న, విశేషించి నిష్పక్షపాతముతో విను దింపవలయున్న పరిపడుట యసంభవ ముట విమర్శకు లొప్పుకొనవలసిందే. కావున నీసిద్ధాంతమునే యీ వాచిన్ని సర్వస్వము జేతునూరు స్వరణ నేసికొనుచు, దత్తాత్రేయశైల ముగ్ధింప బ్రార్థితుం.

సామాన్యముగ వాఙ్మయమునకు పలయునంత పరిపూర్ణ సేకరించు నపకరణములలో వ్యాకరణమునది యొక్కటియని యుండు విశేషించి, గూర్తుపకరణమును సాకల్యముగ సంపాదించుకొనిన వాఙ్మయ ముగ్ధుడై విరాజిల్లుననియుం జెప్పవచ్చును. ఇట్టి ముపకరణమును సాకల్యముగ సంపాదించి కొనిన వాఙ్మయములలో సంస్కృత మొక్కటియై యున్నది. ఇతర గురుల తత్వజ్ఞేయుల వాఙ్మయము తెల్లన్నవో గాని యాంధ్రవాఙ్మయము మాత్ర మసంపూర్ణముగ వ్యాకృతిని గగ్గియున్న దని విమర్శకులు విద్వాధిరులు వాకొనుచున్నారు. ఈ వాటికి జూడ, రాజేంద్రునివాటి నన్నయ్యయే యాంధ్రవాఙ్మయము నకు వ్యాకరణ విషయమున మొదటి విచ్చము కట్టికట్టు తెలియుచున్నది. కావుననే యా నన్నయను శబ్ద కావనడవియుం బ్రథమాచార్యులకు ముఖ్యసాహిత్యులు. తరువాత గొంతకాలమునకు నన్నయగ్రంథమునకు వార్తికప్రాయముల కారికలు కొన్ని యవశ్యకావశ్యము వ్రాసిరి. కాని యితరతమ వ్యాకరణములు పెండ్లువ్రాసినను, నావ్రాయబడి నవి భాషాంతర సంస్కృతస్థము లగుటచే నిష్పంజమాగా నందఱుండఁబడియుట దుస్సాన్యముగానుండె. ఇట్లుండె గొన్నాళ్ల క్కీ యాంధ్రవాఙ్మయమునందలి యీ శ్రమము మాన్వలించి పర నన్ను చిన్నయమారిగారు తా మొక ప్రజాళిక యేర్పరికొని యాంధ్రభాష నుం దందఱు సామాన్యముగాఁ జెలియునట్లు శబ్దాస్త్ర మొకటి రచించి చిరస్మృతీయులైరి. ఈసమయమున నీచిన్నయమారిగారు తెలుగున రచించిన వ్యాకరణమును వడ్డసీసస్వతంతు లగు శిష్టు కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు రచనా రోకరు కారికారూపమున సంస్కృతభాషయందు పరిపత్త నము గావించినారు.

సామాన్యముగా నాంధ్ర గ్రంథముల్నిటికన్న సంస్కృత గ్రంథముల్నియు ముందు బుట్టి యుండుననియు, నుభయభా రక్షుడు "నీయి.టిలోనుండు నగలగుండ నాకీచ్చెద నని వాదించుజేసినయెడల నిన్ను బంధించు క్రమ జేసెద న"ని చెప్పెను. ఆతల యేమిచేయగలదు? ఏమియును బ్రత్యుత్తర మీయకు నిమిలతలోచూడె "మమార! ఈరాక్షసుని జూడు"ని యనుకొనచు గన్నీరు కార్చుదొడంగెను. ఆ రాక్షసు దూరకుండక "మాట్లాడితివా, పోచివేరెదన"ని కత్తి చూపుచుండెను.

తటాలన సమీపముననుండు భూమి బ్రహ్మకాగా నందుండి మొకబాలకుడై కనెచ్చెను. ఆబాలకుడు నేనిదనఱు విడిచివేసిన రాత్రి మును జేతబట్టుకొని యుండెను. అతనిజేటు లో నొకకడుక్కంటె యుండెను. ఆ డొక్కొక్కడుకను దీసి యతిత్వరగా నారాక్షసుని యొంటిలో గుచ్చివేసెను. ఆ రాక్షసుడు తన్నుకొని తన్నుకొని తుదకు గ్రిందబడి చని పోయెను.

ఆబాలకుడు దిన్నగా నాస్త్రీగడ కేగి యామెబంధనములను విప్పివేసి మట్టు దిరిగి నమస్కరించి, యారాత్రి ము దీసికొని నాకడకువచ్చి "అత్తయ్యా! ఇదిగో! నీవు విడిగిన రాత్రి ము. దీనిని దీసికొని యానందింపు"ని నాకొసంగెను. అతడు దైవముదప్ప మఱియొకడుగాడని తలచి సాష్టాంగపడి నమస్కరించితిని. నేను సాష్టాంగపడి లేచునప్పటికి, నాతడును, ఆ సుందరవనితయు (నామె నగలను దీసికొని) యంత ధానమైపోయిరి. నాకును మొలకవచ్చెను.

ఆబాలకుడిచ్చిపోయిన రాత్రి ముతోడనే యనుదినము నకును నాయుదరమును కృత్రిమమునన్నచాడ. ఆర్యులార! నన్ను దీనింపును. కృపాపాద నొకకల వచ్చును.

ఇట్లు కలవ ర్తకుడు.

సాధ గంధములు చెండు, ఏకవిషయప్రతిపాదక మైననాడు, తద్వర్గం పాఠ్యాపర్యవచారణ నే ములయు నన్న, సామాన్య గ్రంథములే తొలుతజేసినయు, దెలుగుగ్రంథముల తరువర్తక కారికములయు, జెప్పుకొనవలయు కొందఱుండును. పాప చాటివా రాంధ్రగ్రంథప్రతిపాదితమును విషయమును సామ్యమున తెలుపు తెచ్చుకొనవలసిన యగత్య మేమనియు నాతేరించ జూతును. కాని యేభాషలో నన్ను గ్రంథముకట్టి యున్నంతమైనవో భాషావైకరింపబడుట నైజము. ఆంధ్రగ్రంథములలో మిన్నత వన్నె కెక్కిన యున్నంత గ్రంథములలో నొక్కటి యగు ననుభవితమును, దానియందలి గొప్పతనమును గుఱుతించినవా డగుటంజేసి కాశీపండితుడొకడు సంస్కృతభాషలోనికి ప్రబంధరూపముగ బరిగర్తనము చేయ తదా? అట్లే వ్యాకరణగ్రంథములలోని పురాణమును రచనా ప్రజాళిక గలని కావుటంజేయును, మఱికొన్ని యుద్దేశములు మనకున నుండుకొనియు బాలవ్యాకరణమును కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు సంస్కృతీకరించిరి. ఆసంస్కృతీకరించిన గ్రంథమును గాంచి యదియే తొలుతటి గ్రంథమనియు, కద్దాని నవన రించి బాలవ్యాకరణము తద్గుణచేయుచుండినది యు ధైయ మాయకులకు గల యూహలలో నున్న మరియొకయూహ. మరియు నబ్రాహ్మణుడైన చిన్నయమారిగారు బ్రాహ్మణేంద్ర దుర్గధును వ్యాకరణమునందు వ్యాసంగముచేయుట యటుండఁ జట్టి శాస్త్రగ్రంథముగవించుటయే పాపమునా! ఒకశేకరచించినను నయ్యది వడ్డసీసస్వతంతులగు కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు కిగూడ బరితమగు సంస్కృతమున బరిగర్తనముచేయ దగినదైయుండునా! కాంతము పాపము! పాపము కాంతమనియు బ్రాహ్మణ్యముద్ధోషించుచు నుభయత్యమును విచారించు పండిత కోమలులు కొందఱున్నారు. ముఖ్యముగా నట్టి యుద్దేశముతోడనే యొకానొకరు కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారి గ్రంథమునకు బ్రాథమికత్వముసాధింప బ్రయత్నించి ప్రయత్నించి కత్తికట్టి బాలవ్యాకరణగ్రంథకర్తలగుచున్నవారును దూషణావాక్యము జనులచే మాటుబాపి చెలరేగినారు. కాని తద్వర్గంధముల రెండిటి యొక్కయు పాఠ్యాపర్యవచారణము "క్షయ, మాన్వత్-భాల్లన, మాసము ఆంధ్ర సాహిత్య పరిశిష్టాత్రికయందు గరతలా విలముగ సముక్తికముగ నిష్పక్షపాతమునగో నన్యగురు పర్యులగు విద్వాన్ బ్రహ్మశ్రీ దత్తాత్రేయ వేంకటరమణశాస్త్రి గారు వ్యాసము వ్రాసిమాంచి యున్నారు. వారు నిశ్శేషముగ విమర్శించి నిర్ధరింపబడిన యయ్యది యిటు యప్రస్తుత మని విడిచినాడ. ఇక బ్రహ్మతమునకు వత్తము.

తరువాత బాలవ్యాకరణము ప్రచురప్రచారములోనికి వచ్చినపిదప, భారతేతర గ్రంథములలోని బహుప్రయోగములు బాలవ్యాకరణగ్రంథసాధితములు కాకపోవుచున్న నాంధ్రవ్యాకరణమునకు గొంతతిరస్కరించు కొన్నాళ్లను జిన్నయమారిగారికి (సామాన్యముగ నూరిగారు కృష్ణులు, ఆచార్యులుగారు బాలకుల)పనుకాలికులగు బ్రహ్మశ్రీబహుజనపల్లి సీతారామచార్యులుగారు త్రిలింగకూటమున నాయావ్రముగల ప్రాథవ్యాకరణమును నొక గ్రంథమును రచించిరి. వారు త్రిలింగకూటశేష మనిపేరు బెట్టివారే గాని, పూర్వకూటికోక్తములగు పెక్కుమియములనే తమ గ్రంథముందు జెప్పదు, మొత్తముమీద బాల వ్యాకరణమందలి కొన్ని మాత్రములను మాత్రము సవరణరూపముగ రచించినారు. మొత్తముమీద బాలవ్యాకరణముతోడ దీనినిజేర్చి పఠించిన బాలకుల బాలము కాంధ్రవ్యాకరణముం దనుభవము కల్గుననియు, నావశ్యములగు విశేషములు పెక్కు ప్రాథవ్యాకరణరచయితలకూడ విమర్శించినయు జెప్పబు కథ్యంతరముండక.

ఇట్లుండ, నీగ్రంథము (ప్రాథవ్యాకరణము) పుట్టిన ముప్పది సంవత్సరములకు, బాలవ్యాకరణమును కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి గారు- కారికారూపమున సంస్కృతమున బరిగర్తనము చేసి నట్లు, ప్రకృతప్రాథవ్యాకరణమును సంస్కృతభాషలో, భాగవతుల రామమూర్తిశాస్త్రిగారు విజయనగరవాసు లొకరు పరిగర్తనము చేసిరి. "హరికారికాశేషసర్వస్వ" మను నాముఖుల యాగ్రంథమును దద్వర్గంధకర్తల పరమపదించిన కొన్నాళ్లకు దద్వర్గంధరచయితల పుత్రులగు వేంకటభాగవత శాస్త్రి గారు రాగ్రంథము నమృతేయించి సీతకోటి వ్రాయించినారు. (వ్రాసినారు అనియే అర్థము) ఆసీరిలోని కొన్ని విషయములు ప్రబుములగు కొన్ని సంకేతములకు దావులుగ మారక దోచుట జేసి ముఖ్యముగ నీవ్యాసమును బ్రారంభించితిని.

ఆసీరియందున్నవి నూనారు నలువదిపంపును. అందలి విషయములను మాత్రము సాకల్య సర్వస్వముగై పరిశీలించు రుగాక. (ముసశేష).

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము

అనంతపురముయొక్క అర్హతలు

గో క లే హా లు లో బ హి ర ం గ న భ

ఉత్తరసర్కారులకు హెచ్చరిక

“ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము”ను గురించి పరిష్కరించుటకు, నేను సాయంత్రము గోకలేహాలనందు జరిగిన బహిరంగసభ నందు అనంతపురము యొక్క హక్కులు గురించియు అర్హతల గురించియు చర్చించుటకు శాసనసభ్యులు విఫలముగ వివరించిరి. బారిష్టరు. కె. వి. ఆర్. స్వామిగావు (ఎం. ఎల్. సి) భగ్యత్తును సహించెను.

అధ్యక్షుడు

అధ్యక్షుడు ప్రభుత్వమున ప్రసంగించుచు, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయములోని సర్వత్రానుగించుచు, ప్రస్తుత ముద్దుబడిన వివాదములగుంచియు సంగ్రహముగ వివరించుచు నిట్లునుచుచిరి. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ సమస్య ఇప్పటిదిగాదు. ఆంధ్రోద్యమ మెప్పుడు ప్రారంభమయ్యెను, విశ్వవిద్యాలయోద్యమము గూడ అప్పుడే ప్రారంభమయ్యెను. 1920 సం॥ మదరాసు విశ్వవిద్యాలయ (సెనెటు) పరిషత్తు వారు తెలుగుజిల్లాలకు ప్రత్యేకముగ విశ్వవిద్యాలయమును ప్రారంభించుట అవసరమని తీర్మానించిరి. పిమ్మట శాసనసభయందు గూడ అవిధముగనే మరి మొకతీర్మానము గావించబడెను. ప్రభుత్వమునా రాతీర్మానా :సారముగా, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమును గురించి విచారణచేయుట కొక యుపసంఘమును నియమించిరి. ఆంధ్రదేశమున గాక యూనిటరీ (గురుకుల) విశ్వవిద్యాలయము నేర్పరుపవలసి దని ప్రతిపాదనలు వారు విధించెను. ఆంధ్రదేశ మతిథా మైనది. అట్టి విశాలదేశమున కొక్క విశ్వవిద్యాలయము సరి నాటదని, ప్రభుత్వమువారు గ్రహించిరి. ఈవిషయమున గ నిందించే ప్రాధముగా, ఉత్తరప్రాంతములవారికి రాజమహేంద్రవరమునందును, దక్షిణ ప్రాంతమునకు అనంతపురము నందును రెండుకేంద్రముల నేర్పరుపవలెననియు, సాంకేతికాది గాఢాచార విధులకు విశాఖజిల్లా మునందొక కేంద్రము నేర్పరుపవలెననియు విధించెను.

ప్రభుత్వము లెట్లుండగా, ఏవోయొక కారణముచే, పానగల్లు రాజుగారు బెజవాడ అన్ని ప్రాంతములవారికిని తల ప్రదేశముని భావించి హెడ్ క్వార్టర్స్ బెజవాడయందేర్పరుపవలెనని అభిప్రాయపడిరి. అవిధముగనే ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయచట్టము గావించబడినపిమ్మట అంతటితో వివాదములు అంత మొందెనని భావించితిమి.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ శాసనము అనుబంధానికి వచ్చిన తరువాత వై సుభాస్ చంద్రగారు తమ పరిపాలనా నిర్వహణముతోబాటు, విశ్వవిద్యాలయ శాసనమునందు విధింపబడిన అక్షరముల కొరకుగాక తమ యభిప్రాయమును ఏకకేంద్ర (యూనిటరీ) విశ్వవిద్యాలయముగ మార్పుటకు ప్రచార మొనర్చగడగెను. నీరు యూనిటరీ విశ్వవిద్యాలయమును గోరునెడల హెడ్ క్వార్టర్స్ ప్రస్తుతమున్న మూడు కేంద్రములతో ఏవోయొక ప్రదేశమునకు మార్పుట తెల్పించినయెడల చాలాపొందెడిది. కాని నారటుల చేయలేదు. అంతకుంటే రాజమహేంద్రవరము, అనంతపురములను నిర్మాణమునకును భావముని వారికించెను. ఇందుకుగాను వై సుభాస్ చంద్రగారును, ప్రభుత్వమువారును గట్టిపరిశ్రమలతో సమావేశమై చర్చించిరి. ప్రభుత్వమువారు మూడు కేంద్రములకుంటే ఎక్కువయెడలరాదని పట్టుబట్టిరి. వై సుభాస్ చంద్రగారు బెజవాడయందు నాలుగవ కేంద్రము నేర్పరుచినయెడల విశ్వవిద్యాలయమువారు ఉత్తమ విద్య నంతకు అచ్చటనే అభివృద్ధి చేయవచ్చుననియు, మిగిలిన కేంద్రములను నిర్లక్ష్యమొనర్చి వనలివేయవచ్చుననియు వై సుభాస్ చంద్రగారు రెంచిరి.

కాని ప్రభుత్వమువారు నాలుగవ కేంద్రమున కంగీకరింపక పోవుటచే, రాజమహేంద్రవరమునందు కేంద్రమును బెజవాడకు మార్పుటకు విధించినది ఇట్టి సామాన్యకార్య మొనర్చుటకు ప్రభుత్వమువారికి గూడ ధైర్యముచాలక ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ పరిషత్తు (సెనెటు) వారి నీపనిచేయవలసినదని అడిగిరి. ఈలోగా రాజమహేంద్రవరమువారును, అనంతపురమువారును వెంట

నే మేల్కొని, అత్యంతక్షణార్థము జాగ్రత్తపడజొచ్చిరి. తుదకు, పరిషత్తువారు, హెడ్ క్వార్టర్స్ కు అనంతపురమునకు మార్పునలసినదనియు, రాజమహేంద్రవరము, అనంతపురముల రెండియందును విశ్వవిద్యాలయవిద్యాభ్యాసము సాధింపవలసినదనియు తీర్మానించిరి. ఈవిషయమై చాలమంది సభ్యులు, శాసనసభలో వేర్వేరుచట్టముల ప్రవేశపెట్టిరి. నీని నన్నిటిని విచారించుటకొక యుపసంఘము నియమింపబడెను. నీరు విషయముల నన్నిటిని బాగుగ విచారణచేసి, అనంతపురమున సాక్షులను విచారించి, పరిష్కరించి నివేదించెదరు.

అనంతపురము నట్టి ఎడారియనియు, రాజమహేంద్రవరమువారి తుంటరిచేష్టలవలన హెడ్ క్వార్టర్స్ అనంతపురమునకు మార్పునలసెనని తీర్మానింపబడెననియు, కొందరాక్షేపించుచున్నారు. ఈవిషయమున రాజమహేంద్రవరమువారు అనంతపురమునకు సహాయ మొనర్చుట, స్వప్రాధానం రక్షణార్థమే అని నే నంగీకరించెదను. ఇదంతయు పూర్తిగా స్వార్థరహితమైనది గాదు. బెజవాడయందే హెడ్ క్వార్టర్స్ నుంచిన యెడల రాజమహేంద్రవరమునకు గాని, అనంతపురమునకు ఇక ఆశయముండకాలదు- బెజవాడయందే కేంద్రముండను- అచ్చటికేంద్రమే అభివృద్ధిపరుపబడును- మిగిలినవానిని నిర్లక్ష్యమొనర్చెదరు- హెడ్ క్వార్టర్స్ బెజవాడనుండి అనంతపురమునకు మార్పునలసెనని మేము గోరుటకు అత్యంతక్షణార్థమేగాక ఇతర కారణములుగూడ గలవు. బెజవాడ, అన్ని ప్రాంతముల వారికిని సరిసమాన దూరమున నున్నదనియు, రైల్వే కూడలియనియు దప్పమరియొక యర్హత లేదు- అనంతపుర మన్ననో అటులగాదు. ఇదివరకే అక్కడ ఒక కలకాలగలదు- అందుచే బెజవాడకంటే అనంతపురమునకు ఎక్కువ అర్హతగలదు.

గాడిచెల్ల హరిసర్వోత్తమ రావుగారు

కర్నూలుజిల్లా ప్రతినీధు లగు గాడిచెల్ల హరిసర్వోత్తమ రావుగారు (ఎం. ఎల్. సి.) పిమ్మట ప్రసంగించుచు, రాజమహేంద్రవరమువారును అనంతపురమువారును కలిసి కుట్రచేసి రను ఆశోపణయం దేమాప్రమునసభ్యులులేదని చెప్పిరి- ఈవిషయమున, ప్రభుత్వము వారికిని, వై సుభాస్ చంద్రగారును జరిగిన ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు రాజమహేంద్రవరము గారికి ముందు తెలియుటయు వెంటనేవారు దత్తమండలములవారికి తెలిపి సంప్రదించుటయు కాకతాళియముగ సంభవించెనే దప్ప మరియు కటిగాదు. వార్తలు తెలుపకపోయినను దత్తమండలములవారు విషయములు వెల్లడి అయిన వెంటనే, తప్పక అనంతపురముకొరకు ప్రయత్నించెదనారు- ఇంతవరకును దత్తమండలములవారు ఉత్తరసర్కారులవారిని గాంచి దూరముగ పారిపోవుచుండిరి. కాని దత్తమండలములవారిపుడు మేల్కొని తమ శక్తిని చెలిసికొనిరి. ఇకమీద వారు తమహక్కులకొరకు ధైర్యముతో పోరాడగలరు.

ఉత్తరసర్కారుల వారివలె, మేము ఏవో 90, 100 మైళ్ల దూరమునందు పట్టణములకొరకు పోట్లాటలకు దిగులేదు. అనంతపురము, దత్తమండలముల కన్నిటికిని ఒక చిహ్నముగ భావించుచున్నాము. అనంతపుర మంత పెద్దపట్టణము గాదనియు, విశ్వవిద్యాలయమున అప్పటినుంచు అర్హముగాదనియు కొందరాక్షేపించుచున్నారు. అనంతపురము, బెజవాడ, రాజమహేంద్రవరములవలె అంత జనబాహుళ్యము గలది గాక పోవచ్చును. అట్టి రైల్వే కూడలి గాకపోవచ్చును. కాని విశ్వవిద్యాలయ ప్రదేశముల కుండవలసిన అర్హతల విచారణ ప్రభుత్వం కు ల ము న తు మార ము గ, ప్రకాంతమున ప్రదేశమే విశ్వవిద్యాలయమునకు అర్హమైనది. ఈవిధముగ జూచినయెడల బెజవాడ, రాజమహేంద్రవరములకుంటే గూడ అనంతపురమున కెక్కువ అర్హతగలదు. అనంతపురమున నీటిసౌకర్యము లేదని మరికొందరాక్షేపించిరి. విశ్వవిద్యాలయమున కొంతకాలమునకును 500 మంది విద్యార్థులకుంటే యెక్కువయెడలరాదని, చాలమంది అంచనా వేసిరి. అనంతపురము అయిదుభండలమునందీ గాదుగదా అయిదు

జేలమంది కైనను నీటిసరఫరా చేయగలదు. విద్యార్థులందరికీ భాగము ఉత్తరసర్కారులవారికే నుండవలసియు, వారికి అనంతపురము చాలదూరమనియు మరికొందరాక్షేపించిరి. ఉత్తరసర్కారులవారు చాలదూరములు. ప్రతివత్సరమును, ఉత్తరసర్కారులనుండి ఎంతయోమంది విద్యార్థులు ఖండాంతరములకేగి, దచ్చిను, కేంద్రానికి, అప్పున్న మొదలగు విశ్వవిద్యాలయములయందు విద్యాభ్యాస మొనర్చుచున్నారు. అనంతపురము అంతకంటెను దూరమయినదా?

నేను ముగింపక పూర్వముకొన్ని విషయమును మనవిచేయవలసియున్నది- విశ్వవిద్యాలయ వ్యవహారములం దెరివిభాగము, ప్రమాణపదముగ స్వీకరింపవలెనో, అట్టి పరిషత్తు (సెనెటు)వారు హెడ్ క్వార్టర్స్ కును, అనంతపురమునకు మార్పునలసెనని తీర్మానించిరి. ఈ నిర్ణయము ప్రతివారును శిరసావహించదగినది నా రావిధముగ నిర్ణయించిన తరువాత మరియొకవిధముగ చేయుటభావ్యముగాదు.

బి. మునుస్వామి నాయుడుగారు

పిమ్మట బి. మునుస్వామి నాయుడుగారు (ఎం. ఎల్. సి. చిత్తూరు) ప్రసంగించుచు, ఆంధ్రరాష్ట్రమునను, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ మునను సిద్ధాంతమునకు తన కేమాత్రమును వ్యతిరేకాభిప్రాయము లేదనిరి. కాని, వానివలన ఒక ప్రాంతమువారికి ఆసౌకర్యములు గలగకుండ ముందుగా తన ఏర్పాటుల గావించుకొనవలెను. మన భాగస్వాములకు ఉత్తరసర్కారులవారు రెక్కువ ధనికులు, కార్యపరులు. అందుచే ఆంధ్రరాష్ట్రమునందు దత్తమండలములయొక్కయు చిత్తూరుయొక్కయు స్థితి ఎట్లుబండును? ముందుగ ఆలోచించుకొనవలెనని నాయుభిప్రాయము. ఉత్తరసర్కారులను జూచి అనుమానింపవలసిన మన మిత్రులగు అధ్యక్షులవారు మందలించుచున్నారు. ఈ భావమే వారిలో చిరకాలము శాశ్వతముగ నిలచియుండునని ఆశించుచున్నాను.

చిత్తూరు మదరాసునకు చాలసమీపమున నున్నది. చిత్తూరు యు న తు లు, ట్రే యి ని ం గు న తు గా ని వైద్యమునుగాని ఇంజనీరింగునుగాని ఆభ్యసించవలసినయెడల, మదరాసున కచ్చట జాలలేదు. విశాఖజిల్లా మోరాజుమహేంద్రవరమో పోవలెనని చాలకష్టము. ఈ జిల్లా ప్రజలలో చిందుకొనుట న్యాయముగానా. వెనుక మదరాసు చాలదూరమని చెప్పి, ఉత్తర జిల్లాలవారు వైద్యకళాశాలను ట్రేయినింగు కలకాలము తమ జిల్లాలో పెట్టించుకొనిరి. ఇప్పుడు చిత్తూరు, దత్తమండలముల స్థితి సరిగ నదేవిధముగ నున్నది. ఈ విషయములను గమనించి, అన్ని ప్రాంతములకు సరిసమాన దూరమున నుండు బెజవాడయందు శాసనసభ వారు హెడ్ క్వార్టర్స్ నేర్పరచిరి. అప్పుడు మే మా సూచనను బలపరచితిమి.

విశ్వవిద్యాలయమునా రెన్నుట విద్యాసంస్థల నేర్పరచి, అభివృద్ధి చేయవలెనను సుభాస్ ఇచ్చుకు బయలుదేరెను. మీ యొక్క ప్రదేశమునకే ధనమొసగగలముగాని ఆంతకుంటే ఎక్కువ ప్రదేశములందు, విద్యాభివృద్ధికి ధన మొసగకాలముని ప్రభుత్వమువారునున్నారు. అనంతపురమును రాజమహేంద్రవరమును, దూరముగ నుండుటచే అందరకు దగ్గరగనుండు బెజవాడయందు కేంద్రము నేర్పరచి, అచ్చట విద్యాసంస్థల నభివృద్ధి చేయుట కుష్టేసింది. విశ్వవిద్యాలయ విద్య నభ్యసించు విద్యార్థులు కొంతకాలమువరకు నూరుమందికంటే ఎక్కువయెడలకు మూడువోట్ల వేర్వేరు విద్యాసంస్థల నేర్పరచుకొను ఒక్కొక్కవోటు 30 మంది విద్యార్థులకుండును. 30 మంది కొరకు, ఎన్నియో లక్షల వెచ్చించి వేర్వేరు ప్రదేశములందు మూడు విద్యాసంస్థల సాపేక్షపలెను. ఇది మిక్కిలిమా?

బెజవాడయందు, విద్యాసంస్థల నేర్పరచి అభివృద్ధిచేయునో తమ అనకాళిమును ప్రాముఖ్యతము, పోవునని అనంతపురము, రాజమహేంద్రవరములవారు భయపడుచున్నారు. అందుకనియే ప్రస్తుతమున్న మూడు కేంద్రములందునుగూడ, ఒకే సమయమున, విద్యాసౌకర్యముల నేర్పరుపవలసిన దని గోరుచున్నారు. ఈవిషయమున సెనెటునందు గావించబడిన తీర్మానముల గురించి ఇందుక నుడువవలసి యున్నది. ప్రస్తుతము కళాశాలలందొసగబడుచున్న విద్య నిరుపయోగమైనదనియు, విద్యార్థులకు భాషావైఖ్యా మలంకమన్నదిగాని, జీవనోపయోగ మగు విద్యలు అలవడుటలేదని ఇదివరకే పేర్కొనియున్నాను. అట్టి “అర్హ” లెక్కకులను, అనంతపురమున ఏర్పరుపవలెననియు, సెనెటులను రాజమహేంద్రవరమున ఏర్పరుపవలెననియు, రాజమహేంద్రవరమువారు గోరుచున్నారు. ఇది న్యాయమా? రాజమహేంద్రవరమువారికి ఉత్తమమండలములు వారికి తోడ్పడవలెనను ఉద్దేశమున్నయెడల, అనంతపుర

మన దేశపు తరగతులనుగూడ ఏర్పరచుటకు దోడ్పడవలెను. అనంతపురమునందును, రాజమహేంద్రవరమునందును గూడ కేంద్రస్థానములు సర్వకలాపమునైపుణ్యముగ నుండవలెను. అప్పుడే ఈవివాదము కార్యతముగ పరిష్కరింప బడును. కాని సునెటువారు గావించినతీర్మాన ముకాదు. రాజమహేంద్రవరము, అనంతపురముయొక్క ఆధిపత్యికి అడ్డుపడరాదు. ఇప్పుడే ఈవిషయము పరిష్కరింపబడవలెను. తేనియెడల ముందు ముందు బెజవాడ, రాజమహేంద్రవరము ఏకమే అనంతపురమునందు "అట్టు" తప్ప ఇతరకళలను ప్రారంభింప నక్కరలేదనవచ్చును. అనంతపురముపై ఆధిపత్యముగల ఉత్తరగోదరుల ప్రతినిధులు సెలవు కమిటీలో, అనంతపురమున వైస్సలనుగూడ ప్రారంభించుటకు సహాయమునర్పించని నమ్మమున్నాను. రెండు కేంద్రములందును గూడ అన్నికళలను బోధించుట తగినంతవరము తేనియెడల ఒక కేంద్రమునందే ఏర్పరచవలెను.

దాసు త్రివిక్రమరావుగారు

అక్కటానికోరికపై దాసు త్రివిక్రమరావుగారు (బెజవాడ) తిరువారతి ప్రసంగించుచు విశ్వవిద్యాలయ మెచ్చటనుండ బలెను ప్రశ్నకంటె ఏమాదిరి విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించవలెను అను విషయము చాల యుక్తమైనదని నుడిచిరి. హెడ్ క్వార్టర్స్ విషయమున, ఉత్తరమునందీయు, దక్షిణమునందీయుగూడ అందరిను బెజవాడపై దండెత్తుచున్నారని ఇంతిమంది దండెత్తివచ్చుటయే బెజవాడయొక్క అర్హత ప్రబలనిదర్శనము. బెజవాడ అర్హతలగురించిగాని, స్థలస్వరూపులగురించిగాని ఇంతకంటె దానినిపుడెక్కిన ప్రసంగింప దలచుకొనలేదు.

అందులకు గావలసినది, అందులపరిభవ గణాంకమును నిర్ధారణామర్మమును ప్రకటింపగల విశ్వవిద్యాలయము. సామాన్యమున విశ్వవిద్యాలయము వారిక క్కరలేను. ప్రకృతి కష్టల సరిశోధించి, నూతనవిషయ ల గనుగొని ప్రపంచ జ్ఞానంపద సమగ్ర మొంగుట విశ్వవిద్యాలయము గావలెను గాని, సుమాస్తాన, గ్రంథపతనమాత్రులను తియార చేయునది. వారి కక్కరలేదు తాతాగారి పరిశోధక విద్యాలయము బోనుగూరి "పరిశోధక విద్యాలయము" పూసాయాడలి వ్యాస సాయక పరిశోధక విద్యాలయములవంటి విద్యాలయములు గావలెను. మునిబిరి విశ్వవిద్యాలయమే, ఈనిదర్శనముల సం తృప్తి పరచు ప గలదు. అది దత్త ముండలము లందున్నను, విశాఖ పట్టణము నందున్నను ఆక్షేపణ లేదు. ఇట్టి విశ్వవిద్యాలయమునకు బెజవాడయే అన్నివిధములను తగియున్నది. రాజకీయ కారణాంతరములవలన వేరేర ప్రాంతములవారు ప్రతిపక్షమునందీయు, బెజవాడపై దండెత్తుచున్నారని వేరొకటిలేదు.

కె. కోటిరెడ్డిగారు

కె. కోటిరెడ్డిగారు (ఎం. ఎల్. సి కడప) ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ శాసనమును గావించినపుడు ప్రభుత్వమువారు ద్రావ్యమును గన్నరది ఏదో ఒక ప్రదేశముననే కేంద్రస్థానము కేర్పరచియున్నయెడల ఈ వివాదములు వచ్చియుండజే గాదనిరి. రెండు కేంద్రస్థానములందును గూడ అన్ని కళలను ప్రారంభించుట వ్యయప్రయాసలతో గూడినవనియు అందుకు ధన మున్నను గూడ 100 విద్యార్థులకొరకు రెండు కేంద్రములను అభివృద్ధిపరచుట అనవసరమని ను నుడిచిరి.

కోటిరెడ్డిగార్లు ముగించుచు, ఉత్తరగోదరులవారు దత్తమండలముల యెడల సామభూతితో ప్రచురించి రాష్ట్రీయ హెడ్ క్వార్టర్స్ విశ్వవిద్యాలయము ఈరెంటిలో ఒకటి దత్తమండలములందుంచి రెండవదాని తాము తీసుకొనవలెననియు నూచించిరి. అటులగాక ఉత్తరగోదరులవారు ప్రతివిషయమునందును దత్తమండలములవారిని దూరముగనంచుచుండ నెడల దత్తమండలములవారు తమత్రోవ తాముచూచుకొనవలసియుండునని హెచ్చరించిరి.

అధ్యక్షునకు కృతజ్ఞతాపదనములతో సభ ముగిసెను.

లక్ష్మీ ప్రేక్షకలో ఇరవైరు పంజాబీలను ఒక తామరను, బోహతియను 25 ఏండ్ల వయసుగల స్త్రీతో మాటలాడుచుండగా, ఆమెను లేవదీసుకొనిపోవుచున్నారనుసంతోషముపై ఆరెట్టు చేయబడిరి. 4 గురుకు 4 విధముల తప్పుచున్నాడు. (శ్రీ ప్రెసు)

లాహోరు, అక్టోబరు 20—ఇదివరలో ఇస్లామియా కళాశాలలో గలగిన తిగవులవలన రాజీనామాలు విచ్చినవారిగా కార్యనిర్వాహకవర్గ అధ్యక్షుడును కార్యదర్శియు రాజీనామాలు నుపసంహరించుకొనిరి మిగిలినవారి రాజీనామాలుకూడ యుపసంహరింపజేయుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి.

సా తా వ ర ణ స్థితి

1927 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 21-వ తేదీ శుక్రవారము

సంఖ్యలెల్లాల	మొత్తము	సంఖ్యలెల్లాల	మొత్తము	సంఖ్యలెల్లాల	మొత్తము
అక్షరములు	88.6	72.8	...	4.68	1.43
అక్షరములు	88.2	74.9	...	1.26	8.80
అక్షరములు	89.3	77.1	...	2.59	2.52
అక్షరములు	88.1	75.6	...	4.44	0.67
అక్షరములు	92.0	70.1	...	1.59	1.08
అక్షరములు	92.2	70.2	...	1.08	1.82
అక్షరములు	...	...	...	1.46	0.66
అక్షరములు	86.6	73.4	...	8.65	0.14
అక్షరములు	92.0	75.3	...	0.76	3.79
అక్షరములు	90.8	75.0	...	0.95	5.66
అక్షరములు	88.5	76.2	...	2.44	3.14
అక్షరములు	88.7	72.6	...	1.08	8.29
అక్షరములు	87.9	69.7	0.62	1.30	2.98
అక్షరములు	91.1	74.8	...	3.11	1.97
అక్షరములు	91.1	81.5	...	0.82	8.62
అక్షరములు	93.0	72.6	1.00	1.15	8.94
అక్షరములు	87.6	74.3	1.04	1.59	3.70
అక్షరములు	...	...	1.21	1.47	2.96
అక్షరములు	88.4	75.4	0.08	0.88	6.80
అక్షరములు	85.8	76.3	...	1.89	7.11
అక్షరములు	93.8	75.2	...	1.48	5.96
అక్షరములు	87.7	75.9	...	3.74	1.59
అక్షరములు	86.9	65.0	...	0.41	4.22
అక్షరములు	79.6	63.0	...	2.74	3.78
అక్షరములు	62.9	52.0	...	1.51	4.72

సర్కారులు:—మేముములు ఒక మోస్తరుగ నన్నవి. కాకినాడలో పగటివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

డక్టర్లు:—నల్లు లేదనవచ్చును. బల్లారిలో 2 1/2 కడ పూ 5 డిగ్రీలు పగటివేడిమి ఎక్కువ.

కర్మాటకము:—మేముములు విస్తారముగానున్నవి. నెల్లూరులో 2 1/2 మద్రాసులో 3 డిగ్రీలు పగటివేడిమి ఎక్కువ రాజధాని దక్షిణభాగమున చుందివర్ష ముమరిసెను.

వివిధ వార్తలు అవసరము.

అంతర్యామిని వాచావకాశాన్నిచ్చుట

వెలువడినది! త్వరపడుడు

నీతినిధి

(ఆంధ్రగ్రంథమాలయందైదవవసుమము.)

పూర్వ మెప్పుడో భారతీయుడగు బ్రాహ్మణునిచే రచితమై రెండువేలయేండ్ల క్రింద తిబెట్టు దేశమునకుం బోయి యాభాషలోనికి బరివర్తితమై యిటీవల చీనా చక్రవర్తిచే సంపాదితమై చీనాభాషలోనికి, తర్వాత నింగ్గీషులోనికి బరివర్తితమైన యుక్తప్రవీణిగ్రంథమున కిది మధురమగు సాంధ్ర వచనరచనము. అనువాదకులు: శ్రీయుత వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు. మానవజీవితమున కావశ్యకములగు నెల్లనీతుల నానుపూర్విత్వం దేటగా సూటిగా సీగ్రంథము చెప్పచున్నది. క్రొను పైజు నిండు క్యాలికొబైండు. వెల రు. ౧-౪-౦.

ఆంధ్రగ్రంథమాల,

తపాలుపెట్టె నెం. 21 1/2 రు, చెన్నపురి.

డా॥ అన్నారిగారి సూచనలు

సాంఘిక వికాసము చేకూర్చుటకు?

నమిస్తే చంపుముల స్థాపించి

ప్రచారము జేయవలెను

డిప్రీ, అక్టోబరు 20:—డా. ఎం. ఎ. అన్నారిగారు ఆ సోనియేటెడు ప్రెసుద్వారా యిట్లు ప్రకటించుచున్నారు:—ఈ మధ్య పంజాబులోను సంయుక్త రాష్ట్రములలోను జరిగిన హత్యలు తనకు తలపంపులుగ ను గ్రహమునకు కారణముగ నున్నవనిరి. భారతదేశము సాంఘిక విద్యేషముల నడి మానవ పడిపోవుట భారతీయులకు తలపంపులుగానా? మహమ్మదీయు డనగుటచే నాసంఘమువారే యెట్టివారి నైనను ఉద్రేకమునకు పురిగొల్పు యిట్టి హోరహత్యలు జేయుచున్నారని వినుట మరింత తలపంపులుగ నున్నది. కాని నిష్కారణముగ మారుమాటాడ బాలక హత్యగావించి పడుచున్నవారిని చూచుచు యెట్టి యముచేయవలసివారి ఆగ్రహము నిరూపయోగము. కాని దేశ మిట్లు ఆరాజకముపాలగుచుండ చూచి యూరకానరాదు. ఎవరి భర్తయును వారు పెరవేర్చుకొనవలెను. పంజాబు సంయుక్త రాష్ట్రము లందలి మహమ్మదీయులందఱు యీ హత్యలకు గల్గించుచు హత్యగాండ్రకు తలపంపుము మీత్రావర్యల నా మోడింప లేదని యిచ్చి తమకు కేవలమైన ఆంధ్రులన మంచి యుపయోగ ముండును.

హిందువులు మహమ్మదీయులలోనుగూడ అనేక అంతర్యేదములుగలవు. రాజకీయ, సాంఘిక, మత విభేదములచేత మగుట చేత నాయకులెవరికిగూడ తలపంపుమువారు తాము చెప్ప నట్లువిందు రను ఆశలేదు. వేరేర ఆలోచనలు వేరువేరు నాయకత్వములు గల్గియుండుటచే ప్రజలు గాభరాచుచు న్నారు. హిందూ నాయకులు మహమ్మదీయ నాయకులు విక మర్యముతో తలపంపుములనొకేమార్గమున నడపుకొనినచో పిమ్మట ఉభయపంపుములమధ్య సఖ్యత కడుగుటకు వీలగును. భిన్నమతముల సఖ్యతకముందుగా స్వయంతములందు సఖ్యతకుదు రు టత్యవసరము.

మహమ్మదీయులకు సూచన

మహమ్మదీయులు త్వరలో డిల్లీయందొక సభచేసి వ్యవసాయమునందు హిందువులతో సఖ్యత కడుగుట యెట్లు విచారింపవలెను. భారత మహమ్మదీయులను కర్షవ్యమును విదేశాడి ఆహింస కాంతియుందు వాంఛకలిగింపవలెను. మాటలుకెప్పి నట్టితీర్మానములతో కాలముగడుప వలసిన రోజులుగడచినవి. ఇప్పుడు కార్యసాధనకు గడంబూటత్వపరము కొంతమంది మహమ్మదీయ హిందూ నాయకులు గలసి సాంఘిక విద్యేషములు ప్రబలియున్న ప్రాంతములకు బోయి ప్రచారము సలుపవలెను. తరువాతకేంద్ర రాష్ట్రీయ సంస్థల కేర్పరచువలెను. వాటిని సాంఘిక విద్యేషముల బావుట కేర్పడిన ప్రజారక్షక సంస్థలనవచ్చును. ప్రతికలు సభావేదికల ద్వారా ప్రజలకు బోధజేసి వారిలో అన్యము ద్వేషభావము ను తొలగించవలెను. ప్రస్తుతము జరుగుచున్న భౌతిక కృత్యముల యెడ ప్రజలు అయిష్టతను వెల్లడించవలెను అవసరమునో క్రిమ నలు ప్రాసీక్యూషనులుగూడ జరుపవలెను ఈ విధానము సం గీకరించినచో హిందువులు మహమ్మదీయులు కలసి సాంఘిక వికాసము చేకూర్చి ప్రతిస్థలమునందు మత సాంఘిక ఉత్సవములు మున్నగునవి జరిపించుట అవకాశ మేర్పడును.

డిల్లీలో ప్రారంభింపబడిన వికాసకృత్య ఛేర్మాటులు పూర్తి జేయవలెనుగాని యీ లోపుక జరిగిన మార్గము కొట్టాటలకును నిరుత్సాహము చెందరాదు. బురహీనుల మత విద్వి గల డాక్టర్లు దుండగములవలన వికాసకృత్య ఛేర్మాటు లను నుశుంధ లొందరగ జరుపుట కుత్సాహముచే ముగిసినవలె నీ గాని నిరుత్సాహపడరాదు కలకత్తాలో జరుగవచ్చు ఆ. భా. కాంగ్రెసు సభయందు అందరగలసి యీ విషయమును పూర్తిగ చర్చించుటకు మంచి అవకాశముగలదు. కావున యీ అవకాశమును విడిచిపెట్టక నాయకు లెల్లరు విచ్చేయవలెనని ప్రార్థించుచున్నాను. (ఆ. ప్రె.)

5 ఏండ్లబాలికను దూప్రాణి యనునామెను చంపినందు లకు లక్ష్మీ నెమస్సుజడ్డి మహావారునకు మరణశిక్ష విధించెను.

రాకపోకలు:—టి. ప్రకాశంగారు గతి రాత్రి నెల్లూరు వెళ్లిరి.

లిల్ జాతీయపాఠశాల-కావూరు

(దీపావళిభిక్ష)

అంకితములూ!

మహాత్మాగాంధీగారి యాదేశానుసారముగా గుంటూరు జిల్లా శేషలెఠలూకా కావూరు గ్రామములో 1923 సంవత్సరము లిల్ జాతీయపాఠశాల యను పేర గ్రామపురస్థుల సహకారమున గానోక జాతీయవిద్యాసంస్థాపించబడినది. దీనికి శ్రీమత గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిగారి ప్రోత్సాహముచేతను మా గ్రామమునగుల యుదారపురస్థుల సహాయముచేతను ఇంతవరకు దాదాపు 5 అయిదు యెకరముల మాగాణిభూమియు, రు. 3, 500 లు మూలధనమున, చక్కనిభవనమును ఏర్పాటు చేయగలిగితిమి.

ఈ విత్తరారంభమున మేము మాసామీప్రయత్నమున నన్ను 1. గోవాడ 2. కాశీపాలెము 3. ముద్దాము 4. ఈతేరు 5. గంగావరము 6. గుడిపూడి మొదలగు గ్రామములలో గొంతమంది త్యాగశీలుర సహాయమున రు. 1200 లు మూలధనమున కైచందావేయించితిమి. ఇవి త్వరలో ఎవరూకాగలవు. ఈసంవత్సరమున శ్రీమతులు ఆలపాటి దేవయ్యచాదరిగారు (గోవాడ) 2. గోవాడ రంగనాయకులుచాదరిగారు చెయ్యెరు రు 116ల చందా నొసంగుటచేగాక మావ్యయభారమును భరించుటకు దయతో పాలక సంఘసభ్యులుగగూడ తేరిరి.

ఈపాఠశాలలో 100రు బాలికాబాలురు విద్య నభ్యసించుచున్నారు. ఇందు 8 తరగతులు గలవు. సమగ్రము 6ను రుపాయ్యయలచేత 1 తెనుగు 2. ఆంగ్లము 3. హిందీభాషలును నవసరములగు నితర విజ్ఞానములును గలపాఠములున్నవి. ఉన్నతకక్ష్యవిద్యార్థులకు లాకసంఘముగా నేర్పడి నూలువడుకుచున్నాడు.

ఈ సంస్థయొక్క లెక్కలును విద్యాభివృద్ధియు నేపేటను శ్రీమత గొల్లపూడి సీతారామ శాస్త్రిగారి లన బోక్షింపబడును. వారి నివేదిక యావత్రికయందే ప్రచురింపబడుచుండును.

ఈ సంస్థయొక్క ఆదాయవ్యయపట్టిక 1926-27 ఆదాయము

భూమిల రాబడి	రు	270	0	0
బడ్డీ		298	8	0
దీపావళి భిక్షలు		201	5	9
గ్రామదాయము		87	0	0
పెండ్లి కట్టుములు		4	0	0
వివిధములు		4	8	6
వ్యయము				
వేతనములు	రు	1800	7	2
శిక్ష		86	15	8
రిజిస్ట్రేషను ఫీజు		9	2	0
ప్రయాణవ్యయములు		25	7	0
పరికరములు		26	1	0
గ్రంథాలయము		5	0	0
తిఫాలు		0	11	0
అమృతార్థి		8	0	0
ధర్మము		4	0	0
భూమిల మరమ్మత్తు		15	15	0
వివిధములు		14	6	8

ఈ సంస్థకు ప్రతిసంవత్సరము దాదాపు రు. 1500 లు వ్యయముగలచుండే దాదాపు రు. 1100 లు మాత్రమే ఆదాయమునవచ్చుచున్నదిగాన రు. 400 లు తరగుబడుచున్నది. ఈలోటును బూర్తిచేయుటకును ఈసంస్థను జీర్ణస్థాయిగా జేయుటకును గొంతధనము సమకూర్చుటకు సర్వమై తోచుచున్నది నీదీపావళి భిక్షాపర్యవందర్యమును బురస్కరించుకొని యాంధ్రసహజములైన సహాయప్రోత్సాహములను కోరుచున్నాము. ఈసత్కార్యమునకై పెక్కింకను త్యాగమూర్తులు మాకు చేదోడు వాడొడ సహాయము నేముచున్నాము. కాన దామును యథాశక్తి సహాయము మొనరించుచు నిష్కలము జీర్ణస్థాయిగాజేయ ప్రార్థించుచున్నాము.

సుఖివాసి తాతయ్య (అభ్యక్షుడు)

నాగల్ల అమృతయ్య (కార్యదర్శి)

తుమ్మల నాగయ్య (కోశాధికారి)

భర్తిపూడి రామచంద్రరావు బి. ఎ.

(ప్రధానోపాధ్యాయుడు)

తుమ్మల బసవయ్య

గడ్డిపాటి వెంకటరత్నం.

1204 5 ఆంధ్ర క భ న్న ము నెలకు 1-కి రు 5-0-0

శ్రీ మత్పూల సంస్థానమున 300 పుటలులు వేయబడినది. బహుమూత్రము, వేడి, దగ్గు, క్షయ, క్షిప్రము బోగ్గొట్టును, కఫమును తగ్గించును. ఉపయోగించు విధము ముందుతో పంపబడును. ఆ నీకులు వాడి మెచ్చివారు. శ్రీబలగు ఉచితము 2126 ఆర్షరసాయనశాల, ముత్తూర్, కృష్ణా.

శాస్త్రోక్త మైన జ్యోతిషం

భవిష్యత్తును గురించి 6 వ్యాయ మైన ప్రశ్నలకు బదులు (వాయుకు ద్వా 1-0-0. ప్రై ప్రశ్నకక్ష 0-4-0. సంవత్సర ఫలము వ్రాయుకు ద్వా 5-0-0. వీ. పి. ఖచ్చెను వారు. ప్రశ్నవ్రాయుకులకు తెలుపవలయును సర్వకార్యములందు జరుచును నొసగు శ్రీ ను బహుమూత్రము ద్వా 2-8-0 శ్రీ శివబ్రహ్మజ్యోతిషకవచ నిలయును. 3860 తిరుత్తెనీ, చిత్రామణిల్లా.

మనసారచందిని

తెగరోగములకు, శ్రీలక్ష్మి కుసుమవాగ్మిలకు (శ్రేష్ఠ మయినది. ఎరువు, తెలుపు, పసుపు, మొలలల అంటు తగరోగములను, శ్రీలక్ష్మికుసంధివిందు కుసుమరోగములను నిర్మూలముగావించును. సీసా రు 1-8-0 దీనికి అనుపానముకై చందిని ఆత్మర మపయోగించుట ముఖ్యము. చందిని ఆత్మర సీసా 1-కి రు 1-4-0 వి. పి. ఖచ్చెను ప్రత్యేకము. పి. కి. పి. అండురో, ఆయుర్వేదసహజం-పెరిదేపి, లూరుజిల్లా)

నెలకు రూ 3. పోస్తువిద్య

ఉర్దూ (తురకము), ఇంగ్లీషు, సంస్కృతము, హిందీ, పంచాంగగణితము, జ్యోతిషము, ఉత్తర ప్రభుత్వతరములద్వారా నేర్పగలము. ఏదా ఇంటియందుండియే చదువవచ్చును. వారము ఒక పాఠము. భాష ౧ కి రు 3. వేరే గ్రంథములు కొననవలయులేదు. విద్యార్థులనులన్నిటిని తీర్చగలము. మాపోస్తుఖర్చులు మావే. 6 నెలలలో మంచి జ్ఞానము రాగలదు. ప్రతి నెల ఫీజు ముందేపంపవలెను. అచ్యుత విద్యాలయం, తిరువూరు. (కృష్ణా).

శ్రీకృష్ణావతార తత్వము

ఇది పురాణరాజములన్నింటినుండియు మహాభారతహరి సంకలనమునుండియు శ్రీకృష్ణకథల సంగ్రహించి వరుసగా కులభేదాలిని వనరూపమున వ్రాయబడును. సంకలనములు తొలలినట్లు శాస్త్రీయసమాధానములు వ్రాయబడును. స్తోత్రములపై మాత్రంపబడును. 850 పుటలకు దక్కువగాకుండ జక్కని చైందుచేయించి 8 నెలల కొకరూరి 1-8-0 లకు చందాదాతలకు శిశుగా బంపబడును. 12-0-0 లు పంపినవారు పోషక లాగా బ్రకటింపబడుదురు. 1 మండి 6 వలకు సంపుటములు నిర్దిష్టముగా ఉన్నవి. 2208-1221

జనమంచి కేషాద్రికర్మ

ప్రధాన పండితులు, మునిశివల్ హైన్స్, కడప.

శ్రీమా న స్థా ల్లా సి సి మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (వది అణాలు)

మలకులభము (పోస్తుఖర్చులు) ప్రత్యేకము గురూధికము. తీరములో ఉన్నాధికముచే కలిగిడి తెచ్చుకొనక తీరములో దివ్యామృతము. అధిగమ్య, ఆరుచి, అవులింకల, అగ్నిమాంద్యము, ఆదిదాహము, ఎక్కిల్లు, సర్వాంగములందు బుట్టుయము, పిక్కలు, పార్శ్వములు, కిరణులు, శ్రీవక్త్రులు, అనులు మొదలగువానియందు గలిగిడి కొప్పులను పోగొట్టి కేహమును మంచి అరోగ్యమునకు దెచ్చును. ఈమాత్రలు మేహవారసోష్ణమును నెలకొనిమాన్యున ఇందు అనేక పీడలు చేరినవి. అనుభవముగల వైద్యుడు ముట్టచేతను తరచుపాపక్రియ యని చెప్పవచ్చును. పిక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు. విదనామా:- (1078)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం.

పోస్తు నిదుమోలు, ఎలకపర్తి, కృష్ణాజిల్లా.

చెన్నవూరి బహుధరలు

1927 వ సం. అక్టోబరు 21 తేదీ శుక్రవారము.

1. భాగ్యములు.

దని మూల కా 1-కి	రు 122	మొదలు	126 వరకు
బియ్యముబస్తాలు			
మనుమ తేనాలిది ,, 6 48 కులకు రు	14	0	0
బిల్వారిక ,, డిబ్బా	15	0	0
బిల్లి ,, డిబ్బా	16	4	0
రాసులు క. 164 అస్తా 1-కి	11	6	0
శుభ్రులు ,,	22	0	0

2. భాగ్యమువస్తాలు.

కందులు అస్తా 1-కి రు 208	16	0	0
తెనగలు ,, డిబ్బా	18	12	0
తెనలు ,, డిబ్బా	16	0	0
నినుములు ,, డిబ్బా	17	0	0
కుసులు ,, ర 198	15	0	0

3. నూనెవస్తాలు.

శుభ్రులదాన కా 1-కి	150	0	0
నెయ్యి మ 1-కి	14	0	0
కొండాపురంబేద సెనగపప్పుకా 1-కి	50	0	0
ఇతరప్రదేశము ,,	46	0	0
బేద సెనగనూనెగానగ కా 1-కి రు 115	50	0	0
అమడము కా 1-కి	105	0	0

4. చిల్లరవస్తాలు.

కాయతగుత్తు కా 1-కి	73	0	0
కూరకగుత్తు ,,	44	0	0
నిరవకాయలు(గుంటూరు) కా 1-కి	105	0	0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలినుండు మణుగు 1-కి	40	4	5
కాళహ నీహాయకట్టు ,,	50	5	5
బెల్లము కా 1-కి	28	0	0
అస్కాచక్కెర అస్తా 1-కి	28	4	0
చింతనండు కా 1-కి	21	0	0

5. ఇనుము.

వట్టాకం కా 1-కి	29	0	0
వడరం ,,	24	0	0
రవుండు ,,	24	0	0

6. నూలు.

నెం 20 బెన్ని నీహం	జూటి	రు	3	0	0
నెం 6 బెన్ని కట్టా			5	6	0
నెం 24 ,, లాకి			6	2	0
నెం 60 ,, కాకం బెన్ని			10	8	0
నెం 20 1/2 కాపురబే			7	4	0
నెం 20 1/2 రెట్టెస్త్రీలు			7	6	0
నెం 40 బామరు 10 పా			30	6	0
నెం 44 సాందో			5	5	0
నెం 4 బెన్ని మసీదు			4	6	0

7. దూది.

కోంజాబెట్టు బాదన 1-కి	400	0	0
కల్పాదుమాది ,,	145	0	0

8. రోహములు.

వండి 100 కులకుది	59	0	0
బంగారు, కులకు 1-కి	21	0	0
వనరము 1-కి	18	8	0
ఇల్లడి కా 1-కి	234	0	0
కాడి కా 1-కి	247	0	0

గడ్డికి తైలము

వెల డబ్బీ 1-కి రు 0-4-0; వి. పి. సహా 0-9-0 ఈ తైలమును గాలుగు పూటలు రాచిన చీడ, గడ్డి తిలుచు, చల మొదలగునవి నశించును. కక్షక చనితేయును.

దంత మార్ము

డబ్బీ 1-కి రు 0-2-0; 12-కి 1-4-0 ఈ దంతమార్ములో పండుపోములును చిగుళ్లు గడ్డి కదును. చిగుళ్లనుండి రక్తముకొలుపుచును. నోటుదగ్గరకు లేకయండును. వండ్లు ముక్కుములలె తెల్లగా నుండును. అమృతాంజనం నీహా, బొంబాయి - మదరాసు.

యారమిల్లి ఘంటా, కాల్వల్లో.

రెండవో ద రు లు, గాయవరము. గోదావరి.

పోస్తుబాక్సు నెం. 86, మ. దాసు.

